

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2011 рік

№ 1 (235)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

У Палаці студентів Дніпропетровського національного університету імені О. Гончара відбувся перший в історії вишу конкурс краси й талантів серед хлопців "Супер-студент ДНУ-2010". Підтримувати своїх друзів прийшло стільки бажаючих, що навіть за півгодини до початку концерту зал був переповнений. Уболівальники, особливо дівчата, мали у руках повітряні кульки, плакати з підбадьорюючими написами та іменами учасників. Творче змагання перетворилося в справжнє шоу, котре тримало у напрузі як учасників конкурсу, так і численних глядачів.

Докладніше про незвичайну студентську імпрезу читайте на стор. 8 цього номеру.

“БОРИСТЕН” – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник.

Шеф-редактор Фідель СУХОНІС
Відповідальний секретар Андрій КОЦЮБІНСЬКИЙ
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Іваненко Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.

Світленко Сергій Іванович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.

Швидько Ганна Кирилівна – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

Удод Олександр Андрійович – Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.

Василенко Віталій Олександрович – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

Поповський Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.

Демченко Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.

Заверталох Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

Шепелев Максиміліан Альбертович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.

Токовенко Олександр Сергійович – Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

Гнатенко Петро Іванович – Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

Терещенко Алла Костянтинівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

Степовик Дмитро Власович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

Грица Софія Йосипівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

Найден Олександр Семенович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.

Китова Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.

Шейко Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.

Коректор – Ірина Куц.

Представництва редакції:

у Києві – Юрій Завгородній. Т. 044-482-26-58, 050-469-88-63.

у США: Bahriany Foundation, INC. 811S Roosevelt Ave., Arlington Hts, IL. 60005-2749 USA. Паріон Чежлік 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059;

з релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;

у Канаді: Mr. J. Stech, 80 Coe Hill Dr., Art. 414, Toronto, Ont. M6S 3C9, Canada;

у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;

у Бразилії: Pedro Harletskei AL. Augusto Stelf eld, 795 80410-140 Curitiba, PR BRASIL;

у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T. & Fax: 03.93061997

у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;

у Польщі: Jurii Nawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska.

Журнал надходить до секретаріату Президента України.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.

Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

**Адреса: “Бористен”, абонентна скринька 791,
49008, Дніпропетровськ, Україна.
Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.**

Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання дев'ятнадцятий.

ЗАСНОВНИКИ: Дніпропетровська міська громадська організація “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.

ВИДАВЦІ: Дніпропетровська міська громадська організація “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

E-mail: borysten@a-teleport.com

Наша вебсторінка: www.borysten.narod.ru.

Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Підписано до друку 31.01.2011 р. Формат 60/84/8, друк офсетний.

Умов. друк. арк. 2,79.

Зам. № 128. Тир. 1500.

ТОВ “Перша міська друкарня”.

**Адреса: вул. Степового фронту, 11-а,
м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна, 51400.**

**УКРАЇНО,
ти - моя
молитва...**

Василь СИМОНЕНКО

**З
Б
І
Р
Н
И
К**

Агатангел КРИМСЬКИЙ (1871-1942 р.р.)

ТАРАСОВЕ СВЯТО НА ЧУЖИНІ

**В дальній Кавказчині, в краї чужому
Мріється рідная хата:
Свята найбільшого ми дочекались,
Нашого любого свята.**

**Русь-Україна сьогодні справляє
Пам'ять своєму пророку.
Ми із чужими так само возносим
Славу сердечну, глибоку.**

**Згадуєм сумно за рідну Україну,
Повну принади землицю,
Повну ланів, і гаїв, і садочків,
Повну краси чарівницю.**

**Згадуєм сумно за рідну Україну,
Повну злигоднів селянських,
Повну насильства, одчаю та муки,
Повную лютощів панських.**

**Нене-голубко! до тебе я лину:
Тут я чужий-чужениця.
А ще забуду тя, Єрусалиме,
Будь ми забвення десниця!**

**Хай до гортані язик мій прилипне,
Скоро тебе позабуду
І в чужині оді'юся од служби
Нашому рідному люду!**

**Батьку Тарасе! ти чуй присягання:
Ми, українські діти,
Матір і бідного меншого брата
Будем повіки любити.**

**Будем боротися, їх визволяти
З пазурів сина Едома!
Каже надія: діждемся напевне
Вільного рідного дома.**

Микола НЕГОДА

**У ДЗВОНІ БИЙ,
ХОЛОДНИЙ ЯРЕ!**

**Кричать сичі та чорний ворон кряче.
У чорні дні, червоні від заграв,
Холодний Яр скликав серця гарячі,
Кував мечі і душі зігрівав.
У дзвони бий, Холодний Яре,
До кола братнього збирай.
Не дай же знову яничарам
Замордувати рідний край.**

**Неначе в час ординської навали,
Чиясь тремтить і хреститься рука.
У пралісі твоєму визрівали
Богдана думи й гнів Залізняка.
У дзвони бий, Холодний Яре,
До кола братнього збирай.
Не дай же знову яничарам
Замордувати рідний край.**

**В твоїх синів іще горить відвага,
Ще гнівом переповнені ущерб,
І гасло їх, написане на стягах,
То – „Воля України або смерть!”
У дзвони бий, Холодний Яре,
До кола братнього збирай.
Не дай же знову яничарам
Замордувати рідний край!**

ЗМІСТ

А.Кримський, М. Негода, вірші. 2 с. обкл.
 Зміст; власн інф., «Вітаємо!»; О. Гончаренко, вірш. 1 с.
 Ольга Шумейко, «Складова національної ідеї...» 2 с.
 Наталія Михайловська, «Якщо ти молодий і талановитий вчений»; Тетяна Михайленко, «Першому мовно-му центру НГУ - 15 років»; І.Багряний, вірш. 3 с.
 С.Повод, вірші. 4 с.
 Інф. НГУ, «Місія - IGIP»; інф. ДНУ, «Пам'яті Дмитра Пойди». 5 с.
 Інф. НГУ, «Молоді вчені вирішили йти до...школи»; Олеся Омельченко, вірш; інф. ДНУ, «Підписано двосторонню угоду»; «ДНУ: відкрито аудиторію-музей». 6-7 с.с.
 Інф. ДНУ, «Є свій супер-студент!». 8 с.

**"БОРИСТЕН",
січень, 2011 р.**

Інф. ДНУ, «Історичний факультет започаткував новий проект...». 9 с.
 Інф. ГУОН ОДА, «Олександр Вілкул: «Молоді вчені мають повернути Дніпропетровську славу інтелектуального центру України»; «До дня святого Миколая - подарунки»; Еліна Заржицька, «Марія Пустова: 2010 рік ознаменувався в області відродженням галузі культури в сільській місцевості»; В.Василиненко, «Крок за кроком до Європи»; інф. ГУОН ОДА, «Безпека праці - очима дітей»; Еліна Заржицька, «Нагородили - всіх!»; Людмила Гут, «Теніс як модуль»; інф. облдержадміністрації, «Вони - талановиті». 10-14 с.с.
 О.Шевцова, «Стратегія інноваційного розвитку...» 15 с.
 С.Липовецький, «Операція «Пацифікація». 16-17 с.с.
 Альона Бублик, «Птаха перелітна»; з добробку Г.Останіна. 18 с.
 Л. Якобчук, Л. Хмельковський, «Апокрифи: книга Юдити». 19 с.
 Я.Стеж, «Незабутні враження із відвідин знаного і незнаного Гонконга». 20-21 с.с.
 Тетяна Орешкіна, «Новорічні дивай побажання»; прес-служба Українського культурного центру «Рідний край», «Сенсація в степах України». 22-23 с.с.
 Олена Бесараб, «Творчість Ш. Бронте як нескінченний об'єкт літературознавчих інтерпретацій». 24-25 с.с.
 Раїса Хейлик, «Міст через океани». 26-27 с.с.
 Інф., «Трилогія Романа Рижки»; А.Грещук, «Тривожними стежками до... ГУЛАГу»; інф. ДНУ, «Індонезія запрошує на навчання студентів ДНУ». 28-30 с.с.
 В.Білінський, «Країна Моксель-Московія». 31-33 с.с.
 Ірина Соболь, «Хуршед-чемпіон»; Марія Бережна, «Якою мовою ми говоримо?». 34 с.
 Даринка Сухоніс, «Вірш - то лише емоція...». 35 с.
 В.Чабаненко, гумор. 36 с.
 Мудрість народів світу; реклама. 3-4 с. обкл.

ВІТАЄМО!

Переможцями традиційного конкурсу імені Олеся Гончара на кращу публікацію на сторінках журналу «Бористен» за 2010 рік визнані:

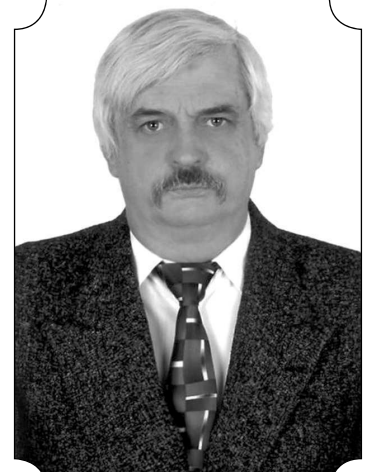
номінація «Публіцистика» - **Микола ДУПЛЯК** (Сиракузи, США), за дописи, присвячені історії та культурологічним здобуткам західної української діаспори, друквані протягом року;

номінація «Краща журналістська публікація» - **Еліна ЗАРЖИЦЬКА** (Дніпропетровськ, Україна) за високопрофесійні статті, інтерв'ю, нариси, замальовки останніх років, присвячені проблемам та здобуткам освітян регіону;

номінація «Поезія» - **Олександра МУДРА** (Чикаго, США), за віршовану добірку «Створення світу» в рубриці «Даринка» (вересень, 2010 року), спрямовану на духовне та патріотичне виховання української юні;

номінація «Краща патріотично-освітня публікація» - **Євген БАДІН**. (Дніпропетровськ, Україна), за статті, присвячені українській національній звичаєвості та моральності, розміщені на сторінках часопису протягом року.

• ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ ОЛЕГ ГОНЧАРЕНКО

ВІТРИ НЕСЛИ У ДАЛЬ ЇХ ЗВУКИ

Сурмач замислив Благовіст
 і вирвав сурми з мли розпуки,
 щоб над проталинами міст
 вітри несли у даль їх звуки.
 Він точно так відчув момент,
 коли весна вернулась знову.
 Сопілку взяв — на постамент,
 пісні сопілки - за основу.
 Він міражів мажорний тон
 одразу визначив, як **сталій**.
 Заграв – рвав нотами бетон.
 І цілі поверхи злітли,

іще й повнісінькі «міщан»
 та «обивателів», колишніх!
 Він всіх прощав і всім прощав,
 бо відчував себе - **всевишнім**.
 І оживали люди ті,
 і дивувалось з них багато,
 бо вже й забули в темноті,
 що вміють слухати й літати.
 Лишивши в «комуналках» зло,
 народ шугав, і попри втому!
 Пісні, мов пелюстки, мело...
 Весна верталася додому...

Ольга ШУМЕЙКО

СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ, СИМВОЛ ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ

В історії кожного народу є визначні дати, відправні точки, з яких починаються доленосні, масштабні події. Такою датою для України є 22 січня 1919 року. Зверта-

ючись до подій минулого, згадаймо, що територія України в її теперішніх кордонах неодноразово перекроювалася владними сусідами. З позиції нашого часу можемо сказати, що нелегка доля судилася актові возз'єднання, який у січні 1919 року уклали між собою Українська Народна Республіка та Західноукраїнська Народна Республіка. Сторінки архівних документів стануть у нагоді в процесі пізнання того, через які випробування пройшла наша держава в одночасно далекому й близькому, насиченому революціями та війнами ХХ столітті.

Важливою історичною подією у справі встановлення єдиної соборної держави стало ухвалення 20 листопада 1917 року Українською Центральною Радою III Універсалу - документа, в якому проголошувалося утворення автономної Української Народної Республіки з чітко визначеними кордонами. Представники Центральної Ради звернулися до українського народу з повідомленням про таке рішення: «Отож оповідаємо: до території Народної Української республіки належать землі, заселені у більшості українцями: Київщина, Поділля, Волинь, Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія (без Криму). Остаточне визначення границь Української Народної Республіки щодо прилучення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини і суміжних губерній і областей, де більшість населення українська, має бути встановлене по згоді організованої волі народів». Наступним кроком до встановлення соборної держави стало підписання в лютому 1918 року Берестейського мирного договору між УНР та державами Четвертого союзу. Як результат дії вищезазначеного договору до території України мали б приєднатися «частина Кубані, частина Ростовського округу, Таганрозький округ, Чорноморська і Ставропольська губернії, Путивльський повіт Курської губернії, чотири повіти Воронізької губернії, українська колонія на Сибі-

ру - Зелений Клин на Амурі. ...Крим остається під впливом України. Питання відносно Бессарабії вирішує Українська Народна Республіка на підставі самовизначення націй, по згоді Румунії і Бессарабії після виводу з території останньої військ Ради народних комісарів». За часів правління гетьмана Павла Скоропадського, у серпні 1918 року, було встановлено кордони Української Держави з землями Війська Донського, хоча у сподіванні на допомогу таких сильних сусідів Скоропадський віддав їм Ростовський, Таганрозький і Шахтинський округи. Він планував приєднати до України Кубань, адже там проживало багато українців, і кубанський крайовий уряд підтримував ідею державного об'єднання з Україною, навіть спільно були укладені угоди про взаємостосунки у сфері торгівлі, поштових, транспортних, банківських послуг. Губернський з'їзд землевласників і хліборобів Таврії також підтримував пропозицію гетьманського уряду щодо включення Криму до складу Української Держави. Однак через нестабільну політичну ситуацію Скоропадському не вдалося втілити свої соборницькі плани. Перехід влади наприкінці 1918 року до нового уряду - Директорії - зумовив відновлення попередніх пріоритетів у питанні соборності українських земель. Через розпад Австро-Угорщини змогла політично оформитися й проголосити свою самостійність Західноукраїнська Народна Республіка, що бувалася на засадах єдиної української території, до якої, згідно з архівним документом «Резолюція Української національної ради» від 19 жовтня 1918 року, мала б увійти «етнографічна українська область в Австро-Угорщині, ... Східна Галичина з містами Чернівці, Сторожинець і Серет та українська полоса північно-східної Угорщини». Яскравою сторінкою увійшла у вітчизняну історію боротьба за єдину соборну Україну національно свідомих українців Закарпаття. У той наповнений національним піднесенням час, 3 листопа-

да 1918 року за возз'єднання з Великою Наддніпрянською Україною проголосувало Буковинське народне віче, яке відбулося в Чер-

відзначено свято Соборності. В Універсалі Директорії УНР про злуку УНР і ЗУНР проголошено: «Однині воедино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України: Західноукраїнська Народна Республіка (Галичи-

нівцях і ухвалило створення «окремої української національної території, віддільної від румунської частини краю».

Рішенням Української Національної Ради в листопаді 1918 року був затверджений «Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель бувшої Австро-Угорської монархії», в основних положеннях якого проголошувалося приєднання Буковини до Західноукраїнської Народної Республіки з українськими етнічними землями угорських комітатів - Шаріш, Берег, Земплін, Мармарош тощо.

1 грудня 1918 року, коли в Києві ще діяла влада гетьмана П. Скоропадського, повноважні представники Державного Секретаріату ЗУНР Л. Цегельський, Д. Левицький і члени Директорії Української Народної Республіки на чолі з В. Винниченком підписали у Фастові договір про об'єднання двох республік. Трудовий конгрес України більшістю голосів ухвалив документи про злуку УНР та ЗУНР, проголосивши тим самим соборність українських земель в одній державі. Закарпатські всенародні збори - «собор русинів» у місті Хуст 21 січня 1919 року за участі більше ніж 400 депутатів з усього Закарпаття підтримали підписання протоколу з висловленням прагнення закарпатських українців увійти до загальнодержавної спільноти.

Довгоочікуваний день єднання настав 22 січня 1919 року. Цього ж дня вперше в українській історії урочисто

на, Буковина, Угорська Україна) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснилися віковічні мрії, якими жили і за які вмирили країч сину України. Віднині є єдина, незалежна Українська Народна Республіка». Вивчаючи документальні свідчення про церемонію підписання Акта злуки всіх українських земель, можна дізнатися, що свято відбулося на Софійській площі в Києві, де живим коридором стояла святково вбрана молодь. Коли прибула галицька делегація, з Софійського собору вийшло духовенство на чолі з архієпископом катеринославським Агапітом і єпископом черкаським Назарієм. О 12-й годині дня урочисто були оголошені грамота-ухвала Української національної ради ЗУНР та Універсал Директорії УНР про злуку земель України воедино.

Після поразки української революції 1917-1921 років наддніпрянські українські землі увійшли до складу Радянського Союзу, об'єднані в межах Радянської України, а західноукраїнський регіон було розподілено між Польщею, Чехо-Словацькою і Румунією. Єдиний український простір було в черговий раз розірвано. З часу доленосної для України події 22 січня 1919 року, коли пробуджена національна свідомість підняла ідею всенародного об'єднання, минуло більше як 90 років. Пам'ятаймо, що кожен народ сильний своєю єдністю, тим, що увійде в нашу історичну пам'ять словом «соборність».

ЯКЩО ТИ МОЛОДИЙ І ТАЛАНОВИТИЙ ВЧЕНИЙ

і маєш масу нереалізованих проєктів та ідей, сміливо бери участь у різноманітних конкурсах. Можливо, наступного року саме ти не просто представлятимеш рідний НГУ, а й реалізуєш свій проєкт у житті. Подобиці читай далі.

Другий рік у нашому місті проводиться обласний конкурс проєктів «Молоді вчені – Дніпропетровщині». Розгляд робіт проводиться в три етапи: подання, незалежне рецензування і публічний захист проєктів. Минулого року пройшли всі три етапи й отримали перемогу представники Національного гірничого університету: Сергій Шевченко, Тетяна Ямнич, Олександр Сидельников та Наталія Белан. На реалізацію своїх проєктів кожен із них отримав по 11-13 тис. грн. Загальна ж сума коштів минулорічного конкурсу склала 155 тис. грн.

До опису проєкту входить кошторис витрат на його реалізацію. У ньому зазначаються загальна сума та перелік видатків, пов'язаних з реалізацією проєкту. До нього можуть додаватися інші матеріали, які засвідчують спроможність автора здійснити його або детальніше розкривають його зміст (наприклад, публікації в пресі, фото- та відеоматеріали тощо). Цього року двоє молодих вчених з НГУ Максим Кононенко (тема проєкту «Перший в Україні освітньо-науково-виробничий портал») і Лариса Колісник (тема «Дослідження

мотивації наукової діяльності молодих вчених Дніпропетровської області») стали одними з десяти переможців, чії роботи пройшли всі етапи конкурсу та отримали гроші на реалізацію своїх проєктів. Загальна сума коштів склала 650 тис. грн. Гранти напередодні Нового року вручив голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації Олександр Вілкул.

Наталія МИХАЙЛОВСЬКА, студентка ФБ.

На світліні (зліва направо): молоді вчені НГУ Максим КОНОНЕНКО, Дмитро ЦИПЛЕНКО, Лариса КОЛІСНИК разом з начальником Науково-дослідної частини НГУ **Олегом ХОМЕНКОМ.**

ПЕРШОМУ мовному центру НГУ - 15 років

Одну з таких відмічок мають можливість отримати студенти НГУ - вивчати мову науки, комп'ютерні технології, інтернету, мову міжнародного спілкування, якою сьогодні є англійська.

Для цього в нашому університеті плідно працює Українсько-американський лінгвістичний центр, якому в ці дні виповнюється 15 років.

УАЛЦ був створений з метою розвитку міжнародного та ділового спілкування з університетами та коледжами США в 1995 році. Зараз це найбільший в регіоні центр з вивчення американського варіанту англійської мови, американської культури й історії. У центрі гостювали посли США в Україні, аташе з культурних зв'язків з США, координатори міжнародних програм. УАЛЦ представляє культуру і традиції України за кордоном під час літніх мовних стажувань в університетах і коледжах США.

Навчальна програма центру заснована на синтезі ноу-хау і матеріалів мовних шкіл США. Сюди входять відеопрограми, розроблені американськими авторами спеціально для розвитку навичок розмовної мови, а також використання власних авторських розробок. Унікальні матеріали в поєднанні з об'ємною аудіо-відеотекою викликають інтерес у хлопців на заняттях, дозволяють їм збільшувати свій активний запас лексики, систематизувати граматичний аспект англійської мови. Заняття проводяться у невимушеній, дружній обстановці, що дозволяє позбутися від мовного бар'єру і вільно використовувати отримані знання у живому спілкуванні з носіями мови.

Українсько-Американський лінгвістичний центр формувався за участю ряду коледжів штату Каліфорнія, США: Pitzer College, Occidental College, Scripps College, Pomona College. Були створені спільні навчальні програми спеціально для учнів Українсько-американського центру. У

рамках обміну досвідом викладачі центру підвищують свій професійний рівень у США. З роками коло співпраці розширювалося, встановилися зв'язки з Lake County College (Чикаго, Іллінойс), Torrance Language Academy (El Camino College, Лос-Анджелес, Каліфорнія), San Jose University (Сан-Франциско, Каліфорнія).

Окрім спілкування з носіями мови, доступу до унікальних навчальних матеріалів, у студентів центру є перерва на Coffee break, під час якої вони спілкуються англійською мовою з викладачами, учнями з інших груп. Це позитивно впливає на навчання, адже набагато комфортніше вчити мову під час невимушеної цікавої бесіди.

Колектив УАЛЦ робить все для того, щоб створити приємну атмосферу для своїх слухачів. Вправи спрямовані на задіяння слуху, зору і відчуття, що значно збільшує швидкість сприйняття інформації. Тут вчать розуміти іноземну мову на слух, а в процесі вивчення граматики студенти можуть відразу вбудовувати її в мову.

УАЛЦ - перший мовний центр в університеті. Вже 15 років він бездоганно виконує своє призначення. З часу створення в ньому навчилися більше трьох тисяч чоловік. Це говорить про те, що студентам подобається тут навчатися і вони із задоволенням відвідують заняття.

Хочеться подякувати співробітникам центру за цікаву подачу інформації, за передані знання, індивідуальний підхід до кожного учня, за створення приємної атмосфери і за те, що завдяки їм вивчати англійську стало цікаво і невимушено. Працівникам УАЛЦ - побажати здоров'я, успіхів, натхнення для нових цікавих ідей викладання англійської та студентів, які будуть цінувати всі родинки занять.

Тетяна МИХАЙЛЕНКО,
студентка групи Е.Е-09-2 НГУ.

Знати багато мов - значить мати багато відмічок до одного замка.
ВОЛЬТЕР.

· ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ

Іван БАГРЯНИЙ

РІДНА МОВА

Мово рідна!

Колискова

Материнська ніжна мово!

Мово сили й простоти,

Гей, яка ж прекрасна Ти!

Перше слово — крик любові,

Сміх і радість немовляти —

Неповторне слово "Мати" —

Про життя найперше слово...

Друге слово — гімн величний,

Грім звитяг і клекіт орлій, —

Звук "Вітчизни" неповторний,

І простий, і предковичний...

Ну, а третє слово — "Мила" —

Буря крові, пісня рвійна,

І така, як пах любистку,

І така, як мрійка мрійна...

Перейшов усі світи я —

Є прекрасних мов багато,

Але першою, як Мати,

Серед мов одна лиш ти є.

Ти велична і проста.

Ти стара і вічно нова.

Ти могутня, рідна мово!

Мова — пісня колискова.

Мова — Матері уста.

• ПОЕТИЧНА ВІТАЛЬНЯ

Станіслав Повод - людина багатьох обдарувань. Адже ніхто не стане заперечувати, що для того, щоб протягом тривалого часу очолювати Дніпропетровську обласну державну телерадіокомпанію потрібно мати неабиякий талант, талант адміністратора, керівника, по сучасному - менеджера. У часи, коли генеральним директором ДДОТРК був С.І. Повод, це було одне з найбільш провідних регіональних державних масмедійних утворень країни. Мистецтво керувати подібними установами полягає в органічному поєднанні творчого процесу з, так би мовити, валовою продукцією. Адже в державних телерадіокомпаніях подібно як на пивкомбінаті чи в будівельній фірмі існує замовлення на виготовлення певної кількості радіо- і телевізійних передач. І для їх народження лише одного творчого натхнення журналістів замало. Часами виробничі запарки бувають не меншими, аніж на будівельному майданчику. Станіслав Повод міг, як то мовиться, розрядити ситуацію, знайти найбільш ефективно та дієве рішення. Саме за часів його директорства збулася давня мрія тележурналістів дніпропетровського державного - мати власний канал мовлення. Ним став нині добре відомий в регіоні 51-й телевізійний телеканал. Довгий час у всіх, хто знав Станіслава Повода, його особистість в першу чергу асоціювала саме з електронною журналістикою. Загально було відомо про літературні уподобання Станіслава Повода. Але зустріти в його поетичних рядках таку глибину, часами рівня Сосюри, лірику, такі глибинні порівняльні образи, напевно, сподівалося мало з тих, хто звик бачити у панові Станіславові лише заклопотаного адміністратора. Здається, в його творах нині струменіє те, що було приспано, запорошено під пилом щоденних турбот.

Отож, нехай лише гостріше перо Станіслава Повода, нехай нові сюжети і образи приходять до нього у снах, і наяву. З роси Вам і води, дорогий друже!

Фідель СУХОНІС, редактор журналу «Бористен».

БАЛАДА ПРО КОНЕЙ

*Стояли коні на припоні.
Втомились коні.
Стояли білі, вороні, червоні
Та сірі в яблуках. Красиві коні.
Стояли коні на припоні.
Стояли сонні
Їм снилось, як купались в сонці
І паслись в травах на осонні.
Як бігли диким степом,
Де так пекло нестерпно.
Стояли коні на припоні.
Проснулись коні.
Вдихнули рідний запах степу.
Вдивились в далечінь простерту.
Відчули подих вітру
У гривах своїх світлих.
Стояли коні на припоні.
Іржали коні.
Іржали білі, вороні, червоні
Та сірі в яблуках. Красиві коні.
Стояли коні на припоні.
І враз - зірвались коні
Зірвались білі, вороні, червоні
Та сірі в яблуках. Красиві коні.
Летіли коні - без перепонів,
І дихали - на груди повні.
Летіли білі, вороні, червоні
Та сірі в яблуках. Красиві коні.
Летіли - аж в копитах дзвони грали,
А в гривах - сонячні заграви.*

**БЛАГОСЛОВЛЯЛОСЯ
НА СВІТ**

*Ще тиша колисалася в гаях
На павутинні зоряного смутку
Та вже згасав вгорі Чумацький шлях.
Намалювавши карколомну смугу
На неосяжнім темнім полотні,
Згорав болід у нетрях зорепаду.
Дозрілі зорі, як краплини золоті,
Спадали в дивосвіт замріяного саду.
Втікала темінь у яруги і сади,
Коли крізь хащі ночі продиравсь світанок,
А світло й тіні біля заспаних садіб
Кружлялись степом у химернім танці.
Мов привиди стрижонені вночі,
Гривасті коні випливали із туманів.
І змовкли перемовини сичів
Ледь холодом повіяло з лиманів.
Заворкували тихо сизі голуби
Під стріхою в сусідському городі.
Ховали у свічадах темно-голубих
Рожеві лілії свою цнотливу вроду.
Удосвіта втопився місяць молодий
У тихій заводі між верболозом і лататтям,
А човен, що лежить біля води,
Його і не збирався рятувати там.
Одні качки крізь вранішній туман,
Як янголи спускалися на плеса
Й пірнали вглиб - а там лише п'ятьма.
Та довго чувся гомінливий плескіт.
Стихав потроху галас цвіркунів
Перед пришестями сонячних маестро,
І гулко наростали музика і спів
Пташиних соло, хорів і оркестрів.
Духмяне мариво, здіймаючись із трав,
Пливло над росами повільною рікою
І розливалось при відблиску заграв
У море пахощів із чебрецю, ромашок і левкої.
А ранок вже розлюпував срібний кухоль свій
І на воскреслім обрії засяяло.
Ще мить - і весь благословенний світ
Затопить повінь сонячного саява.*

Станіслав ПОВОД

ДЕСЬ ТАМ

*Десь там над тихим Інгульцем,
У хащах гльоду, терену й шипшини,
Тривоги й гніву невгамовний щем
Пливе нестримно в ночі горобині.*

*Із нетрів очерету і куги
Вповзав відчай маревом в оселі.
Там, де сумують дзвони навкруги,
Змарніли люди в зубожілих селах.*

*Там злидні - наш одвічний хрест, -
Як наша зла і кострубата доля,
Бредуть із костуром одні, як перст,
По найродючішому в світі полю.*

*Як збитий перелітний птах,
Там корчиться в судамах наша гідність.
Там на зарослих будяками цвинтарях
До нас з могил волають наші рідні.*

*У темну ніч перетворився день.
Над білим світом знову чорний ворон кряче
Там у сліпих й знедолених людей
Та ще й поводити незрячі.*

*Там на спустошених й обкрадених токах
Із нас ціпами вибивають волю.
Та не знайдеться на землі той кат,
Що знищить нашу думу, нашу пісню, нашу долю.*

*Залитий сонцем вигорає степ,
І спека закипає передгроззям,
А викуваний у загравах серп
Віщує в небі блискавки із громом.*

*Десь там над тихим Інгульцем
Завмерло все у тиші перед бурею
Та враз легеньким вітерцем
Весь світ шаленно буде збурений.*

МІСІЯ - IGIP

На одному з засідань Вченої ради НГУ п'ятеро викладачів НГУ отримали сертифікати Міжнародного товариства інженерної педагогіки (IGIP) „Міжнародний інженер-викладач”. Ця акція стала результатом діяльності Міжнародного центру інженерної педагогіки НГУ (директор професор Ю.О. Шабанова), який з 2009 року працює при кафедрі філософії.

Центр інженерної педагогіки НГУ успішно пройшов акредитацію й отримав акредитаційне свідоцтво IGIP (UA-002) з правом проведення курсів з інженерної педагогіки за європейськими вимогами (згідно з рішенням Міжнародного Моніторингового комітету IGIP від 6.09.2010 (Graz, Austria). Сьогодні Центр інженерної педагогіки НГУ не має аналогів у Придніпровському регіоні.

Представники НГУ вже 12 років є членами Міжнародного товариства інженерної педагогіки, що діє під егідою ЮНЕСКО. Місія його полягає у вдосконаленні форм та методів інженерної освіти шляхом формування методологічних та практичних засад педагогічних компетенцій. Завдяки зусиллям цього товариства визначені загальноєвропейські принципи та філософія розвитку інженерної освіти, а також сучасні вимоги до викладачів інженерних вузів європейських країн. Сьогодні 84 країни світу є членами товариства. У 1999 року Україна стала членом Міжнародного товариства інженерної педагогіки. Українські науковці постійно беруть участь у щорічних симпозиумах, що проводить товариство в різних країнах Європи. Цього року завкафедрою філософії, директор центру інженерної педагогіки НГУ професор Ю.О. Шабанова взяла участь у конференції IGIP у м. Трнава (Словачина).

Сертифікати IGIP дають право викладання інженерних дисциплін у європейських університетах. Свого часу їх отримали ректор НГУ, академік НАН України Г.Г. Півняк, перший проректор НГУ, професор П.І. Пілов, директор інституту електроенергетики, професор О.Б. Іванов та професор В.О. Салов.

Після тримісячного навчання у Центрі інженерної педагогіки НГУ, успішного виконання завершальних робіт та сертифікації на міжнародному рівні доценти О.О. Азюковський, Р.О. Дичковський, В.В. Коваленко, асистенти К.С. Іванова, Ю.В. Сорбат також отримали сертифікати Міжнародного товариства інженерної педагогіки „Міжнародний інженер-викладач”, що підвищує рівень їх викладацької майстерності та розширює можливості професійної реалізації в європейських технічних університетах.

Центр інженерної педагогіки запрошує всіх викладачів технічних дисциплін пройти навчання та отримати відповідний сертифікат.

Інформаційно-аналітичний центр НГУ.

ПАМ'ЯТІ ДМИТРА ПОЙДИ

Дослідники аграрної історії України та Росії в ДНУ вшановують пам'ять відомого науковця Д.П.Пойди

На історичному факультеті Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара відбулися чергові, восьмі наукові читання „Питання аграрної історії України та Росії”, присвячені пам'яті відомого українського вченого-аграрника, доктора історичних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України Дмитра Павловича Пойди (1908-1992). Читання були започатковані в 1993 році колективом кафедри російської історії, яку майже тридцять років очолював професор Д.П.Пойда. Свого часу в стінах Дніпропетровського університету Дмитро Павлович виступив засновником наукової школи дослідників вітчизняної аграрної історії, визнаної не лише в межах України, а й за кордоном.

Традиційно зібрання проводиться з метою систематизації набутого досвіду наукових пошуків і визначення перспектив дослідження маловідомих проблем аграрної історії України та Росії у контексті їх багатосторонньої історії. Серед важливих проблем історичного минулого України вчених продовжують цікавити сюжети аграрної історії, яка вивчається переважно у контексті соціально-економічних або політичних тенденцій розвитку української спільноти, починаючи з найдавніших часів і закінчуючи новітньою добою. Кожного разу такі зустрічі незмінно викликають значний інтерес наукової громадськості, розширюється географія фахівців, які беруть участь у читаннях. Цього року в роботі форуму взяли участь більше 35 істориків-аграрників, які репрезентували різні регіони України та Росії. Це представники багатьох провідних наукових центрів, серед яких – Київ, Дніпропетровськ, Харків, Донецьк, Запоріжжя, Черкаси, Миколаїв, Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Ніжин, Ізмаїл тощо. Особливо треба відзначити участь у читаннях колег із Російської Федерації – з Самари та Підмосков'я (Коломни).

Відкрив пленарне засідання послідовник видатного вчителя й наставника проректор Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді, завідувач кафедри російської історії ДНУ, професор В.В.Іваненко, який впродовж багатьох років спочатку навчався, а потім і працював поруч з відомим ученим. Він щиро привітав присутніх, намагаючись передати їм атмосферу доброзичливості, людяності, порядності, наукової принциповості, що панувала навколо Дмитра Павловича:

- Дмитро Павлович Пойда, один із фундаторів історичних досліджень у Придніпровському регіоні середини ХХ ст., був людиною повністю відданою улюбленій справі, визначним дослідником, організатором наукової діяльності й популяризатором історичних знань серед широких верств населення. Центральним об'єктом наукових інтересів вченого стала соціально-економічна історія України ХІХ-початку ХХ ст. Науковий доробок історика складається з фундаментальної монографії, більш ніж 85 наукових і навчально-методичних робіт, близько 70

науково-публіцистичних праць. Саме він заклав на історичному факультеті нашого університету потужний напрямок наукових досліджень, пов'язаних з соціальною та соціально-економічною історією України ХІХ-ХХ ст. Дмитро Павлович створив наукову школу істориків-аграрників (більше двадцяти кандидатів наук), відому не тільки в Україні, але й за її межами. Результати його роботи затребувані й сьогодні, а фундаментальна монографія „Крестьянское движение на Правобережной Украине в пореформенный период (1866-1900 гг.)” стала одним із найбільших досягнень у дослідженні проблем соціальної історії Наддніпрянської України.

Сьогоднішні читання одночасно свідчать і про спадкоємність науково-дослідних традицій, закладених Д.П.Пойдою, і про прагнення надалі розвивати наукові напрями, закладені цим непересічним ученим та педагогом. Звертає на себе увагу тематична різноплановість матеріалів, представлених у програмі читань – від теоретико-методологічних проблем аграрної історії до маловивчених конкретних історичних епізодів, досліджених на основі архівних, значною мірою розсекречених документів. Важливо, що серед усього спектру доповідей, своє місце знайшли і досвідчені фахівці, й історики-початківці – аспіранти та магістранти. Це є додатковим свідченням того, що генетичний зв'язок поколінь на ниві дослідження проблем аграрної історії існує, та одним із засобів його фіксації вже вкотре стають наукові читання пам'яті професора Д.П.Пойди, – підкреслив Валентин Васильович.

Результати роботи форуму засвідчили потужний потенціал сучасних досліджень аграрної історії на російських та українських теренах. Серед найбільш цікавих виступів – доповіді професорів Ю. П. Присяжнюка „Українські селяни „довгого” ХІХ ст. у погляді інтелектуалів-етнографів”, О. В. Михайлюка „Хуліганство в селах Наддніпрянської України на початку ХХ ст.”, С. І. Світленка „Всеросійська селянська спілка” на Катеринославщині періоду піднесення першої російської революції 1905 року”, А. В. Сипченко „Енесівська модель вирішення аграрної проблеми в Росії”, Г. Ф. Турченко „Аграрна політика білогвардійських режимів у південноукраїнському регіоні”, В.В.Іваненка „Селянська лінія” в структурі політичних репресій на Дніпропетровщині кінця 1920-х – початку 30-х років”, О. М. Бута „Українське село: відкриті судові процеси 1937 р”, В. І. Марочко „Сучасна російська історіографія повсякденного життя радянського суспільства 20-30-х років”, О. Ф. Нікілева „Сільська шкільна освіта в Україні (1950-ті – середина 1960-х рр.) в контексті реалій повсякденного буття” та багато інших.

Матеріали наукових читань за традицією будуть опубліковані у спеціальному науковому збірнику „Питання аграрної історії України та Росії”, з якими надалі ознайомиться наукова громадськість України, а також зацікавлені педагоги, краєзнавці, студентська молодь.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

МОЛОДІ ВЧЕНІ ВИРШИЛИ ЙТИ... ДО ШКОЛИ

Уперше у Національному гірничому університеті 17 січня розпочалися заняття для вчорашніх вихованців НГУ, які залишилися в лабораторіях різних кафедр вивчати науку далі. Під час відкриття школи молодих вчених відповідальний лектор, заступник директора науково-технологічного центру «Реактивелектрон» Аркадій Хребтов ознайомив слухачів-аспірантів зі своєю командою лекторів з Донецької обласної адміністрації. Усі вони приїхали попрацювати з інтелектуальною аудиторією за темою занять школи: «Економіко-правові основи розробки інноваційних проектів та проектів з трансферу технологій». «Однак дуже добре, що адміністрація університету чітко усвідомлює, наскільки такі знання важливі й корисні саме для такої тала-

но завжди. «Проте робити це краще вчасно. І якщо наша інтелектуальна молодь на першій стадії свого навчання візьме правильний курс – це вже перша сходинка до успіху. Роль особистості в науці та інноваційній діяльності неможливо переоцінити. Вченого не можна змусити «зробити відкриття після обіду». Його можна тільки зацікавити і створити умови для творчості. Частіше за все, вчені просто не можуть вписатися в ринок (а прикладна наука – це реальний бізнес), оскільки їм незрозумілі нові реалії, пов'язані з пошуком

родних освітніх проектів Марина Пашкевич зазначила, що метою занять стало бажання викладачів НГУ згуртувати молодих вчених університету навколо процесу комерціалізації наукових розробок. «Уперше молоді вчені різних напрямків, – розповіла Марина Сергіївна, – об'єднуватимуться у команди. В одній аудиторії вчитися бізнесовому мистецтву об'єдналися інженери, юристи, економісти... Під наставництвом досвідчених фахівців наші вчорашні студенти шукатимуть реальні можливості впровадження спільних наукових проектів».

Перші лекції школи молодих вчених триватимуть до 21 січня. Далі програмою школи передбачено як теоретичні лекції, так і практичні навчання, робота в командах.

Березень стане фінальним для молодих науковців, тоді ж відбудуться і презентації їх найцікавіших проектів.

Ірина СОБОЛЬ,
інформаційно-аналітичний центр НГУ.

На світлинах: ректор НГУ академік **Геннадій ПІВНЯК** разом з директором науково-технологічного центру «Реактивелектрон» А.О. Хребтовим знайомлять молодих вчених з планами занять школи; начальник відділу міжнародних освітніх проектів **Марина ПАШКЕВИЧ** розповідає аудиторії про перспективи навчання у школі молодих вчених при НГУ.

Фото Володимира КОРІННОГО.

новитої молоді, – наголосив А.О.Хребтов. – Від неї залежить подальша доля науки і всієї нашої України».

У відкритті наукової школи молодих вчених взяв участь і ректор НГУ академік Геннадій Півняк. Звертаючись до присутніх, він повторив відому істину, що вчитися необхід-

замовлень і вирішенням інших господарських проблем. Тож гірничий університет, як дослідницький, таким чином змінює структуру свого навчання, відкриває нові школи для створення реальних переломів у структурній перебудові наукового напрямку».

Начальник відділу міжна-

ПІДПИСАНО

Урочистим підписанням угоди про співробітництво в галузі науки, освіти і культури український і американський університети розпочинають нову сторінку спільної діяльності з наукових і академічних обмінів. Уповноважені Президента Державного університету середнього Теннессі професори Пітер Канінген і Юрій Мельников, що представляли в Дніпропетровську свій виш, засвідчили велику повагу до здобутків українських учених і високо оцінили дніпропетровських студентів, що вже зарекомендували себе за океаном.

«Міжнародне співробітництво надає широкі можливості для нашого університету, – зазначив професор Пітер Канінген. – Ми знаємо ДНУ як один з найкращих вищих навчальних закладів України і вже вивчили цікаві обом сторонам напрямки співпраці. Зокрема ми розширюємо академічний обмін. В рамках підписаної сьогодні угоди українські студенти будуть навчатися в США, а американські студенти приїжджатимуть в Україну для вивчення тих курсів, що нам пропонують в ДНУ. Також ми прагнемо розпочати обмін викладачами. Ми домовляємося про співпрацю в галузі прикладної математики, комп'ютерних наук, економіки та молекулярної біології».

«Співробітниками обох університетів проведено велику підготовчу роботу, – наголосив ректор ДНУ ім. О.Гончара Микола Поляков. – Ми узгодили навчальні про-

• ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ

Олеся ОМЕЛЬЧЕНКО

* * *

*І ти відродишся із попелу, як Фенікс,
І погляд свій піднімеш до зірок.
І сколихнеться пелюсткове небо
І проковтне твій вистражданий зойк.
Мов не було. І всі тебе забудуть.*

Та десь у небі зіркою сяйнеш.

І скільки відкриттів новітніх буде..!

Чи ж там, в безмежжі, істину збагнеш?

Відродишся із попелу, як Фенікс,

На спалах-мить осяєш глибину.

Збагнеш - нічого іншого не треба,

Лиш осягти в польоті тайну.

ДВОСТОРОННЮ УГОДУ

грамми з кількох напрямків підготовки і умов перебування студентів в університетах-партнерах. В Державному університеті середнього Теннессі приблизно такий же контингент студентів, чудове студентське містечко. У наших класичних університетів є широке поле для співпраці: вже визначено коло наукових інтересів обох сторін, перспективні напрямки спільних досліджень. Наприклад, сьогодні американські учні візьмуть участь у роботі VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Математичне і програмне забезпечення інтелектуальних систем», співорганізаторами якої є ДНУ ім. О. Гончара та Інститут кібернетики НАН України ім. В.М. Глушкова».

Майже щорічно студенти та аспіранти ДНУ виїжджають на навчання у вищі навчальні заклади США. Так у 2002 році в американських університетах здобували освіту більше 20 студентів і аспірантів ДНУ. На даний момент в аспірантурі Університету штату Середнього Теннессі навчається випускник механіко-математичного факультету М.В. Бородин.

«М. Бородин за рекомендацією себе як талановитий, цілеспрямований молодий науковець, – говорить його науковий керівник, професор Юрій Мельников. – Сподіваємося, він успішно захистить наукову роботу на здобуття PhD ступеня з комп'ютерних наук».

«Результати навчання як в Україні, так і в Сполучених Штатах залежать від старанності й працьовитості самих студентів. Найкращим студентам в нашому університеті виплачується стипендія. Українські студенти, які будуть навчатися на «відмінно», також отримуватимуть стипендію.» – наголосив професор Пітер Канінген.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О. Гончара.

ДНУ: ВІДКРИТО АУДИТОРІЮ-МУЗЕЙ

Урочисте відкриття аудиторії-музею «Літературне Придніпров'я» стало довгоочікуваною подією на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпропетровського національного університету ім. Олесь Гончара, свідками якої були члени обласного відділення СПУ Леся Степовичка, Сергій Бурлаков, Валерій Ніколенко, Анатолій Шкляр, викладачі та студенти-філологи.

«Аудиторію створено як пам'ять про письменників Придніпров'я, як своєрідний документ про літературні події нашого краю, – говорить завідувач кафедри української літератури, доцент Наталія Петрівна Олійник. – Дніпропетровщина займає особливе місце у літературному просторі України, бо дала світові не лише зірок першої величини як Олесь Гончар та Павло Загребельний, а й письменників, що прославили Дніпропетровщину – Івана Манжуру, Андріяна Кашенка, Валер'яна Підмогильного».

Проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді професор Валентин Васильович Іваненко, відкриваючи презентацію, означив факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства як індикатор духовності університету,

а Дніпропетровську спілку письменників як генератор утвердження на Придніпровській землі високих ідеалів українського відродження. Валентин Васильович відзначив також незгасаючий інтерес у студентства до осмислення творчої спадщини літераторів, у тому числі, регіонального рівня і побажав і надалі підтримувати міцні традиції співпраці двох структур.

Своєрідну екскурсію аудиторією провела студентка 5 курсу Анна Палярush, яка охарактеризувала стенди, на яких зображені світлини з життя Дніпропетровської письменницької спілки, різні покоління митців Дніпропетровщини, наголосила, що більшість членів Спілки письменників нашого краю закінчували саме Дніпропетровський національний університет, а К. П. Фролова, В. Ф. Корж, С. Р. Бурлаков були його викладачами.

Прокomentувати Літературну карту Придніпров'я випала честь студентці Карині Філімоновій. Вона розповіла про історію нашого краю, окреслила географічну біографію письменників Придніпров'я, відзначила міста, які подарували нашому краю найбільше талантів - Дніпро-дзержинськ, Кривий Ріг і, безперечно, Дніпропетровськ. Було наголошено на тому, що Літературна карта Дніпропетровщини безмежна і висловлено побажання творчій молоді, щоб у майбутньому і вони зайняли свої місця на цьому полотні.

Про ексклюзивне зібрання книжкової експозиції, яка обов'язково стане у нагоді письменникам-початківцям, молодим науковцям, студентам розповіла Катерина Шелкова. Найновіші цінні находження до музею – книги Івана Сокульського, подаровані кафедрі української літератури дружиною поета Ориною Василівною. Серед поетичних та прозових видань розташований і «пульс» Дніпропетровської сучасної літератури – часопис «Січеслав», а також збірочки початківців та конкурсні публікації молодих талантів.

Для голови Дніпропетровської обласної організації Національної спілки письменників України Лесі Степовички цей захід символізує довголітній плідний зв'язок письменників і університету: «Більшість з нас, природно, закінчила філологічний факультет, і куди б нас не заносила доля, наша alma mater є місцем, де ми згадуємо фантастичні студентські п'ять років, тут ми молодішаємо душею. Нам приємно зустрічатися з новою родиною зміною, яка читає наші книги».

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О. Гончара.

Є СВІЙ СУПЕР-СТУДЕНТ!

У Палаці студентів ДНУ відбувся перший в історії університету конкурс краси й талантів серед хлопців "Супер-студент-ДНУ-2010". Підтримувати своїх друзів прийшло стільки бажаючих, що навіть за півгодини до початку концерту зал був переповнений.

Уболівальники, особливо дівчата, тримали у руках повітряні кульки, плакати з підбадьорюючими написами та іменами учасників.

Конкурсанти по черзі виходили на сцену, поки про них розповідали ведучі Кристина Ніколайчук та Павло Живетьєв. Хлопці пройшли суворий кастинг, на якому кожен продемонстрував свої артистичні, хореографічні, вокальні та спортивні здібності. 12 найкращих учасників потрапили до фіналу. Щоб стати кращим з кращих, хлопці мали продемонструвати журі та глядачам свої таланти, ерудованість і кмітливість.

Ведучі оголосили розумовий «шторм» - хлопці відповідали на цікаві питання типу: "Ти такий гарний і добре танцюєш, а що робиш на факультеті прикладної математики? Як поводив себе, якби зустрів русалку?" Після такого бойового хрещення у лави мужніх і гарних, у хлопців забрали особисті речі і видали "уніформу" - однакові футболки, в яких вони продефілювали

по сцені. Зал зірвався гучними оплесками і вигуками, а дівчата просто шаленіли.

Кожен фіналіст заслугогував звання "Супер студент", але переможцем повинен стати лише один. Тому в умовах, наближених до воєнно-польових, хлопці продемонстрували свої таланти, особливі вміння. Захопленню залу не було меж. Хлопці були неперевершеними в обраних ними запальних і яскравих танцювальних стилях, дарували глядачам майстерно виконані пісні. Потрібно відзначити, що майже всім учасникам під час їх виступів допомагали друзі. За словами самих учасників, вони дуже потоваришували завдяки цьому конкурсу. Можливо, через це не відчувалася конкуренція, бо всі один одного підтримували.

Найромантичнішим студентом став Малонга Віфран. Одягнений у національний костюм, хлопець читав вірші французькою мовою під ліричну композицію. Це було настільки душевно і проникливо, деякі навіть аплодували стоячи. Найексклюзивнішим студентом обрали Андрія Луньова. Найталановитіший - Микита Плясов. Андрій Тутубалін - найелегантніший студент з пронизливим поглядом і божевільною харизмою, дивував глядачів бойовим танком капуеро. Звання найсильнішого

дісталось Іллі Шереверову. Наймужнішим студентом по праву став Микола Лісний, який продемонстрував елементи бойових мистецтв. Богдан Скоробагатов - містер позитив. Найоригінальним визнали Назарія Полекова. Ернеста Монастирського обрали найінтелектуальнішим хлопцем конкурсу.

І ось підійшла найвідповідальніша хвилина свята - вручення призових місць. ІІ-м віце-супер-студентом став Антон Білозоров з геолого-географічного факультету - надзвичайно талановитий танцівник і дуже гарний хлопець, від якого неможливо було відірвати погляду: він зачаровував своїми рухами та загадковою посмішкою. Звання І віце-супер-студента дісталось Сергію Пономаренку з фізико-технічного факультету. Журі підкорила його мужня краса. І головну нагороду - статус "Супер-студента-ДНУ-2010" віддали Валентину Біляєву з факультету прикладної математики. Він зворушив журі своєю скромністю, мужністю і привабливістю. Учасники зробили пам'ятні фото, отримали чудові подарунки, привітання від друзів та рідних. Можливо, хтось і засмутився трохи, та в будь-якому випадку, кожен з них - кращий, гідний звання "Супер-студента ДНУ."

Впевнена, що конкурс допоміг хлопцям розкрити себе, відчувти себе у центрі уваги, насолодитися незабутніми хвилинами радості та отримати приємні враження на все життя!

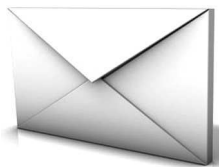
Амені вдалося поспілкуватися з ІІ віце-супер-студентом ДНУ Антоном Білозоровим, який дуже сподобався всім глядачам свята:

- Я дуже люблю різні університетські заходи, свята. - говорить Антін.

- Раніше брав участь у Кубку ректора, Dance Show в "Студентській весні". Люблю виступати на сцені. До того ж я займаюся бальними танцями, а моя партнерка в минулому році стала фіналісткою конкурсу "Міс ДНУ" та посіла гідне місце. Тому я вирішив і себе показати, і на інших поглянути. З досвіду можу сказати, що кожне змагання впливає на мене: вдосконалюється танцювальна майстерність, відкриваються нові можливості. А зараз можу сказати, що зробив для себе висновок - потрібно працювати над собою, не зупинятися на досягнутому, щоб ні у кого не було сумнівів, що ти - найкращий.

Наталія КРИВЕНКО,
студентка ФСЗМК ДНУ
ім. О. Гончара.

• З ПОШТИ РЕДАКЦІЇ

Перш за все дякую за пересилання цікавого журналу «Бористен». Матеріали, які опубліковані в часописі, насичені правдивою історією, літературою, які виховують наступне покоління свідомих українців та ще й видається українською мовою в зрусіфкованому оточенні. Низький уклін вам за це!

Я залишив Харків у 1943 році, але не з своєї волі, а змушений сталінським терором, рятував життя. Двадцятиоднорічним юнаком опинився в Німеччині. В 1945 році, коли закінчилась війна, Україна і мої рідні залишилися в руках комуністичного терору. Я обрав свободу, включився в організаційний рух з метою поширення правди про Україну - поневолення української нації московсько-комуністичними терористами.

Нелегко було тоді ознайомлювати західні держави про правдиве обличчя московських гнобителів.

Завжди вірив, що мусить прийти кінець московським шовіністам. Сьогодні майбутнє української нації в руках українців, які зрозуміють, що лише в своїй хаті своя правда і сила, і воля!

Ніхто нам не визволить Україну - це наш національний обов'язок. Починати слід з пошани до брата свого, довіри, виконання взятих зобов'язань, об'єднання українців в спільній боротьбі, припинити гризню, створити рух за визволення української нації від московсько-кремлівської мафії.

Шкодою, що в 87 років фізично не можу брати активну участь, боротися за визволення Батьківщини.

Вірю в український козацький народ! Слава Україні!

Іван ЗАКОВОРОТНИЙ (Конектикут, США).

Історичний факультет започаткував новий проект

ДНІ БОЛГАРІЇ В ДНУ

Дні Болгарії стали першим святом нового проекту, заснованого кафедрою всесвітньої історії, „Країни – сусіди України”. Організатори прагнуть заохотити студентів до поглибленого вивчення країн, з якими пов’язана історія нашої держави, подолання стереотипів й упереджень у сприйнятті інших народів та культур, осмислення дискусійних питань спільної історії. У рамках проекту на факультеті планується регулярно репрезентувати сусідні держави та їх народи, історію й культуру в контексті зв’язків з Україною.

Дні Болгарії були присвячені національному святу болгарського народу – Дню народних будителів (1 листопада). Саме з народними будителями пов’язаний підйом болгарського національного руху XIX – початку XX століття, вони стояли у витоків державності, писемності, духовності народу і стали опорою для болгар після вікового османського панування.

Головними організаторами свята виступили завідувач кафедри всесвітньої історії доцент Д.Л. Тесленко й голова оргкомітету Днів Болгарії доцент О.М. Каковкіна, у сфері наукових інтересів якої знаходиться дослідження українсько-болгарських взаємин новітньої доби. Волонтерську групу склали студенти 1-5 курсів, а також аспіранти. Діяльна підтримка декана й всіх колег створили піднесену атмосферу.

Найголовнішим для нас було привернути увагу студентів. Мені дуже приємно, що їм було цікаво брати участь у підготовці до свята, відгукнулися майже всі студенти з першого по п’ятий курс, – розповідає О.М. Каковкіна. – Крім урочистого засідання ми також проведемо вікторину, присвячену історії Болгарії, лотерею, відбудеться „круглий стіл” для студентів і аспірантів „Українсько-болгарські відносини: історія і сучасність”. Також студенти презентуватимуть свої індивідуальні проекти „Болгарія очима студентів факультету”. На мій погляд, ми знайшли найбільш вдалий та зручний засіб відкрити для себе іншу країну, її куточки, аспекти історії, що не включені у навчальний процес. На нашому святі багато гостей. Це представники болгарської громади міста, Історичного музею імені Д.І. Яворницького, обласного болгарського культурно-просвітницького товариства „Рідний дім”.

Зустріч гостей Днів Болгарії відбулася у холі історичного факультету, святково прикрашеному болгарськими та українськими кольорами під звуки болгарських національних мелодій. Були підготовлені стінні газети „Стежками Болгарії” та „Видатні постаті Болгарії”, образ країни від-

"КРАЇНИ – СУСІДИ УКРАЇНИ"

творило письмове експрес-опитування „Коли ми говоримо про Болгарію, найперше, що я згадую, це – ...”, презентоване на окремих стендах.

Відкриваючи урочисте засідання, декан історичного факультету професор С.І. Світленко привітав присутніх, коротко окреслив етапи тривалих історичних зв’язків України та Болгарії, відзначив важливість розвитку цих відносин:

– Україну та Болгарію пов’язують сторічні історичні зв’язки, починаючи з часів раннього Середньовіччя. Протягом XIX ст. значна кількість болгар переселяється у межі Російської держави, переважно на територію України, утворивши найбільшу у світі болгарську діаспору, яка за переписом 2001 року налічує біля 205 тисяч осіб. Болгари стали невід’ємною частиною політичної України. Спираючись на історичний досвід спілкування, Україна будує свої відносини з сучасною Болгарією, активізуючи політичні, економічні, культурні зв’язки.

Також Сергій Іванович подякував усім викладачам, що опікувалися підготовкою цього свята. – З душею оформлена і рекреація холу, і ця аудиторія, де відкриваємо Дні Болгарії, – наголосив декан. – Це свідчить про великий інтерес студентів і викладачів факультету до історії країни. Такий інтерес не випадковий –

українців і болгар пов’язує дуже багато: етнічні корені, спільна православна віра, близькість мови, культури, традиції.

Завідувач кафедри всесвітньої історії доцент Д.Л. Тесленко звернув увагу на значення болгарського досвіду євроінтеграції для України, спорідненість багатьох проблем у державах та необхідність збереження тієї позитивної спадщини у відносинах, яка дозволить формувати особливий клімат довіри між державами, і особливо народами – саме цей рівень відносин відіграє надзвичайно важливу роль.

Цікаві сторінки болгарської історії, пов’язані з Україною, розкрили й гості. Зокрема, к.і.н., ст. науковий співробітник відділу археології Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д.І. Яворницького Л.М. Чурилова розповіла про археологічні пам’ятки культури ранніх болгар на території України, а саме комплекси Перещепине, Гладос і Вознесенка, з якими пов’язують імена засновників Болгарського царства Кубрата та Аспаруха. Значна частина Вознесенського „кладу” зберігається у фондах музею. Завідувачка відділом історії України сучасного періоду, ст. науковий співробітник Н.М. Шейміна, яка також є членом болгарської громади міста, розповідала про відомих болгар Дніпропетровщини – героя Великої вітчизняної війни Шашкова та двічі героя соціалістичної праці Ганчева, бригада якого фактично збудувала сучасний Нікополь. Ю.С. Бембінек, який свого часу працював кілька років в Болгарії у 1982-86 рр., очолюючи один з відділів заводу ім. Петровського, розповів про свої враження про перебування у Болгарії та подарував історикам випуски болгарської газети „Вітчизняний фронт” за 9 вересня 1944 року (день Визволення Болгарії) та 9 вересня 1984,

коли відзначали ювілей знаменної події. Представники болгарської діаспори В.М. Стафідов та О.М. Апіченко, одягнені у національні костюми, познайомили аудиторію з історією появи болгар в Україні, життям невеличкої громади Дніпропетровська та запросили всіх на болгарські вечорниці – „селянки”, які планують проводити на факультеті за участі болгарського товариства. Подарунком етнографічному музею факультету, яким керує доцент З.П. Маріна, став гарбуз-картунка – спеціальний сорт болгарського гарбуза, що після висушування використовують як посуд для зберігання продуктів. Представники товариства звернулися з пропозиціями щодо виконання цікавих проектів за участю студентів.

• ОСВІТА РІДНОГО КРАЮ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Олександр ВІЛКУЛ: «МОЛОДІ ВЧЕНІ МАЮТЬ ПОВЕРНУТИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ СЛАВУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНИ»

Голова облдержадміністрації Олександр Вілкул провів зустріч з переможцями обласних конкурсів «Кращий молодий вчений», «Краща рада молодих вчених» та «Молоді вчені – Дніпропетровщині».

Переможцям конкурсу проектів «Молоді вчені – Дніпропетровщині» Олександр Вілкул вручив матеріальні заохочення, кращі молоді вчені отримали від губернатора потужні ноутбуки, а кращі Ради молодих вчених – мультимедійні проекти. Загалом було нагороджено 25 чоловік: 10 переможців конкурсів проектів, 12 кращих молодих вчених та 3 кращі Ради молодих вчених.

«В області створюються умови для ефективної реалізації проектів молодих учених. Завдяки обласним конкурсам новаторські пропозиції талановитої молоді підтримуються і в подальшому ефективно реалізуються на практиці. Ці конкурси мають прагматичну і стратегічну ціль: ми формуємо важливу складову успішного розвитку нашого регіону – її науковий потенціал», – наголосив Олександр Вілкул.

Дніпропетровщина – єдина область в Україні, яка проводить конкурси серед молодих вчених. «Підтримка владою молодих вчених є запорукою подальшого розвитку регіону. Молоді вчені мають повернути Дніпропетровську славу інтелектуального центру України», – підкреслив губернатор.

У 2010 році з обласного бюджету на підтримку талановитої молоді було виділено майже 2 мільйони гривень. В тому числі на обласні конкурси «Краща рада молодих вчених», «Кращий молодий вчений» та «Молоді вчені – Дніпропетровщині» було виділено понад 800 тисяч гривень, на фінансування майже 180 обласних іменних стипендій та стипендій імені Макарова – 570 тисяч гривень, на підтримку студентських та наукових заходів – майже 420 тисяч гривень.

Фінансування конкурсу «Молоді вчені – Дніпропетровщині» цього року було збільшено в чотири рази і склало понад 600 тисяч гривень. Суми матеріальних заохочень стали суттєвими

(від 51 до 68 тисяч гривень для одного науковця), і наблизилися до європейських стандартів.

Кількість бажаючих виставити свої проекти на розсуд журі в цьому році зросла. Так, в конкурсі «Кращий молодий вчений» цього року взяло участь 174 учасники з 9 вищих навчальних закладів та 5 наукових установ, що в півтора рази більше, ніж у 2009 році.

Цього року на розгляд експертної ради, до складу якої входять представники облдержадміністрації та провідні науковці шести вищих навчальних закладів області, було подано 16 робіт з п'яти вищих навчальних закладів та однієї наукової установи регіону. Роботи надійшли від науковців Національного гірничого університету, Дніпропетровського національного університету ім. Гончара, Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, Інституту технічної механіки НАН України, Дніпропетровського державного аграрного університету та Українського державного хіміко-технологічного університету.

Кращими було визнано ради молодих вчених Українського державного хіміко-технологічного університету, Дніпропетровського державного аграрного університету та Дніпропетровського національного університету ім. Гончара.

Пріоритетними напрямками для наукових проектів є дослідження в сфері технічних наук, економіки, інновацій, фізики, математики, інформатики, біології, медицини, хімії, екології. Кращих учених визначали за економічним, технічним, гуманітарним та медичним напрямками.

«Талановита молодь займається наукою. Та надзвичайно важливо, щоб теоретичні науки дали поштовх розвитку прикладних дисциплін. А ті, в свою чергу, відображалися в реальних якісних змінах в промисловості, будівництві, сільському господарстві, системі охорони здоров'я та інших важливих сферах життєдіяльності людини», – наголосив Олександр Вілкул.

Прес-служба
ГУОН ОДА. □

СЛОВА
МУДРОСТІ

• Педагог повинен викликати явища зростання і прийнятний для дітей, бо буде сповнений інтересу до них. Діти це завжди інстинктивно відчують. Педагог повинен стати спостерігачем і дослідником тих явищ, які перед ним відбуваються. ...З цього погляду вчитель є співробітником-кореспондентом наукового закладу.
Станіслав ШАЦЬКИЙ.

• Учитель готується до гарного уроку все життя... Така духовна і філософська основа нашого фаху і технологія нашої праці.
Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ. □

ДО ДНЯ СВЯТОГО МИКОЛАЯ - ПОДАРУНКИ

Голова облдержадміністрації Олександр Вілкул до Дня Святого Миколая в рамках Всеукраїнської акції «З відкритим серцем до кожної дитини» відвідав Перещепинську загальноосвітню неповну середню школу-інтернат. Губернатор подарував дітям спортивне взуття, роликові ковзани та солодкі подарунки, а школі-інтернату – побутову техніку.

«До Дня Святого Миколая дітлахи сподіваються знайти під подушкою солодкі подарунки. Особливо чекають на них діти-сироти. Цього року всі діти Дніпропетровщини, позбавлені батьківського піклування, отримають до Дня Святого Миколая подарунки. Всі мої заступники завітають до дитячих будинків та інтернатів привітати дітей та вручити їм гостинці», - зазначив Олександр Вілкул.

Напередодні свята сюрпризи від посадовців отримають більше 6 тис дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, зі всіх 36 інтернатів регіону.

У Дніпропетровській області розробляється програма покращення умов проживання вихованців дитячих будинків, а також соціальної адаптації таких дітей у суспільстві.

«Окрім подарунків на свята ми проводимо системну роботу з покращення умов проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в дитячих будинках та інтернатах. Зокрема, на утримання закладів обласного підпорядкування в 2010 році з обласного бюджету виділено 370 млн. грн, що майже на 59 млн. більше проти минулого року. Збільшено на 30% фінансування на харчування та забезпечення належних умов проживання вихованців інтернатних закладів. Для оздоровлення

дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають в обласних інтернатах, з обласного бюджету надано майже 4 млн. грн», - зазначив Олександр Вілкул.

Також в 2010 році за ініціативи керівника області Фонд держмайна України викреслив із переліку об'єктів для приватизації та передав в комунальну власність області «Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку імені О.Матросова», що знаходиться в селі Орловщина Новомосковського району. На базі цього закладу буде створений обласний центр оздоровлення, де за літо зможуть відпочити більше тисячі дітей з інтернатів та малозабезпечених родин.

За рахунок коштів обласного бюджету на поточний, капітальний ремонт та реконструкцію закладів обласного підпорядкування у 2010 році виділено 45,8 млн. грн. Після реконструкції відкрито Дніпропетровську загальноосвітню школу-інтернат для дітей з вадами слуху, на яку область виділила майже 17 млн. грн. Ця школа-інтернат є кращим в Україні навчальним закладом для дітей з особливими потребами.

Масштабна робота проводиться в регіоні з підтримки обдарованих соціально незахищених дітей. Для них щороку в області проводиться обласний фестиваль для вихованців інтернатів «Повір у себе», де учасників нагороджують цінними подарунками та призами. Також в рамках соціальної підтримки молоді обласна влада заохочує стипендіями талановитих дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Близько 200 таких дітей раз на рік отримують по 1 тис грн.

Прес-служба ГУОН ОДА. □

Марія ПУСТОВА: «2010 РІК ОЗНАМЕНУВАВСЯ В ОБЛАСТІ ВІДРОДЖЕННЯМ ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ»

Заступник голови облдержадміністрації Марія Пустова провела нараду з питань підведення підсумків за 2010 рік у сфері розвитку культури. Цього року фінансування галузі культури збільшено на 15,4 млн грн, своєчасно виплачувалася заробітна плата всім працівникам закладів культури.

У нараді взяли участь начальники міських та районних відділів культури, керівники закладів культури та художніх колективів.

«Цей рік для галузі ознаменувався збереженням та відродженням роботи системи культурних та мис-

тецьких закладів, в першу чергу в сільській місцевості. Підтвердження цього є мистецька акція «Будуємо нову Дніпропетровщину», започаткована головою облдержадміністрації Олександром Вілкулом. Акція проходила протягом двох місяців. В її рамках відбулося 230 творчих виступів, які переглянули близько 52 тисяч мешканців області. Наступного року ми продовжимо проведення такої акції, і впевнені, що до участі в ній приєднаються ще багато колективів», - зазначила Марія Пустова.

Також у 2010 році команда Дніпропетров-

ської області взяла участь у Перших національних Дельфійських іграх. За результатами змагань Дніпропетровщина здобула призові місця у 4 з 9 номінацій, а у загальному рейтингу посіла перше місце.

«Губернатор Олександр Вілкул приділяє значну увагу розвитку культури та мистецтва, адже це естетичне виховання підрастаючого покоління. Водночас завдання обласної влади залучити до мистецьких занять якомога більше дітей та молоді. В той же час ми розуміємо важливість підтримки талановитих митців. Тому за ініціативи Олександра Вілкула в 2011

році будуть збільшені регіональні гранти», - зазначила Марія Пустова.

Цього року в рамках підтримки обдарованої молоді та видатних діячів літератури, культури і мистецтва 10 кращих діячів культури і мистецтва отримали регіональні стипендії та 20 представників обдарованої молоді – гранти.

Також в рамках регіональної програми розвитку культури на 2009-2012 роки в області завершено атестацію 87 шкіл естетичного виховання, з них майже половина шкіл атестовані з відзнакою.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА. □

КРОК ЗА КРОКОМ ДО ЄВРОПИ

Обласний конкурс творчих та пошукових робіт для молоді системи професійно-технічних навчальних закладів Дніпропетровської області «Україна в Європі, Європа в Україні: очима молоді»

Журі конкурсу в складі представників Центру європейської інформації, НМЦ ПТО, міського управління в справах сім'ї та молоді,

Завданням профтехосвіти області є сприяння розвитку демократичної культури, формування політико-правових і соціально-економічних знань учнівської молоді.

З 2006р. в усіх ПТНЗ області викладається навчальний курс «Європейський вибір України». Учні 12-ти ПТНЗ працюють у створених євроклубах. Ак-

тивно співпрацюють з Центром Європейської інформації області, громадською організацією «Європейське майбутнє України». Управління зовнішньо економічних зносин обласного управління надає також інформаційну підтримку. Протягом жовтня-грудня 2010р. проведено креативний конкурс.

Організатори конкурсу – Центр європейської інформації та НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

Учнями ПТНЗ області підготовлено близько 50 творчих та пошукових робіт. Значна кількість робіт присвячена вивченню рідного краю та європейської культури, діяльності вихідців з європейських країн на Катеринославщині.

визначило кращі роботи у кожній номінації, а 15.12.2010 р. відбулася презентація кращих робіт.

Переможцями стали:

1 місце - **Міжрегіональне вище професійне училище поліграфії та інформаційних технологій, ПТУ-79.**

2 місце - **Жовтводський професійний ліцей, Орджонікідзевське професійно-технічне училище.**

3 місце - **Дніпропетровський професійний залізничний ліцей, Вище професійне училище - 55.**

За підтримки фонду «Відродження» призери конкурсу отримали грошову винагороду (300, 200, 100 грн.) Спеціальний приз ЦЄІ отримали ПТУ-48, Марганецький професійний ліцей.

Кожному учаснику вручено сертифікат європейського фонду «Відродження» та ЦЄІ.

Роботи переможців будуть надруковані в збірнику.

В. ВАСИЛИНЕНКО,
директор НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області. □

БЕЗПЕКА ПРАЦІ - ОЧИМА ДІТЕЙ

До участі у фінальному етапі регіонального відбіркового туру Всеукраїнської акції «Охорона праці очима дітей» в Дніпропетровській області надійшли малюнки та літературні твори – оповідання, казки, вірші. Попередній відбір конкурсних робіт для регіональних підсумків здійснювався на рівні шкіл, міст та районів. Усі дитячі твори об'єднало спільне гасло: «**Безпечна праця батьків – моє щасливе майбутнє**».

«Схаменіться! Перш ніж знехтувати правилами техніки безпеки – подумайте! За вашу недбалість, ні - злочинно, стоять людські долі! Чи зможете подивитися в очі беззахисним дітям, вбитим горем матерям і дружинам? Сійте добро на землі, а не копайте могили іншим! Не сиротіть дітей, не залишайте без годувальників сім'ї!» - закликає усіх працівників та роботодавців одна із переможниць конкурсу в Дніпропетровській області, 15-річна Марина Баша із селища Шахтарське.

Загалом на розгляд регіонального журі надійшло для оцінювання понад 80 малюнків та 24 літературні твори. Особливо яскраві та оригінальні творчі роботи надійшли, зокрема, із Петриківського та Синельниківського районів області, із міст Дніпропетровськ, Першотравенськ, Жовті Води, смт. Томаківка та багатьох інших. Переможців акції на регіональному рівні визначало журі за участі мистецтвознавців, представників освітянської галузі області, профспілок, а також експертів з промислової безпеки та охорони праці – фахівців територіального Держгірпромнагляду, експертно-технічних центрів, Фонду соціального страхування від нещасних випадків та профзахворювань.

НЕ ЗАБУДЬ НАДІТИ КАСКУ!

Мал. Єлизавети КОРЗИНОВОЇ
(9 років, м. Нікополь) - II місце.

Твори-переможці, що посіли перші місця за усіма категоріями та жанрами, за підсумками регіонального відбіркового туру направлені до оргкомітету всеукраїнської акції для визначення та нагородження її переможців на рівні країни. Дитячі малюнки будуть також розміщені на підприємствах, в громадських місцях, опубліковані на сайті Держгірпромнагляду та сайтах соціальних партнерів, у засобах масової інформації.

Зокрема, I місце в жанрі «Художній твір, малюнок» в молодшій дитячій групі (віком з 8 до 12 років) посіла робота 10-річного Дмитра Коваленка з Дніпропетровська, присвячена правилам безпеки при зварювальних роботах. В старшій групі дітей (віком з 12 до 16 років) призове I місце посів малюнок під назвою «Безпека – перш за все» 13-річної Анастасії Александрович із селища Томаківка.

За жанром **літературний твір-вірш** переможцем відбіркового туру на регіональному рівні визнана «Байка про двох Котів» 15-річної Олени Дудник з с.Вишневецьке Синельниківського району.

Окрім того, визначено ряд творів-переможців у жанрі **прозових літературних творів** (оповідання, новели, казки). Так, у молодшій віковій категорії ними стали 8-річна Софія Соколенко з м.Жовті Води із твором-розповіддю «У тата на заводі» (I місце). У старшій віковій категорії почесне I місце за прозові твори розділили казка «Як птахи фабрику будували» 13-річної Аліни Каряченко із селища Чаплинка Петриківського району та твір «Татусеві і всім, всім, всім...» 15-річної Марини Баши із с.Шахтарське.

Інф. ГУОН ОДА. □

НАГОРОДИЛИ – ВСІХ!

Про проведення обласного конкурсу „Новорічна казка” серед вихованців інтернатних закладів обласного підпорядкування, присвяченого Дню Святого Миколая та Новому року

Щороку до Дня Святого Миколая та зустрічі Нового року проходить традиційний обласний конкурс „Новорічна казка” серед вихованців інтернатних закладів. Метою цього заходу є сприяння подальшого розвитку дитячої творчості, корекції та реабілітації дітей з обмеженими можливостями у суспільстві, їх соціалізація, виявлення і підтримка обдарованих дітей, огляду художньої самодіяльності.

У цьому році конкурс „Новорічна казка” проходив 21 грудня 2010 року на базі ОКЗО «Дніпропетровська загальноосвітня спеціальна школа-інтернат № 2 з поглибленим професійно-трудовим навчанням» (вул. Батумська, 2а м. Дніпропетровськ). В огляді взяли участь понад 300 вихованців інтернатних закладів обласного підпорядкування.

З вітальним словом до присутніх звернулася заступник голови обласної дер-

жавної адміністрації Марія Іванівна Пустова. Вона привітала дітей з Новим 2011 роком та Різдвом Христовим й передала найкращі побажання від голови облдержадміністрації О.Ю.Вілкула.

Зокрема, Марія Іванівна сказала: „Ми розуміємо, що саме від нас, дорослих, залежить те, як складеться доля кожного з вас, кожної маленької людини усієї Дніпропетровщини, а відтак - нового покоління українців.

У свою чергу губернатор області, обласна влада докладають усіх зусиль, щоб поліпшити умови навчання, зробити їх максимально комфортними, а приміщення, у яких ви навчаєтесь – затишними.

У подальшому ми зробимо все, щоб захистити ваші інтереси та уберегти від гіркоти розчарувань”.

Після святкового виступу творчих дитячих колективів інтернатних закладів обласного підпорядкування, у тому числі вихованців ОКЗО „Дніпропетровський навчально-реабілітаційний

Центр для дітей з порушенням слуху” з танцювальною композицією „Веселі музиканти”; КЗО „Багатопробільний навчально-реабілітаційний центр” Дніпропетровської обласної ради з хореографічною композицією „Бродячие артисты”; ОКЗО „Загальноосвітня санаторна школа-інтернат №3 для дітей, хворих на сколіоз” з піснею „Ялиночка”.

Усі творчі колективи були нагороджені цінними подарунками.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

ТЕНІС ЯК МОДУЛЬ

Про проведення обласного семінару-практикуму «Настільний теніс як варіативний модуль в системі фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів: стан, проблеми, перспективи»

9 грудня 2010 року на базі СК «Велика гра» для керівників методичних об'єднань вчителів фізичної культури загальноосвітніх навчальних закладів був проведений семінар-практикум «Настільний теніс як варіативний модуль в системі фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів: стан, проблеми, перспективи». Організаторами цього заходу виступили: обласне управління з фізичного виховання та спорту Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти України, Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, обласна федерація настільного тенісу.

У семінарі-практикумі взяли участь представники всіх регіонів нашої області.

Учасників семінару привітали: Лариса Василівна Лаврова - завідувачка науково-дослідної лабораторії сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій кафедри культури здоров'я обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Людмила Миколаївна Гут - про-

відний спеціаліст обласного управління з фізичного виховання та спорту Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти України. Семінар проводився на сучасній базі СК «Велика гра» міста Дніпропетровська, яка відповідає всім світовим стандартам.

Інформаційно-історичний блок семінару висвітлив віце-президент Всеукраїнської федерації, голова обласної федерації настільного тенісу Сергій Жанович Коркін.

У практичному блоці семінару приймали участь:

- Віталій Олександрович Сажнев- тренер обласного вищого училища фізичної культури та спорту, відділення настільного тенісу;
- Артур Миколайович Лопатнюк – тренер ДЮСШ ПДАБА;
- Олексій Ісакович Стерин, тренер ДЮСШ м. Дніпропетровськ;
- учні обласного вищого училища фізичної культури та спорту, відділення настільного тенісу.

У цій частині семінару розглядалися питання:

- методика проведення занять з настільного тенісу з урахуванням віку, статі,

рівня здоров'я та рівня фізичної підготовленості;

- оволодіння технікою та тактикою гри у настільний теніс учнями різних вікових категорій;
- планування навчально-виховного процесу з настільного тенісу;
- використання сучасних форм та методів навчання з урахуванням матеріально-технічної бази навчального закладу;
- сучасна модель юного тенісиста: відбір, базова підготовка.

Вінцем семінару стала дискусія учасників семінару за круглим столом.

Під час проведення семінару використовувалися аудіо, відео матеріали з досвіду роботи провідних спеціалістів з настільного тенісу обласного, державного та світового рівня.

Кожен учасник одержав пакет мультимедійних посібників з кожного розділу семінару.

Людмила ГУТ,
провідний спеціаліст ОУФВС.

ВОНИ - ТАЛАНОВИТІ

У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ ВІДКРИЛАСЯ ВИСТАВКА
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНИХ РОБІТ ДІТЕЙ
З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

За підтримки голови Дніпропетровської облдержадміністрації Олександра Вілкула у Дніпропетровській загальноосвітній спеціальній школі-інтернаті для глухих дітей відкрилася щорічна виставка декоративно-прикладних робіт дітей з обмеженими можливостями, присвячена Міжнародному дню інвалідів.

Метою цього заходу є сприяння розвитку дитячої творчості, соціалізація дітей з вадами фізичного та розумового розвитку у суспільстві, виявлення та підтримка обдарованих дітей.

Під час відвідання виставки заступник голови облдержадміністрації Марія Пустова наголосила: «Цього року за ініціативи губернатора Дніпропетровщини суттєво збільшено фінансування інтернатних закладів. Ми модернізували десятки спеціалізованих інтернатів та шкіл по всій Дніпропетровщині. При цьому їх не просто відремонтовано, а модернізовано до європейського рівня лікування та навчання дітей».

У виставці було представлено роботи 250 дітей-інвалідів, вихованців інтернатних закладів обласного підпорядкування. Вони представили вироблені своїми руками в творчих майстернях роботи декоративно-прикладного мистецтва (вишивка, вироби з дерева, скла, природного матеріалу тощо).

«Дуже важливо, щоб у кожній школі-інтернаті для дітей з обмеженими можливостями працювали різноманітні гурт-

ки, творчі майстерні, щоб створювалися нові творчі колективи. Діти-інваліди – це талановиті й обдаровані особистості і наша робота спрямована на те, щоб створити для них найкращі умови та можливості для самореалізації», - підкреслила Марія Пустова.

Автори найкращих робіт були нагороджені цінними подарунками, фотоапаратами, музичними центрами.

**Управління преси та інформації
облдержадміністрації**

ДОВІДКА: У Дніпропетровській області функціонує 62 інтернатні заклади для майже 8 тис. дітей. В основному це діти з вадами розумового та фізичного розвитку.

В інтернатних закладах області працюють гуртки за інтересами різних напрямків, в яких займаються майже 7 тис. вихованців. Це гуртки: «Золота голка», «Писанкарство», «Умілі руки», «М'яка іграшка», «Петриківський розпис», гуртки з бісероплетіння, хореографії та вокалу.

СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ – ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У Дніпропетровському національному університеті відбулася IV Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави».

Науковий форум, який традиційно проводиться на факультеті економічного факультету ДНУ, співпав у часі із актуалізацією інноваційних процесів, а саме громадським обговоренням «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів».

У роботі конференції взяли участь понад 230 науковців і практиків фінансового та реального секторів національної економіки: фахівці Державної Податкової Адміністрації (ДПА), Національного банку України (НБУ), Головного фінансового управління в Дніпропетровській області, Південно-

Східного територіального управління Державної комісії з регулювання фінансових ринків. Теоретико-практичні проблеми та можливі напрямки їх рішення представляли науковці з Польщі (Лодзь), Росії (Москва, Санкт-Петербург, Казань, Кубань, Воронеж, Ханті-Мансійськ), Казахстану (Туркестан), а також із Дніпропетровська, Донецька, Києва, Львова, Миколаєва, Харкова, Черкас, Одеси та Сум.

Привітав учасників конференції проректор з наукової роботи Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара проф. Микола Михайлович Дронь, який відзначив своєчасність конференції, важливість зусиль фахівців теорії та практики розробки та впровадження інноваційних технологій і продукції в Україні.

Декан економічного факультету проф. Сергій Олександрович Смирнов у своєму виступі зупинився на прикладах участі та ролі університетської молоді в інноваційних процесах.

Важливою подією назвала конференцію директор Дніпропетровської суспільної асоціації «Альянс Франсез» пані Неж Пріово, яка своїм завданням визначила доведення до зацікавленої аудиторії останніх етапів розвитку відносин між Україною та Францією щодо співробітництва у галузях науки, освіти.

Лейтмотивом доповідей учасників конференції стала теза: забезпечення економічної безпеки держави та її

конкурентоздатності можливо лише за рахунок стратегії інноваційного розвитку всіх напрямів діяльності національної економіки.

Багато питань отримали за своїми доповідями представники регуляторних фінансових установ: «Впровадження інноваційного розвитку України у проєкт Податкового Кодексу» Денис Валерійович Макарів – заступник голови ДПА у Дніпропетровській області; «Зміцнення ресурсної бази банків як передумова стабільності

конкурентоздатності можливо лише за рахунок стратегії інноваційного розвитку всіх напрямів діяльності національної економіки.

Зав кафе. економічної теорії ДНУ, д.е.н., проф. Ніна Іванівна Дучинська визначила роль людського фактору, а саме: інноваційна економіка активізує такі якості людини як ініціативність, осмислення рішень та здатність до самостійного їх прийняття, прагнення до самореалізації, сприяє раціоналізації її поведінки як учасника суспільного виробництва. У свою чергу, інноваційний розвиток у відповідності з вимогами ринку сприятиме нагородженню людського капіталу.

Зав кафе. банківської справи ДНУ ім. О. Гончара, д.е.н., професор Олена Йосипівна Шевцова у якості

платиме підґрунтям підтримки прийняття рішень.

Свої цікаві пропозиції щодо використання моделювання на макrorівні представила к.е.н., доцент, зав. кафедри комп'ютерної обробки фінансово-економічної інформації Ольга Михайлівна Притоманова, де було запропоновано методи побудови та оцінки макроекономічної симулятивної рекурсивної моделі сфери інноваційної діяльності.

Проблеми впровадження інноваційних проєктів у космічній галузі висвітлював доцент Дніпропетровського університету економіки і права, к.е.н. В'ячеслав Владиславович Македон.

Під час роботи конференції працювали секції: Фінансова політика держави: проблеми реформування та шляхи їх вирішення; Фінансове забезпечення інноваційних процесів на мікро- та макrorівні; Розвиток грошово-кредитної системи та банківської справи;

Фінансові ринки: діяльність основних учасників та розвиток інфраструктури; Інноваційні процеси на підприємстві; Суперечності та перспективи реалізації інноваційної моделі економічного розвитку в сучасних умовах; Економіко-математичне моделювання інноваційних процесів; Податкове регулювання інноваційного розвитку держави. Перші три секції працювали 2 дні в рамках круглого столу з провідними співробітниками та керівниками Управління Національного банку України в Дніпропетровській області.

За підсумками роботи конференції розроблено Резолюцію, щодо рекомендацій з правових, економічних, управлінських, регуляторних рішень в контексті вирішення проблем інноваційного розвитку держави.

Приємною несподіванкою були зустрічі викладачів м. Одеси, Сум, Дніпропетровська зі своїми учнями – випускниками, а тепер активними співробітниками НБУ. В спілкуванні учасників конференції було відведено час і на екскурсійну програму для гостей міста з відвідуванням історичних пам'яток, музеїв міста, можливістю у неформальному спілкуванні знайти зв'язок у часі щодо розвитку інноваційних процесів в державі.

О. ШЕВЦОВА, зав. кафедри банківської справи ДНУ ім. О. Гончара, професор, доктор економічних наук.

системи» Олена Павливна Заруцька – нач. відділу банківського нагляду управління НБУ в Дніпропетровській обл.; «Бюджетна політика України в контексті інноваційного розвитку» Миколаслав Миколайович Трещов – нач. Управління доходів Головного фінансового управління; «Розвиток та регулювання ринку фінансових послуг» Віктор Павлович Кудлай – Голова Територіального управління Держфінпослуг.

О. П. Заруцька визвала зацікавленість учасників щодо практичного використання прогнозових трендів вітчизняних банків як учасників та посередників інноваційної економіки.

З пропозиціями конкретних дій в банківській сфері виступила зав. кафе. банківської справи Одеського державного економічного університету професор, д.е.н. Людмила Вікторівна Кузнецова. Агресивна кредитна політика банків, пріоритетом якої ставали обсяги та кількість виданих позик, призвела до суттєвого розриву між обсягами створених резервів та фактичними ризиками за позиками при їх погрішенні. Це, в свою чергу, визначило збиткові результати від їх кредитної діяльності. Саме це потребує перегляду підходів до визначення резервів на можливі втрати за кредитними операціями бан-

складових «вектору інноваційного розвитку» фінансової діяльності назвала впровадження нової генерації фінансових інноваційних інструментів та технологій відповідних потребам реальної економіки. Вектор інноваційного розвитку країни: на основі прийняття довгострокової стратегії перехід до механізмів інноваційного розвитку не на галузевих, а на функціональних засадах, удосконалення фінансових ринків та фінансової інфраструктури національної економіки, зростання ринку капіталів, позиціонування країни на ринках високотехнологічних товарів та послуг.

Концепцію моделювання процесу стратегічного управління фінансовою стійкістю банківської системи України представила к.е.н., доцент кафе. банківської справи Української академії банківської справи Вікторія Володимирівна Коваленко (м.Суми). Ця концепція необхідна для визначення непрямої та ефективності можливого розвитку, що складається з комплексу моделей та висту-

Святослав ЛИПОВЕЦЬКИЙ

ОПЕРАЦІЯ "ПАЦИФІКАЦІЯ"

ДО 80-РІЧЧЯ ОДНІЄІ
З НАЙБІЛЬШИХ
КАРАЛЬНИХ АКЦІЙ
ПРОТИ УКРАЇНЦІВ

3 ІНШИХ ВИДАНЬ

Акція пацифікації українських сіл 1930 року є одним із незнаних на всеукраїнському рівні епізодів історії. Утім, незважаючи на те, що події зачепили лише Східну Галичину, це явище набуло світового розголосу. Поряд із цілою низкою прикладів дискримінації українців – переслідування православ'я на Холмщині, осадництво

на Галичина. Драматична боротьба за державність коштувала українцям великих зусиль. Спочатку було захоплення влади у Львові 1 листопада 1918 року, а після цього боротьба в обороні Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР). Примарні надії на свою державність існували ще до 1923 року – у той час Галичина знаходилася під

надання їй автономії.

Поразка військова та політична не припинила боротьби. Її провадила утворена з колишніх українських офіцерів підпільна Українська військова організація (УВО). І якщо поодинокі атентати й пропагандистські акції УВО охоплювали невеликі групи людей, то до саботажних кампаній долучилися вже сотні, а то й

Чикаго у протесті. Українська діаспора в США обурилася діями Польщі в Галичині.

етнічних поляків на Волині – пацифікація обійшлася тим дорогим коштом, що заплатив у своїй історії наш бездержавний народ.

ДОВЕДЕНІ ДО ВІДЧАЮ

На мапі Європи вистачає територій, де міжнаціональні стосунки набували гострого виміру. Одна з них – Схід-

протекторатом Ліги Націй. І навіть приєднання до Польщі не видавалося таким критичним, зважаючи на широкі зобов'язання щодо українців, які взяли на себе польська держава під тиском Англії, США й еміграційного уряду ЗУНР. 14 травня 1923 року Ліга Націй погодилася на перебування української частини Галичини у складі Польщі за умови

тисячі українців. Викликано це було тим, що поляки не дотрималися своїх обіцянок ані в сфері творення широкої автономії для українців, ані в освіті, де було передбачено створення окремого українського університету.

Польща входила в глибоку політичну кризу, яку маршал Юзеф Пілсудський вирішив радикально побороти

СВІТОВІ ЗМІ ПРО ПАЦИФІКАЦІЮ

«Частина, шість мільйонів народу, веде розпачливу боротьбу в обороні перед денационалізацією поляками, боротьбу, яка останніми місяцями через неспроможність Ліги Націй призвела до відвертого повстання... Ошуканий у своїх правах народ удаєся до самооборони. Спершу вона мала характер демонстрації, щоб звернути увагу світу на невіршене українське питання... Заходи польського уряду звернені не лише проти таємної організації, яка виконує акти саботажу, а й проти непричетних українських культурних та економічних організацій по містах і проти українських селян по селах».

Berliner Börsenzeitung
(жовтень 1930 р.)

«Пацифікація України силою каральних експедицій є, без сумніву, найбільш руйнівчим нападом, що був коли-небудь зроблений на яку-небудь національну меншість, і найгіршим порушенням зобов'язання щодо меншостей. Бо ж справді, протягом трьох тижнів нищено цілу культуру, і то високу культуру: кооперативи, школи, бібліотеки й інституції, що їх побудували українці впродовж довгих років праці, жертв та ентузіазму».

The Manchester Guardian (14.10.1930 р.)

«По українських селах Східної Галичини польські кіннота й поліція б'ють священників і селян нагайками, ганебно гвалтують жінок, здирають із селянських хат солом'яні стріхи, замикають школи, грабують кооперативні крамниці, нищать бібліотеки та грабують населення ревізіціями харців... Становище українців невимірюване ще й тому, що хоч вони творять найбільшу національну меншість в Європі, проте не мають нікого, хто би боронив їхні права перед Лігою Націй... Варварська поведінка вояків під час пацифікації до такого рівня обурило українських селян, що в усій Східній Галичині панує небезпечний дух непокою».

The New York Herald Tribune (18.10.1930 р.)

1930 року. Наприкінці серпня Пілсудський офіційно став прем'єр-міністром, а вже за кілька днів розпустили парламент. Щоб суспільство чіткіше зрозуміло волю уряду, в ніч з 9 на 10 вересня 1930 року було арештовано й ув'язнено депутатів від опозиційних партій, зокрема від Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО). Слід зазначити, що це була лояльна до Польщі організація, і її делегалізація призвела до поширення впливів ОУН, заснованої 1929 року. Польські утиски спричинили масовий протест. Свого апогею протистояння сягнуло влітку-восени 1930 року. За даними Gazety Warszawskiej, на кінець літа 1930-го українці спалили полякам 62 житлові будинки, 87 столів, 78 господарських споруд та 112 скірт збіжжя і сіна. До того ж не раз перерізалися телефонні й телеграфні лінії, чинилися перешкоди на залізницях. Цікаво, що більшість саботажних акцій влаштовувало юнацтво УВО/ОУН, що навчалось в гімназіях і сприймало протипольську кампанію як таке собі «домашнє завдання» на літні канікули. Проте масштаби саботажу були такими великими, що уряд уже не міг залишити це без уваги.

«УМИРОТВОРЕННЯ» = «ПРИМУС ДО МИРУ»

Пацифікація (лат. pacificatio – утихомирення) – «умиротворення» – проводилася за безпосереднім наказом Юзефа Пілсудського, який 1 вересня 1930 року узгодив цю справу з міністром внутрішніх справ Польщі Славом Складовським. З 20 вересня поліція за розрахунку 80–150 осіб на один населений пункт оточувала село, проводила ревізії в помешканнях і господарствах, при цьому зривалися підлоги й розшилювалися стріхи. Молодь та громадські активісти піддавалися допитам і побоям. За кожну таку акцію мешканці села мали сплатити солідну контрибуцію продуктами, худобою та фуражем.

Уже з кінця вересня було залучено військові частини, які відзначилися особливою жорстокістю в каральних акціях. За короткий час пацифікація суттєво вплинула на українську спільноту. Зокрема, командир одного з відділів кавалерії у своєму звіті написав, що «настрій людності панічний. Спочатку я думав, що звістка про час прибуття підрозділу якимось чином доходить до відповідних сіл, а тоді переконався, що до якого б села не вислати патруль чи більший загін, настрої є скрізь однакові, і кожне село чекає на прибуття війська». Тут слід додати, що ціла низка сіл, а загалом їх було «спацифіковано» 450, перережили килкаразові каральні експедиції.

Масові побої, арешти, згвалтування, нищення приватного та громадського майна викликали відповідні настрої. Відтак у багатьох селах люди підписували декларації, у яких дякували військовим «за науку» й обі-

ЗВІТИ ПОЛЬСЬКИХ КОМАНДИРІВ

Рапорт командира навчального ескадрону „Б” 14 полку уланів поручника Стружинського

Рапорт І: 1/таєм. с. Гнойниця, дня 8.Х. 1930 р.

Список українських діячів:

1) гр.-кат. священник Стефан Щурко; 2) його син Щурко Володимир; 3) голова кооперативу Василь Венгорак – всі троє втекли до Перемишля за два дні до прибуття війська; 4) селянин Стефан Серодович – покараний – 200 квів; 5) селянин Михайло Серодович – покараний – 30 квів; 6) селянин Іван Лесько – покараний – 100 квів; 7) селянин Микола Совик – покараний – 35 квів; 8) селянин Стефан Кобзак – покараний – 50 квів; 9) селянин Дмитро Радич – покараний – 300 квів; 10) селянин Олекса Радич – покараний – 25 квів; 11) селянин Андрій Зубач – покараний – 150 квів; 12) селянин Михайло Радич – покараний – 150 квів; 13) селянин Микола Келих – не покараний – утік ще до прибуття ескадрону.

цялі більше не робити протидержавних кроків. Так, громада села П'ятничани на Львівщині в листі до влади зазначила, що «сьогоднішнього дня розв'язуємо місцеву читальню «Просвіти» як вогнище протидержавного руху й усі одноставно обіцяємо під час виборів до сейму та сенату голосувати за урядовий список». Українці опинилися під відкритим терором, який ще більше нагнівав факт арешту 21 українського депутата сейму та трьох сенаторів. Влада «умиротворяла» не лише громадян, а й цілі установи. Так, у вересні було заборонено «Пласт» і закрито чотири українські гімназії. Лише в тернопільській гімназії, яку так і не відновили, навчалися 470 учнів.

Дії поліції та військових підштовхнули до таких кроків і польських «Стшельців» (військово-спортивна організація). Вони напали не лише на приміщення громадських структур, а й на церкви. Зокрема, було підкладено вибухівку під монастир студитів у Львові, підпалено приміщення митрополітичних палат у Галичі, пошкоджено маєтки греко-католицького духовенства.

Ефект пацифікації можна відчутти й за результатами листопадових виборів. Проурядовий «Блок безпартійний», який ішов під №1, на Галичині підтримали понад 50% виборців. І якщо перед цим українці мали 46 депутатів (послів) та 11 сенаторів, то тепер лише 20 послів і чотирьох сенаторів.

В ОБ'ЄКТИВІ ЛІГИ НАЦІЙ

Попри ганебні результати «умиротворення», українці здобули своєрідну сатисфакцію через широкий розголос на міжнародній арені. Лише силами ОУН було створено спеціальні прес-бюро в Женеві, Берліні, Лондоні та Брюсселі. Окрему активну кампанію проводив митрополит Андрей Шептицький, один із небагатьох українців, чиє слово мало вагу на міжнародній арені.

ПАЦИФІКАЦІЯ МОВОЮ ЦИФ

Час акції: 20 вересня – 30 листопада 1930 року.

На першому етапі, у вересні, використано 17 рот поліції по 60 осіб кожна, разом зі старшинами це 1041 особа. Також у вересні додатково залучено чотири полки уланів і полк кінних стрільців.

Пацифіковано поліцією 325 населених пунктів, а військовими – 168. Проведено 5195 ревізій у 450 селах.

Лише впродовж жовтня 1930 року в українців було конфісковано 1100 карабінів, 30 кинджалів, 19 гвинтівків, 372 револьвери, 293 багнети, 223 мисливські рушниці, 38 шабель і 12 кастетів.

У процесі пацифікації, за даними української сторони, **було побито 1357 осіб, з'валтовано понад 40 жінок, 13 людей загинуло (зокрема, керівник крайових УВО та ОУН Юліан Головінський). Ще 1739 осіб заарештовано.**

Ліквідовано «Пласт», закрито українські гімназії в Тернополі, Рогатині, Станіславові (Івано-Франківську), Дрогобичі, 6-й клас львівської гімназії та 4-класну приватну школу в Чорткові. □

Пацифікація консолідувала та вивела на вулиці представників української діаспори, які провели понад 200 мітингів по всьому світу й водночас засипали листами та скаргами дипломатичні установи своїх держав. Загалом про пацифікацію в Німеччині вийшло 312 статей, у Великій Британії, США й Канаді – 165, Чехословаччині – 40, Італії та Франції – по 20.

Ще восени 1930-го Західну Україну почали відвідувати іноземні журналісти, парламентарі та представники міжнародних організацій. Галичина опинилася в центрі світових подій. Зокрема, після візиту журналіста The Manchester Guardian (сучасна Guardian) до Галичини польський посол у Лондоні констатував, що впродовж двох тижнів цей часопис щодня подавав різноманітні свідчення «польського терору».

Усе ж найбільшим оборонцем галичан стала Лейбористська партія Великої Британії, яка в той час перебувала при владі. 63 британські парламентарі звернулися до Ліги Націй із протестом проти пацифікації. Завдяки цьому остання в січні 1931 року утворила «Комітет трьох», який мав розслідувати осінні події на Галичині. Утім, на заваді успішної розв'язки цієї справи стали самі ж українці – керівництво УНДО взяло участь у таємних переговорах із польським урядом. Поляки використали це як свідчення пошуку компромісу та налагодження діалогу з українцями. Відтак Ліга Націй відклала розгляд питання пацифікації аж до січня 1932-го. Тоді таки було ухвалено резолюцію з осудом дій Польщі, хоча з дуже лояльною оцінкою тих подій.

Поразка Визвольних змагань 1917–1920 років спричинила низку подальших невдач, вирішити які навіть зі зброєю в руках було надзвичайно складно. Пацифікація стала наслідком придушення в зародку прагнення українців до волі.

З журналу "Український тиждень".

• НА КОНКУРС ТВОРЧОЇ МОЛОДІ ІВАНА ТА МАРУСИ ГНИПІВ

- Ой, мамо, подивися! Подивися швидше-бо!

- Куди, доню? - не могла зрозуміти Марія Федорівна.

-Тавгору, вгору ж! - дівчинка боялася, що мама пропустить і не помітить лелек, що летіли десь далеко-далеко. І ця картина трохи прикрасила похмуре осіннє небо, затягнуте низкими, важкими, сердитими сіро-асфальтовими хмарами. І вже дрібний, але холодний дощик не так дощуляв, навіть вітер, здавалося, притих, зацікавлений веселим окриком Оксанки.

Оксанка, десятирічна учениця Криворізької школи-гімназії, зростала допитливою, мрійливою дитиною. Не раз мама говорила батькові, що їхня дочка обов'язково стане неабиякою людиною. Оксана любила своїх батьків, друзів, свою вулицю тиху, затишну, яка простяглася коло самісінького парку з розкішними вербами над ставочком, де влітку вона з подружками подовгу засиджувалася на крайній лавці у безкінечних розмовах. Любила вона і своє місто, що здавалося повним невідкритих таємниць. Чому місто наше має таку дивну назву? А скільки в ньому живе людей? А яка вулиця найдовша? Такі питання частенько задавала Оксанка батькам, подрузам, учителям.

Щоразу, повертаючись зі школи, дівчинка знову весело наслідуючи улюблену пісеньку, кудись поспішала. А баба Настя і баба Галя, які традиційно займали найвидніші місця коло під'їздної лавки, щоразу питали:

- Дитино, ти знову кудись поспішаєш?

- Ой, запізняюся на гурток малювання! - на бігу відповідає Оксана.

Або:

- У нас зараз театральна студія!

Ось так у постійних приємних клопотах минали четвертий, п'ятий, шостий класи... Оксана була не просто здібною і сумлінною ученицею, вона стала гордістю школи. А батьки не могли нарадуватися донькою! Бог послав їм одну дитину, але яку!

Якось баба Галя, черговий раз провівши поглядом Оксанку, зітхнула і сказала Марії Федорівні:

- Виросла вже дитина. Зовсім дорослою стала. Он і фігура дівоча вимальовується,

верхівки, про потопуючі в огнях американські міста, про океан, зрештою. Їй, безумовно, теж шкода розлучатися із батьками, але ж, таке трапляється раз у житті! І батьки це також розуміли.

- Будь розумничкою, теле-

досі відчора лежав лист від батьків, так і не прочитаний.

«Люба донечко! - писала мама своїм розмашистим почерком. - Здрастуй, моя пташко! Як твої справи? У нас, дякувати Богу, все гаразд. Батько хоч і кречке та скрипить, але все ще працює. Йому й зарплатню підвищили. Спеціаліст! Я займаюся господарством та подумки з тобою розмовляю. Як ти поїхала, наш будинок став пустим. Сумуємо дуже, доню. - Приїдь, погостюй хоч недовго. Чекаємо, любимо тебе. Твої мама і тато.»

- Що ж я наробила! - не стримавшись, вигукнула Оксана!

Дві зрадливі сльозинки застигли в очах, і серце зануло. Перед очима з'явилися картини дитинства, отчий дім, рідне місто, вулиця... Дівчина докоряла собі, що все більше укорінювалася в чужу землю, покинувши напризволяще своїх батьків. Лист, який тримала в руках, пахнув мамою, їхньою домівкою. У цю хвилину вже ніщо не могло переконати дівчину залишатися в Америці й надалі.

Клопоти з продажем бізнесу швидко закінчилися. Щаслива від правильно прийнятого рішення Оксана сходила на трап літака до України. Спасибі Америці за освіту, досвід, нові враження. Зустрічай перелітну пташу, Батьківщину!

Там, високо в небі, Оксана відчула, як їй страшно подивитися батькам в очі, уявляючи їхню зустріч через стільки років розлуки. Не одразу дівчина переступила поріг власного дому. Спершу завітала до маленької церквочки поблизу парку, помолилася. Зібравши свої сили, Оксана підійшла до квартири, трохи постояла, перевела дух і підзвонила в двері. Їх відкрила мама, її люба матуся! За нею стояв батько, похилений, із зморшками. Батьки хотіли обійняти дочку, але дівчина кинулася в ноги, просила пробачення, хоча точно знала, що зла її батьки на неї не тримали.

Альона БУБЛИК,
учениця ЗОШ №20,
м. Павлоград. □

ПТАХА перелітна

Оповідання

та й погляд зовсім серйозний, дорослий... Скоро полетить пташка з гніздечка.

Марія Федорівна нічого не відповіла, а тільки подумала:

- Полетить, та недалеко. Не далі, як в педагогічний, мабуть. Вона ж така наша, рідна! Не зможе далеко, ні, не поїде з міста. Ні.

Відзвучали останні акорди випускного балу, змахнули тато й мама останні сльозинки, дивлячись на дорослу доню, розтривожилося серце батьківське. Що то воно буде далі? А Оксанка успішно здала екзамен до Київського вузу.

Першокурсниця Оксана Затишна одразу виділилася серед своїх однолітків неабияким розумом, кмітливістю, моторністю і здатністю до самовдосконалення. Ще в школі їй легко давалися англійська мова, світова література, історія, то й в університеті не було проблем. Усі викладачі, професори одноставно проголосували за кандидатуру Оксани від першокурсників факультету переключачів направили практикувати на базі одного з університетів Америки.

- Доню - тільки й вимовила мама, почувши звістку від своєї перелітної пташки, як тепер вона називала Оксану.

- Кхе... Ну... Та що ж... - прокоментував батько.

Віднедавна самотні Марія Федорівна та Павло Кирилович фізично відчували подих розлуки і бозна-якої відстані.

А Оксана щебетала їм про наймовірне везіння, про широкі можливості, про знамениті американські багатопо-

фонуй або пиши нам, бо ми хвилюватимемося!

- Я вас люблю! Все буде добре! - на прощання Оксана поцілувала тата і маму.

В Америці Оксана отримала прекрасні знання й навички, її помітили, запропонували залишитися ще, а потім ще... Минав рік за роком.

Оксана закінчила навчання. Була задоволена всім. От тільки за батьками сумувала. Та вона ж знала, що з ними все в порядку, іноді телефонувала, іноді писала. Востаннє вона повідомила на Батьківщину, що відкрила свою справу, діла йдуть вгору. А ще через два роки Оксана розширила мережу свого агентства. Бізнес приносить чималі доходи. Дівчина систематично відсилала батькам гроші, допомагаючи стареньким. Престижне авто, велика квартира, модна зачіска. Хто тепер впізнає в Оксані колишню скромну щибетушку? Блискуче життя захопило, закутило по вечірках, салонах, клубах, ресторанах. А хіба вона не заслужила всього цього своєю працею? Заслужила! Ніби виправдовувалася сама перед собою чогось молода бізнеследі.

Якось повенувшись пізно після ділової виснажливої зустрічі з новими партнерами, Оксана просто впала в широке крісло й поринула в спогадки. Десь лежали її старі фото. Переглядала, згадувала, то посміхалася, то зажурено дивилася у вікно. «Треба зателефонувати!» - майнула думка, і дівчина помчала до комоду, де кинула свій телефон. А там

• НАШ ВЕРНІСАЖ

З доробку
Геннадія ОСТАНІНА

АПОКРИФИ: КНИГА ЮДИТИ

Минулого разу ми розпочали знайомство з апокрифами, тобто з второканонічними текстами, які не увійшли в канон Біблії. Ми розглянули Книгу Товита, з якої навчилися, що треба шанувати Єдиного Бога, довіряти Йому навіть у найскрутніші часи життя.

Наступною буде історична книга Юдити, яка була написана арамейською мовою, але збереглася лише у грецьких перекладах. Це історична книга з тих часів, коли асирійський цар Навуходоносор послав свого полководця Олоферна завойовувати Малу Азію. Олоферн увійшов в ізраїльську землю і блокував місто Ветулію. Люди гинули від голоду і спраги. І тоді до акції вступила Юдита. Юдита була вдовою, але в добрих літах і вродлива. Головне - богобоязна, побожна. Книга Юдити починається з опису війни царя Навуходоносора проти мідійського царя Арфаксада. Навуходоносор покликав на війну навколишні племена, але ніхто до нього не прийшов. Тоді розлючений асирійський цар поклявся помститися неслухам, але спершу усе ж переміг військо Арфаксада. Після цієї перемоги він послав у каральний похід Олоферна, а з ним 120 тисяч піхоти, 12 тисяч вершників, з великою силою ослів і верблюдов. Похід Олоферна був переможним - він побив і знищив усіх в Кілікії, Мідії, інших царствах.

Смертельна загроза нависла над Ізраїлем, коли військо Олоферна зупинилося на межі їхньої землі, у скитських степах.

Уся Юдея готувалася до опору. Зайняли висоти гір, укріпили мурами оселі, заготовували харчі і воду. За порадою мудрого священника Йоакима перекирили перевали гірських доріг. А головне, стали всі до посту і молитви перед храмом, ревно просили Бога про захист. Пише автор книги: "І почув Господь їхній голос і зглянувся над їхнім горем".

Олоферн дізнався від своїх розвідників про готовність юдеїв до війни і скликав нараду. Він запитав, що

то за народ такий неслухняний? Місцевий вождь Ахіор розповів йому усю історію ізраїльського народу і застеріг полководця: «Хай пан ліпше покине, щоб часом їхній Господь та їхній Бог не захистив їх, і щоб ми не стали сміховиськом по всій землі».

Усі почали кричати, що Ахіора треба порубати на шматки! Коли ж галас припинився, Олоферн сказав, що немає іншого бога крім царя Навуходоносора, тому військо піде проти Юдеї і переможе. Ахіор же буде чекати в гірському селі на мить перемоги, після чого буде жорстко страчений.

Марно не послухав полководець обізнаного чоловіка. Адже той розповів йому про усі випадки, коли Бог рятував свій вибраний народ!

Це правда, але й досі багато людей не вірять у всемогутність Бога, вважають, що власними силами подолають усі перепони. Так і Олоферн. Його слуги відвели Ахіора під стіни юдейського міста і покинули там. Юдеї ж вийшли на долину і привели Ахіора до своїх провідників. І він розповів усе про нараду у Олоферна. Юдеї від таких погроз асирійських впали на коліна і виголосили молитву до Бога: «Господи, поглянь на їхню гординю велику й змилуйся над пониженим твоїм народом!» Усю ніч вони молилися. Олоферн був досвідчений воїн і штурм Юдеї розпочав з ряду акцій. Зокрема він перекинув усі гірські дорogi, і оточив місто Ветулію. Але до нього прийшли провідники моавитян і порадили не йти битвою, а блокувати місто, тоді його мешканці і оборонці самі вмруть від спраги і голоду. Послухав Олоферн поради і зайняв військом усі джерела водні.

У Книзі Юдити написано: «Шатра їхні та озоби становили велелюдний табір, була їх превелика сила». Юдеї дещо занепали духом, але усе молилися до Господа і просили порятунку. Тоді населення стало вимагати миру з асирій-

цями, бо, вони уважали, це була Божа кара для юдеїв, що не піддалися силі Олоферна.

Провідник міста Озія сказав, що треба ще 5 днів триматися, а як не станеться якогось чуда, то тоді вже скоритися Олофернові.

Мав Озія сильну віру у Боже провидіння, коли так вирішив. І тут настав час Юдити.

Юдита була вдовою Манасії, який три роки тому помер від соняшного удару під час жнив. Після смерті чоловіка вона навіть в домі не жила, а на даху поставила курінь і дотримувала посту, молитви, мала на тілі жорстку волосяницю. Вродлива була дуже. Коли вдова почула про ті 5 днів чекання, то не погодилася з цим рішенням і сказала старшинам, що вони ставлять Богові ультиматум, замість того, щоб коритися Його волі, просити милосердя. Мудра оцінка ситуації. Озія ніби вимогою мав до Бога. Юдита так і сказала: «Не встрявайте у замисли Бога, бо Бог не є як люди, щоб Його можна налякати погрозами, чекайте терпляче Його рятунку».

Озія похвалив Юдиту за мудрість, але сказав, що народ зажадав «присяги, яку вони не порушать». Тоді Юдита попросила дозволити їй з служницею вийти з міста і, як вона сказала, «Господь через мене заступиться за Ізраїля». Старшини погодилися і Юдита палко молилася до Бога. Цілий розділ книги переказує її молитву. Виходячи з міста, вона одягла кращий одяг, обручки, коралі, вжила пахощі, узяла вина та хліба і пішла. Написано: «Мужі міста стежили за нею очима, докіль вона не перейшла через долину, й вони більше її не бачили вже».

А далі асирійські чати схопили Юдиту і грізно запитали, куди це вона йде? Юдита сказала, що йде до Олоферна, бо хоче передати йому важливі відомості з міста.

Сто вояків супроводжували її до шатра Олоферна, дивуючись красі юдейки. Оло-

ферн почав розпитувати, чому вона втекла з міста і Юдита сказала йому, що в місті вислухали Ахіора. Юдита сказала, що слово його правдиве, бо Господь боронить юдеїв, але гріх заволодів ними і тепер Олоферн має шанс до перемоги, а вона проведе його аж до Єрусалиму і посадить на трон юдейський. Лише має вона щодня виходити до байраку і там молитися, щоб Бог вказав їй найкращий день для штурму міста».

Олоферн мав завелику пиху і вважав, що усі народи свого бояться. За бога він мав свого царя, боготворив його, тоді як істинного Бога зневажав. Це була його помилка. І в тому була сила Юдити. Вона не вечеряла з асирійцем, а їла принесене з собою. Три дні вона перебувала в таборі і кожної ночі виходила за сторожу на самотню молитву. Четвертого дня у Олоферна був бенкет і він звелів привести до шатра Юдиту, щоб забавитися з нею. Прийшла Юдита і пила та Олоферна намовляла пити з нею. Так він був зачарований, що пив вино без міри і швидко заснув на своїй постелі. Усі теж напилися і посунули довкола. Тоді Юдита з молитвою відтяла голову Олофернові і пішла з табору ніби на молитву. Слугиня була з нею. Коли вона принесла голову провідника ворогів до міста, усі дуже зраділи і почали славити Бога.

Асирійці побачили, що військо юдейське виходить до бою і побігли розбудити Олоферна, щоб теж виводив їх на битву. Побачили вони труп свого ватажка і зчинили великий лемент. Тоді увесь Ізраїль піднявся проти ворога і розгромив асирійське військо.

Народ став прославляти жінку, але вона виголосила пісню-молитву, у якій віддала усю славу Богові і звеличала Його. Потім чимало чоловіків просило її руки, але вона залишилася вдовою і прожила 105 років. Поховали її у Ветулії обіч її чоловіка Манасії і плакали за нею сім днів.

Який зробимо висновок? Навіть в час найважчих випробувань, коли вже не видно жодного порятунку, треба вірити у Божу підмогу, молитися, просити милосердя і Бог відповідь вам. Амінь.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіо програму "Відвертість", яка виходить в ефір щоп'ятниці о 21.15, на першій програмі Українського радіо.

Ярослав СТЕХ (Торонто, Канада)

НЕЗАБУТНІ ВРАЖЕННЯ ІЗ ВІДВІДИН ЗНАНОГО І НЕЗНАНОГО ГОНКОНґА

"Я прагну висловити на папері те, що бачу і відчуваю, найкращим і найпростішим чином".

Ернест ГЕМИНГВЕЙ

З давен-давня люди говорили, що подорожі є одним із основних джерел отримання інформації про ті чи інші країни (їх природу, населення, історію, культуру та загально політично-господарчу ситуацію). Багато з нас пам'ятає описи подорожей Геродота, а також вчених, які супроводжували Олександра Македонського в його походах. Класичний приклад подорожей та походи Марка Поло і Афанасія Микитина. Відомо подорожі в релігійних цілях (для поклоніння святим місцям і поширення релігій), які ще в середньовіччі отримали назву «паломництвом». Епоха Великих географічних відкриттів характерна багатьма подорожами, в корінні змінили, вони уявлення про нашу планету. Моя з дружиною подорож до Гонконґа не мала характеру відкриття цього регіону, про нього багато людей вже давно знає. Ми прямо поїхали заради відвідин своїх вників: Софійки і Дані, за якими ми дуже стужилися.

Тому стає зрозумілим, чим була наша поїздка до Гонконґа. А принагідно цієї поїздки хочу поділитися з читачами про свої враження і розповісти про відоме, а декому невідоме місто Гонконґ. Тут в першу чергу географічне положення має спеціально фундаментальне значення, а також клімат тут сприятливий, населення, їхня історія й культура та побут привертають нашу увагу, із тим всестороннім багатством варто хоча б загально ознайомитися. Мальовничі види з найвищої гори Вікторії справляють миле враження, в околиці біля 260 островів, Південно-Китайське море з величезним морським портом, який має не лише господарче важливе значення, але і політичне. Він розташований на стратегічно важливому перехресті торговельних шляхів Далекого Сходу в центрі Азіатсько-Тихоокеанського басейну, завжди був ключовим фактором у розвитку міста. За обсягами вантажних перевезень, переробки вантажів і пасажиропотоку Гонконґський порт є одним із найбільших у світі і це все робить велике враження на нашу уяву.

Неподалік протікає мальовнича річка Шеньчжень, серед зелених пальм, бамбусів та іншої деревини приймає наш зір і наповняє його красою. У цьому місці

хочу подати цікаву деталь, що при тих височезних будинках, яких тут зустрічаємо на кожному кроці, бамбукове дерево використовується як матеріал на конструкцію до риштувань. Серце завмирає з переляку, коли дивимось, як будівничі по тому риштуванню пересуваються на такій величезній висоті, вільно там ходять і виконують будівельні праці. Коли говоримо про деревину, то на увагу заслуговує ще одна цікава деталь. Чимало тут в місті зустрічаємо фікусових дерев, або їх тут називають баняни (*Ficus microcarpa*). Ці дерева тим характерні, що їхні корін-

ня помітне на зовні, а своїми кінцями воно так сильно зазублене навіть в цементний підклад, або в кам'яні скали, що їх жодна буряна негода не взможе перевалити. Ось перед таким деревом автор статті з дружиною.

Перебуваючи в Гонконзі, ми мали змогу докладно ознайомитися з системою освіти, яка побудована на кращих програмах Великобританських. Про систему освіти нас обзнайомили дочка і зять, який тут працює в університеті за трирічним контрактом. За їхніми словами уряд Гонконґа приділяє надзвичайно велику увагу розвитку освіти. Тут на чолі освіти стоять високо розумні і освічені педагоги, які розуміють, що добробут нації і її позитивне майбутнє, залежить в першу чергу від доброго виховання молодого покоління. Педагоги намагаються зміцнити й розвинути в учнів та студентів все найбільш позитивне і тамують у виховному процесі все негативне. Освіта в Гонконґо трактується, як щось найбільш авторитетне, бо це дійсно найбільше багатство народу. З прикрістю треба ствердити, що найбільшим сучасним злом в Україні є те, що недооцінюється значення освіти на ділі. Поставлено на міністра освіти людину малограмотну і найбільшого українфоба - Д. Табачника, який за допомогою освіти впроваджує своєрідну диверсію і корупцію. У виховний процес намагається впроваджувати згальнену комуністичну мораль. А відомо, ще Кант писав: "Людина може стати людиною тільки через правильне виховання. Вона є те, що з неї зробити виховання". Отже, українська освіта в порівнянні до Гонконґської страждає, бо нею керує спотворений начальник, вихованець комуністичної системи.

В місті є 8-м університетів державних і 4-и приватних, на яких студіює приблизно 30 тис. студентів. Для прикладу, в Китаю є згідно з новітньою статистикою на даний момент 3 тисячі університетів, дві треті з яких є державні. Крім освітньої тематики, дочка подбала, щоб обзнайомити нас з іншими видами життя у цьому місті. Вона нас оправаджувала у місті і околицях і все це на нас робило приголомшуюче враження.

Дуже цікава і унікально-неповторна є тут архітектура, яка впадає в першу чергу у вічі. Вузькі мхарочосні будинки роблять незвичайне враження. Природні парки, міні-водоспади і пляжі, затишні готелі, реставрани і кафеїки, - в них ніби зосереджені усі красоти, якими може любитися людина. Ця прекрасна околиця насичена кількатисячною історією. Відомо, що Гонконґ інтегрально належить до стародавньої китайської цивілізації Східної Азії, яка зараховується до найбільш прадавніх цивілізацій не лише на тому континенті. Ця цивілізація сягає поверх 6 тисяч років, а щойно згодом наступив її певний поділ.

Історики вважають Китай першою в світі лабораторією формування державності. Зрештою тут ряд культурно-історичних різних ресурсів. За правління династії Цинь Гонконґ належав до Китаю, а за часів династії Тан і Сун служив торговельним портом і військово-морською базою. Першим європейцем, візит якого у цей регіон був задокументований, належить Жоржу Алваріш у 1513 році. Після відкриття філії Британської Ост-Індійської компанії в Кантоні (Гуанчжоу) у регіоні стала зростати присутність британців. З початку XIX століття британці починають активно ввозити до Китаю опіум. У 1839 році цин-

ський двір наклав заборону на ввезення опіуму. В цій ситуації Великобританія почала проти Китаю першу опіумну війну, в якій вдалося британцям остаточно перемогти і згідно з Нанкінським договором у 1842 р. острів Гонконг попав під колоніальну владу великобританців. У 1860 році після поразки

Гонконг є одним з найдинамічніших міст світу. Мешканці міста, щоб позбутися натовгу людей, вони після праці часто виїжджають до Козвей-Бей, де чимало різних розваг. Тут у відмінний спосіб можна насолодитися місцевою культурою та відпочити в спокої від великоміського галасу.

ологічний і ботанічний сади, пляжі Ріпалз-Бей, Дип-Уотер-Бей і Стенлі, а також ультрасучасні будівлі банків і фінансових організацій.

На увагу заслуговує в тому році відданий до ужитку Міжнародний фінансовий центр в Гонконзі, висота якого сягає 484 м, має 118 поверхів і за-

несений стіною" з реліквіями династії Цин, гігантські шахові дошки, унікальний сад птахів, в якому поверх 600 різних ґатунків птацтва та інші цікаві пам'ятники.

Острів Лантау славиться відносно незайманою природою і монастирем За Лін з його гігантською статуєю бронзового Будди. В Гонконзі живе понад 50 національних меншин.

Я завжди у своєму житті, де б я не був, шукав зв'язку з українством, попросту відчував таку біологічну потребу, а тут такі пошуки не дали результату. В центрі міста є лише ресторан, під назвою «Іван Козак», перед яким стоїть статуя козака в шароварах, у вишитій сорочці.

Варто на завершення цієї розповіді коротко пригадати, що взаємини між Україною і Гонконгом мають позитивну тенденцію взросту.

На сучасному етапі взаємні відносини Гонконг-Україна мають дальшу позитивну тенденцію розвитку. Громадяни України, які мають китайську візу, можуть без проблем відвідувати Гонконг. Люди повинні подорожувати, пізнавати життя, чим більше пізнаємо, тим більше може-

Китаю у Другій опіумній війні території Коулунського півострова на південь від Баундарі-стріт і острови каменерізів були передані у вічне володіння Великобританії згідно за Пекінським договором. У 1898 році Великобританія взяла у Китаю в оренду на 99 років прилеглу територію на півночі Коулунського півострова й острів Лантау, які отримали назву Нові Території.

Під час і після Другої світової війни в Гонконгу зайшли відповідні зміни. В 1941-1945 рр. цю територію захопила Японія, під володінням якої рівень життя місцевого населення значно погіршився. Але в коротці англійці повернулися на цю територію. В 1949 р. повстала Китайська Народна Республіка (КНР), до Гонконга прибуло багато заможних втікачів з Китаю, які мали позитивний вплив на економічне зростання Гонконга. Був період, коли КНР впровадила політично-господарчу ізоляцію з Гонконгом, але в кінцевій ситуації була змушена провадити конструктивний діалог на пом'якшення взаємин.

В 1997 р. КНР погодилася на суверенітет над територією Гонконга і надала широкі автономні права, які мінімум триватимуть до 2047 р., тобто протягом 50 років після передачі суверенітету. В рамках "Одна країна - дві системи"

Разом з внуками і дочкою ми їздили до Star Ferry, де не лише є чудові види на панораму Гонконга, але тут є феноменальна Симфонія Шоу Світла, якої немає ніде більш повторної на земній кулі. Це світлове шоу триває 14-хвилин щовечора о 8-й годині, тут кольорове світло творить прямо чудеса в ритм музики. Крім того, в Гонконгу організують найбільш унікальні і цікаві фестивалі. У цьому мистецтві має великі осяги Ченг Чау Бун. Це химерне свято характеризується фольклорними співами, ношею, традиційним ремеслом, цікавими декораціями вулиць, будинків і кораблів. В основному ці фестивалі проходять в кінці квітня або на початку травня. Ось фото з такого фестивалю на воді.

Не можу ще раз не згадати, що у Гонконзі дуже цікавий парк Вікторії на схилі гори, неподалік Центральний ринок, "рай для моряків" Ванчай, будівля Законодавчої ради, англійський собор Св. Джона, "район плаваючих ринків" храм Мен Мо ("Храм Старого Мо"), тобто святини бога літератури (Мо) - бога війни. Тут студенти і літератори шукають натхнення і полекші у своїх дослідах і науці. Переїжджаючи містом помічаємо будини уряду, прекрасні заповідні парки, площа яких становить близько 40% всієї території міста, зо-

ймає він четверте місце в світі серед найвищих будівель. Він заміщений на знімці на початку статті. В Гонконзі знаходиться туристичний центр, в якому тисячі магазинів і барів, Музей Космонавтики, Музей Історії і знаменитий готель Пенінсула, парк "Місто, об-

мо направляти своє власне життя, як нам жити далі. Нам назавжди в пам'яті з дружиною збереглося якесь прозоре, історичне плетиво з подорожі, перед очима зринають оті ніжні чарівні види, гамірні голоси і тепле проміння гонконгського сонця.

Література:

Історично, столицею Гонконга було місто Вікторія-Сіті; будинки адміністрації знаходяться у центрально-західному районі острова. Основний Закон Гонконга визнає офіційними мовами "китайську і англійську" - він не надає особливого статусу китайській мові. У континентальних регіонах КНР використовують пекінський діалект Путунхуа і спрощені китайські ієрогліфи, проте в Гонконзі переважає так звана кантонська мова і традиційні китайські говори. **Крижанівський О. П.** Історія стародавнього Сходу. Підручник, Київ.: Либідь, 2000. - 592 с. **Рубель В. А.** Історія середньовічного Сходу: Курс лекцій: Навч. посібник. - Київ: Либідь, 1997. - 464 с. **Рубель В. А.** Історія середньовічного Сходу. Тематична хрестоматія. - Київ: Либідь, 2000. - 624 с.

НОВОРІЧНІ ДИВА Й ПОБАЖАННЯ

Вже напередодні Дня Святого Миколая в Україні починається справжній передноворічний бум – вітрини магазинів радують око ошатними ялинками, яскравими прикрасами, усміхнені люди купують подарунки своїм рідним і близьким, дітлахи захоплено пишуть листи казковому Діду Морозу. У глибині душі всім хочеться вірити в дива, які обов'язково здійсняться – варто лише мати терпіння та встигнути загадати бажання, коли годинник б'є дванадцять разів.

Наше покоління студентської молоді прагне не чекати дива, а творити його. Нас приваблює цікаве й корисне дозвілля, що допомагає культурному й особистісному зростанню, знайомству з новими людьми. А для майбутніх перекладачів – це іноді ще й додаткова можливість професійної практики.

Тож ми зібралися з гарним передноворічним настроєм узатишній, святково прикрашеної аудиторії. Під час вивчення іноземних мов завжди природно виникає інтерес до культури іншого народу, до його мистецтва. Ми теж зацікавилися кращими зразками німецької літератури і разом з нашим викладачем Тетяною Вікторівною Галушко підготували виступи, що склалися з віршів, прози і навіть пісень цією мовою. Для того щоб оцінити наші вміння, а також для культурного та духовного обміну ми запросили нашого знайомого – громадянина Німеччини Штефана Піреса. Штефан – студент університету Генріха Гейне, що у місті Дюссельдорф. До України він прибув практикуватися викладати німецьку мову. Ми легко зійшлися з цим приємним молодим

чоловіком, що знається на літературі, філософії, музиці, сучасних субкультурах.

У невимушеній атмосфері за філіжанкою чаю слухали виступи один одного, обмінювалися враженнями, грали у жартівливі ігри. Неможливо передати словами те всеохоплююче почуття радості, коли ти можеш говорити про такі прості та буденні речі іноземною мовою, яка ще не так давно здавалася зовсім чужою та незрозумілою. І, мабуть, не менше емоцій отримав і наш гість, адже йому довелося читати вірші та співати разом з нами російською.

Було на нашому святі і немало зворушливих моментів. Наприклад, на згадку про зустріч ми приготували альбом з нашими фото та уривками прочитаних творів, а також намалювали плакат, на якому умовно у жартівливій формі зобразили етапи перебування Штефана в Україні. Було помітно, що наші сюрпризи дійсно припали йому до душі, адже вдвічі більше цінуєш тепло та увагу, коли знаходишся далеко від рідної країни.

Разом з нами на святі була й завкафедрою перекладу Тетяна Юрївна Введенська. Як справжній

керівник, вона завжди з радістю підтримує наші починання.

У цей прекрасний час, коли, здається, цілий світ завмер в очікуванні свята, мені хотілося б побажати щастя та злагоди всім людям Землі. Нехай у вашій оселі завітає справжня казка, адже зовсім скоро ми запалимо красуні-ялиночки, зберемося родинно за столом, і коли настане час загадати найголовніше бажання року, я пропоную попросити у долі простого звичайного Дива. Кожен – свого. А в новорічну ніч, як відомо, збувається все!

Тетяна ОРЕШКІНА,
студентка ТП-08-2.

На світлинах: ми самі організували для себе передноворічний вечір; **Штефан ПІРЕС** – німецький студент – радіє подарункові. □

Два роки тому в 2008 році розпочалися перші дослідження прадавніх зв'язків між цивілізаціями в Кападокії, що розташована на Території нинішньої Туреччини, та Трипільської цивілізацією України. Цій проблематиці була присвячена монографія під назвою «Під знаком Живого Хреста» Юрія Якуби, витяги з якої публікував Дніпропетровський журнал «Бористен», а також деякі інтернет-видання. Суть цих досліджень полягала у відслідковуванні історичних фактів, що підтверджували заселення південного Причорномор'я вихідцями з території північного Причорномор'я. Саме територія України була найкраще придатна для землеробства і осілого способу життя. Це призводило до демографічного напруження та спонукало пращурів українців постійними хвилями заселяти землі Кападокії. Але сенсація, що відбулась в краєзнавчих колах Дніпропетровщини, полягає зовсім в іншо-

СЕНСАЦІЯ В СТЕПАХ УКРАЇНИ

му. Щоб краще її зрозуміти наведемо частину монографії «Під знаком Живого Хреста».

Очевидно, що є всі підстави припустити, що в даному випадку маємо справу з підтвердженням теорії про розселення арійців з трипільської батьківщини у різні світи. У нас могли б залишитися певні сумніви, якби ми обійшли увагою наступні, загальноновизнані науковцями історичні події, що розгорталися навколо Чорного моря.

З кінця 3 тис. до н.е., з території північного Причорномор'я, проходячи прибережну смугу Кавказького хребта, в Кападокію стали постійно прибувати люди. Переселення відбувалося хвилеподібно протягом досить довготривалого часу. Історики, чомусь, іменують цих мігрантів - хетами. Але це явна помилка, оскільки хетами ці люди стали тільки після того, як вони поступово змішалися з місцевим кападокським населенням в єдиний етнос, і приблизно в 1750 році до н.е. створили імперію з столицею Хаттуса.

Історики відмічають досить примітний факт, що «хети» спокійно і природно зливалися з місцевим населенням, навіть переймали від місцевих мешканців релігійні вірування і мову. Видатний чеський мовознавець Беджих Грозний ще у 1915 році довів, що мова хетів, яка мала назву «Неша» («Наша») відноситься до індо-європейської мовної групи.

Тут треба зробити простий і логічний висновок про те, що всі ці факти вказують на етнічну і релігійну близькість старожилів «кападокщини», та нових мігрантів з українських земель. Цілком можливо, що процес заселення цих земель, починаючи від трипільців, тривав постійно.

Столичний округ хетської держави займав територію нинішньої Кападокії, що за своєю площею приблизно дорівнював колу радіусом в 50 кілометрів. Ключовою відзнакою цієї території, була і є до сьогоднішнього дня, наявність великої кількості підземних фортифікаційних споруд. В Кападокії під поверхню землі розташовані десятки печерних фортець, що могли вміщувати у собі населення міст у кількості від 5 до 30 тисяч людей. Деякі з них заглиблюються у товщу землі приміщеннями у 9 ярусів. Вражало те, що ці гігантські споруди мали ретельно замасковані входи, котрі зовні нагадували примітивну нору. Ще й сьогодні ці підземні споруди дуже мало досліджені, адже перші наукові експедиції були розпочаті лише в 1960 році. Існують старі легенди, котрі ще чекають свого підтвердження, про те, що всі ці приховані Кападокські міста з'єднані між собою таємним тунелем.

Так чи інакше, але очевидним є той факт, що ці споруди дозволяли Кападокському населенню впродовж тисячоліть протистояти зовнішнім ворогам і зберігати свою етнічну самобутність.

В дослідженнях Дніпропетровських краєзнавців виникло припущення, що якщо погодитись з історичною версією про заселення Кападокії людьми з території України, то логічно й припустити, що сама ідея схованих підземних фортець туди була привнесена з України. Залишалось знайти цьому факту матеріальне підтвердження.

І це підтвердження не забарилось! Влітку 2009 року експедиція Дніпропетровського обласного краєзнавчого товариства «Ріднокрай» під керівництвом відомого дослідника української минувшини Бориса Мусійовича Ковтанюка, проходячи за маршрутом дерев'яного шляху від Дніпра, по річці Самара і Вовча, до водорозділу з басейном ріки Кальміус, що впадає в Азовське море, натрапила на численні підземні печерні споруди.

Заглиблюватись у них не дозволяло оснащення експедиції, але зібрані Борисом Ковтанюком свідчення місцевих краєзнавців і місцевих жителів, переконливо свідчать, що практично біля кожного села по маршруту експедиції в степах, в байраках, в яругах розташовані приховані проходи до підземних приміщень. Зібрані свідчення очевидців, котрі підтверджують, що деякі проходи сягають довжини до 40 кілометрів, і мережа цих підземних фортифікаційних споруд оповила всю досліджувану територію. Свідчень настільки багато, що не виникає жодного сумніву в їх достовірності. Ще раніше Павлоградські краєзнавці з історичного клубу «Червона рута» під керівництвом Леоніда Кир'яна проводи-

ли попередній огляд печерних ходів, позначали їх на картах та зняли про свою роботу 40 хвилинний відеофільм.

Перед нами, з мороку забуття, виринає нова сторінка історії України, котра чекає свого прочитання. Про ці підземні фортифікаційні споруди місцеві жителі знали завжди. Ними користувались і запорізькі козаки, і гайдамаки, навіть Нестор Іванович Махно одного разу врятувався від переслідування в одній із таких печер. Розрізаних і визнаних історичних свідчень про степові підземні фортеці виявилось досить багато. Варто навести приклад, що ще Дмитро Яворницький повідомляв, що неподалік від його музею, в парку», котрий колись належав козакові Глобі, а зараз там розміщено Потьомкінський палац в Дніпропетровську, - є потаємні входи до багатокілометрових підземних ходів. Нині входи до них засипані.

На жаль, жодних системних досліджень даного феномену досі не велось. Офіційна наука чомусь уперто не помічає ці факти. Дуже дивно. Адже напрошується багато запитань. Найперше, це датування історичного періоду, в який будувались ці підземні фортифікаційні споруди? Друге, - хто були ці люди? І третє запитання, - чому саме такий трудомісткий спосіб був обраний нашими пращурами для захисту від ворогів?

Спробуємо замислитись і пошукати логічні відповіді на ці запитання. Кому так несамовито не хотілось полишати ці чорноземні степи, під напором ворога? Кому так важливо було сховатись під землею до часу відходу ворога? Напрошується відповідь, - що це повинні бути люди автохтонного населення цих степів, котрі займались землеробством. У них посіяні лани пшениці, в садках дозрівають яблука, а тут, як назло, - кочівники мандрують із своїми отарами баранів і кумисом. Зрозуміло, що всі кочівники це поняття тимчасове, а Хліб і Батьківщина - поняття вічні. Тому, саме землеробська цивілізація, на певному етапі свого розвитку, була зацікавлена в створенні таких підземних фортець, де можна було б сховатись людям від ворогів, сховати продукти харчування, зброю, та чинити постійний військовий тиск на ворога з ціллю вимусити його покинути дану територію.

Зрозумілим видається й те, що ці об'єкти укриття будувались і добудовувались на протязі дуже тривалого часу. Наприклад, встановлено, що схожі підземні фортеці в Кападокії копались хеттами, та їх нащадками кападокцями на протязі тисячоліть. Кожне покоління виймало на поверхню свої кубометри каменю і глини. А наша мережа підземних укриттів, навіть при біглій оцінці, виглядає не менш вражаюче! Навіть у тих підземеллях, котрі були зафіксованими експедицією Бориса Ковтанюка, об'єм ґрунту, що піднято на поверхню, можна порівняти з об'ємом будівельного матеріалу використаного при будівництві кількох пірамід Хеопса. Тому датування цих підземель слід відносити у період як мінімум за 2 тисячі років до нашої ери. Тоді стає зрозумілим, чому народна

пам'ять, через товщу часу, практично стерла знання про ці об'єкти, та про цивілізацію, що їх будувала.

Визначившись по цим двом запитанням, вже легше знайти відповідь на те, хто ж були в нашій історії ці люди? З офіційної історичної думки знаємо, що приблизно 3 тис. років до н.е., на території України вже існував етнос аріїв, традиційних землеробів. Їх спосіб життя був започаткований ще їх попередниками, з так званої Трипільської культури. Цей осілий і цивілізований спосіб життя, котрий вели арії (вони ж «орії», від слова «орати» землю) призводив до значного збільшення населення, котре періодично переживало демографічне напруження і вимушене було освоювати все нові і нові території, придатні для землеробства. Саме завдяки їх способу життя, на території нинішньої України, забило повноводне джерело всієї індоєвропейської етнічної спільноти.

Тому ми з впевненістю можемо стверджувати, що виявлені підземні фортифікаційні споруди, зроблені саме Аріями, крім них це здійснити могли тільки їх прями предки Трипільці, але в їх добу майбутні кочівники, ще тільки освоювали скотарство, а тому не могли створювати для них вагомої небезпеки, від якої потрібно було б боронитись у такий важкий спосіб.

Залишається мало зрозумілим, чому ця тема офіційною історичною наукою так старанно оминається? Можливо тому, що ця сторінка, котра вирвана з підручника нашої справжньої історії, доводить автохтонність української нації на цій землі. Українці завжди жили на цій землі, працювали та творили нові цивілізації. Тому, що тепер стає очевидною брехня про якість «дике поле», й брехня про те, що нібито українській нації від сили шість століть, і такі інші маячливі нісенітниці. Але правду можна приховувати довго, але рано чи пізно вона стане очевидною всім. Можемо звернутись й до інших речових доказів існування на території України розвинених цивілізацій минувшини, але це окрема тема, тому можемо лише запропонувати допитливішому читачу, знайти в газеті «Експедиція» або в інтернеті статтю Юрія Якуби за назвою, - «Арійський Адам знаходиться у Січеславі». Тема така ж, - пошук вирваних сторінок з історії України.

Звичайно ми свідомі того, що запропонований погляд і аргументи, що приводяться на цих сторінках, ще можна віднести до категорії версії історичної реконструкції. Всі ці аргументи потребують ґрунтовних досліджень та перевірок. Тому вже зараз Борис Ковтанюк, разом із Дніпропетровським українським центром «Рідний Світ», планують організувати цільову наукову експедицію на задану тему. Прочання до всіх небайдужих, котрі володіють інформацією по даному питанню, **звертатись до офісу «Рідного Світу» в Дніпропетровську по вул. Фучика 1а, або за телефоном 056 - 735-77-33.**

Олена БЕСАРАБ (ДНУ ім. Олеса Гончара)

ТВОРЧИСТЬ Ш. БРОНТЕ ЯК НЕСКІНЧЕННИЙ ОБ'ЄКТ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ

Розглядається творчість Ш. Бронте як предмет уваги критиків різних напрямків; робиться спроба виявити динаміку інтерпретацій творчості письменниці у XIX-XX століттях.

Вже понад 150 років увага і зарубіжних, і вітчизняних дослідників зосереджена на літературному таланті Ш. Бронте. Інтерес до нього то слабшає, то знову зростає залежно від тих чи інших суспільно-політичних обставин, виносячи на поверхню нові, ще не вивчені аспекти феномену творчості письменниці.

Перші переклади творів Ш. Бронте (роману «Джейн Ейр») в Росії з'явилися в 1849-50 роках і були швидше переказом основних сюжетних ліній, викладених в романі. Сучасники Ш. Бронте, як критиків, так і читачів, цікавила особа автора «Джейн Ейр», прихована під ім'ям Керрер Белла. Таємничість, що оточувала це ім'я, приводила до виникнення різних версій. Після другого видання роману, присвяченого У.М. Теккерей, прибічники думки про жіноче авторство стали шукати автора серед наближених до письменника. Дехто був переконаний, що роман написаний гувернанткою Теккерей, про що й повідомив у передмові до перекладу І. Введенський - один з перших перекладачів роману Ш. Бронте «Джейн Ейр» [1].

Першим ґрунтовним дослідником творчості Ш. Бронте серед російських критиків XIX століття був Олександр Васильович Дружинін (1824-1864) - письменник, літературний критик. У статті «Коррер Белль і його два романи: «Shirley» і «Jane Eyre» (1852) він відзначив «потужну фантазію і багатобічну досвідченість» автора, «стислисть і простоту мови», «природну зворушливість» і помірні, такі, що не доходять до крайності, сміливість, ніжність і благородство [2].

Крім обговорення питання ідентифікації особи автора серед британських критиків XIX століття дискусії велися щодо правдивості і неправдоподібності історії,

викладених в романах, а також щодо моральної оцінки їх авторів. Одні критики відзначали «новизну і свіжість, сміливість і силу голосу автора» в романах, інші - критикували сміливу «до непристойності» подачу романтичного і сексуального змісту роману. Наприклад, невідомий критик у статті до журналу «The Spectator» (6 November, 1847) назвав «моветоном» неймовірну поведінку Рочестера, який розповідає історію свого кохання найманій гувернантці. Британські критики вважали подібні епізоди вульгарними і недоречними, а американські критики - такими, що «згубно впливають на добросовісність молодих читачів». Проте інша частина дослідників сприймала роман «Джейн Ейр» як моральний і правдивий, зважаючи на «перемогу розуму над почуттями» [3, с. 78-79].

У роботах біографічної школи цього періоду основним завданням стають спроби виявити той або інший прототип персонажів Бронте (Robert Smith Keating's Tattler essay (1902); Mrs Ellis H. Cadwick's 'In the footsteps of the Brontes' (1914)), сутність відображених у романах обставин життя письменниці й англійського суспільства її часу, виявити витоки сюжетів її творів [4; 5, v3, p. 479-82]. Однією з найбільш значимих робіт цієї школи й досі вважається книга Херберта Е. Рута «Sources of Charlotte Bronte's novels: Persons and places» (1935) [6].

Увага багатьох критиків біографічної вітчизняної школи XIX століття була зосереджена на особі письменниці, передумовах виникнення і формування великого таланту як самої Шарлоти, так і її сестер Емілі, Енн і брата Бренвелла в умовах суворого йоркширського побуту. У зв'язку з цим виникало безліч суперечливих думок в рамках мислення одного критика. Так, Е.В. Тур, аналізуючи твори Ш. Бронте, називає її талант і прагнення

до творчості «порятунком», спробою втекти від сірих буднів і труднощів реального життя. У той же час, критик вважає, що складні умови життя Бронте згубно вплинули на її талант письменниці, уповільнивши його розвиток. Це перешкодило їй «виробити свідомий і ясний погляд на життя», що позначилося на майстерності письменника [7].

Більшість російських критиків демократичних поглядів 50-60-х років XIX століття, Е. Тур, в тому числі, досліджували творчість Ш. Бронте з соціологічної точки зору, з погляду впливу мистецтва Бронте на суспільний розвиток, відзеркалення в ньому проблем і життя соціуму, законів його розвитку. У цьому контексті розглядала твори Ш. Бронте російський критик кінця XIX - початку XX ст. Марія Костянтинівна Цебрикова (1835-1917). Вважаючи головним завданням літератури спонукати до боротьби за справедливість і до вирішення важливих суспільних проблем, М. Цебрикова у своїй статті «Англичанки-романистки» (1871) відзначає у творчості Бронте деяку спробу замкнутися на своєму внутрішньому світі «від великих завдань життя» [8]. Більше того, російська письменниця схильна дорікати Ш. Бронте в тому, що вона не закликає до боротьби з «встановленими законами, які би нелюдяні вони не були» [Там же]. Відзначаючи оригінальність романів автора «Джейн Ейр», глибину почуттів, описаних в них, вона виокремлює твори письменниці з маси «безбарвних» літературних праць, захоплюється її сміливістю у зображенні теми кохання, незвичайного для (пуританства) святенництва вікторіанської Англії. Проте, критик бачить недостатне прагнення письменниці до еволюції образу жінки, хоча і говорить про Джейн Ейр як про героїню, з рисами «самостійної вільної жінки майбутнього» [8].

А.В. Дружинін, називаючи жінку-письменницю «жрицею витонченого», вважав, що вона не повинна «претендувати на чоловічий талант і пристрасті, не повинна шукати своєму таланту опору поза родиною». На його думку, «жінка, яка втікає від повсякденного життя, прирікає себе на безсилля в житті» [2].

Увага до творчості Ш. Бронте як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників і чи-

тачів коливалася від всепоглинаючого інтересу до абсолютної байдужості. Можна відзначити три періоди таких коливань. Перший період бурхливого інтересу до особи і творчості Ш. Бронте припадає на 50-і роки XIX століття, після виходу в світ її першого і найбільш успішного роману «Джейн Ейр». До цього періоду відносяться рецензії вищезазначених критиків (А.В. Дружиніна, Е. Тур, М.К. Цебрикової і ін.). У порівнянні з 1850-ми рр., періодом особливої уваги до особи і творчості автора «Джейн Ейр», пов'язаним з першим виданням найкращих творів сімейства Бронте та появою книги Е. Гаскелл «The life of Charlotte Bronte» (1857), дві подальші декади спостерігалось деяке затишення в дослідженні Бронте. Було видано кілька статей, темою яких були питання авторської суб'єктивності й автобіографічності образів.

У 50-тих рр. XX століття відбувається черговий спалах інтересу до творчості Ш. Бронте. Було видано новий переклад роману «Джейн Ейр», виконаний письменницею і перекладачкою В.О. Станевич (1950), який виявився більш точним і стилістично близьким до оригіналу, порівняно з першими довільними перекладами-переказами зазначеного роману XIX століття. Увага зарубіжних дослідників цього періоду фокусується на особистості Ш. Бронте. Збігаються думки письменниці початку XX століття В. Вульф та її сучасниці дослідниці творчості Бронте Міс Хемпрі Ворд у тому, що єдиною привабливою рисою романів Ш. Бронте є «наповненість романів власною особою автора», вплив якого відчувається в усьому, що він пише, автора «зосередженого на собі і обмеженого собою» [9, с. 69]. Порівнюючи творчість двох сестер-письменниць В. Вульф вбачає в Емілі Бронте більшого поета і романтику завдяки її здатності бути об'єктивною в передачі своїх почуттів у діалозі, дії, оточенні, що дозволяло читачеві відчувати ці емоції не завдяки захопленому мовленню, а завдяки силі драматизму твору [10, v 3, с. 71].

Друга хвиля інтересу до Ш. Бронте привнесла безліч нових ідей і аспектів у вивчення творчості письменниці. У цей період (1950-і рр.) були видані спеціальні статті про її життя і творчість, захище-

ні дисертації (А.А. Будагян. «Творча дорога Шарлоти Бронте» [11], В.М. Базилевич «Викривальний характер творів Шарлоти Бронте» [12], М.С. Михайлової «Демократична спрямованість і реалізм романів Ш. Бронте» [13], М.А. Гритчук «Реалізм Шарлоти Бронте» [14]). Більшість радянських літературознавців відзначали, головним чином, «викривальний характер» творчості Ш. Бронте.

Найбільшу увагу завжди привертала проблема художнього методу Ш. Бронте, співіснування у ньому романтичних і реалістичних принципів зображення. Починаючи з кінця XIX століття, це питання цікавило як російських дослідників минулого століття, так і радянських, пострадянських літературознавців. Критики другої половини XIX століття вважали «за неможливе включення в реалістичний роман будь-яких романтичних елементів», розглядаючи роман Бронте лише як соціальний, такий, що піднімає актуальні питання життя англійського суспільства вікторіанської епохи. Сучасні дослідники відзначають використання в реалістичному романі Ш. Бронте романтичних принципів зображення для опису глибини людської душі і її поривів, почуттів Джейн Ейр. Якщо в період сприйняття історії мистецтва як історії формування і розвитку реалізму і боротьби його з антиреалістичними тенденціями (1940-50 рр.) творчість Бронте засуджувалася за «наявність деяких відхилень від реалістичного зображення, при його загальній реалістичній основі» [15], то наприкінці XX століття «поєднання романтичного і реалістичного початків» вважалося «плідним»

і ставило Ш. Бронте в «один ряд з найбільшими майстрами критичного реалізму» [16]. Сучасні дослідники сприймають гармонійне поєднання в творчості одного письменника романтичних і реалістичних рис як основну національну рису англійського реалізму [17, с.11-12; 18]. Враховуючи думку дослідників про співіснування в романах Ш. Бронте романтичних і реалістичних принципів зображення, відзначимо також формування в творчості Ш. Бронте ознак нової художньої системи зображення.

Черговий сплеск загальної уваги до творчості Ш. Бронте, що почався наприкінці 80-х - на початку 90-х років XX століття, продовжується до цього часу. Чималу долю уваги літературознавців різних періодів привертало завжди актуальне питання про погляди Ш. Бронте на проблему прав людини, особливо жінки, її положення у суспільстві, свобод і можливостей. Під впливом фемінізму у 1960-х рр. інтерес до романів Ш. Бронте значно зріс. У 1966 році Р.Б. Мартін назвав роман "Джейн Ейр" першим головним феміністичним романом [19, с. 83]. А включення роману «Джейн Ейр» до антології професора Каліфорнійського університету, літературного критика і поетеси Сандри М. Гилберт і професора університету в Індіані Сьюзен Кубар «Norton Anthology of literature by Women» (1985) надалі призвело до того, що ще одна прихильниця феміністичної теорії Гаятрі Співак у 1985 році назвала роман «Джейн Ейр» «культовим текстом фемінізму» [20,21]. З того часу представниками феміністичного напрямку роман Ш. Бронте розглядався як іс-

торія про жінку, яка бореться за самовизначення в рамках домінуючої системи патріархату. Опонууючи вищезазваним авторам і, таким чином, підкріплюючи ідеї вітчизняних дослідників, про те, що «Джейн Ейр» - «ще не політичне рівноправ'я, але рівність жінки з чоловіком в праці і сім'ї, здобуванні освіти, пошани в суспільстві», наша сучасниця Дедра Уоллер у своїй статті «Avoiding dangerous sexuality in Jane Eyre» [22] підкреслює, що, хоча «Джейн Ейр» і називають феміністичним романом, пристрасний монолог Джейн про ідентичність жіночої і чоловічої душі закликає до рівності лише на емоційному рівні. Джейн ніколи не піднімає питання про обмежений вибір занять, доступних жінці, або про своє подвійне становище. Хоча героїня й вірить у самовизначення, проте не є «ною жінкою» достатньою мірою, аби відкинути прийняті умовності вікторіанської моралі. Цю позицію підтверджують її слова: «Я дотримуватимусь законів даних Богом; санкціонованих людиною. Я користуватимусь принципами, засвоєними при повному розумі, а не в безумстві, як зараз. Вони того варті - так я завжди вважала» [Переклад наш - О.Б.].

Сучасні літературознавці акцентують увагу на актуальних для сучасності аспектах вивчення творчості Ш. Бронте. Так, російського літературознавця Н.І. Соколова цікавить концепція особистості у творах Бронте [23]. Інша російська дослідниця Е.А. Соколова розглядає проблеми романтизму в творчості письменниці (1995) [24]. Вивчення цього аспекту привело до розширення діа-

пазону дослідження творів, куди увійшли не лише відомі романи письменниці, але й юнацька спадщина Бронте, маловідома як бронтеведа, так і читаючій публіці. В останні десятиліття особливий інтерес дослідників викликають маловивчені ранні твори Ш. Бронте, однією з редакторів яких стала сучасна зарубіжна дослідниця К. Александер, що у своїх наукових доробках, зокрема книзі «The Oxford companion to the Brontes» (2006), створеній у співпраці з М. Сміт, вивчає широкий спектр питань (від виховання і формування Бронте, походження їх персонажів різних етапів творчості, до інформатії про їх прославлених сучасників та історичні події, свідками яких були Бронте та інше) [25].

Аналіз літературознавчих досліджень творчості Ш. Бронте переконує в різноманітності аспектів вивчення творчості, до інформатії про їх прославлених сучасників та історичні події, свідками яких були Бронте та інше) [25].

Аналіз літературознавчих досліджень творчості Ш. Бронте переконує в різноманітності аспектів вивчення творчості, до інформатії про їх прославлених сучасників та історичні події, свідками яких були Бронте та інше) [25].

Аналіз літературознавчих досліджень творчості Ш. Бронте переконує в різноманітності аспектів вивчення творчості, до інформатії про їх прославлених сучасників та історичні події, свідками яких були Бронте та інше) [25].

Бібліографічні посилання:

1. "Дженни Эйр". Перевод И. Введенского. [Вступление к переводу]//Отечественные записки. - 1849.
2. Дженни Эйр, или Записки гувернантки: В 3 ч./ Пер. С.И. Кошлаковой. - Спб.: Смирдин, 1857.
3. Victory of mind over matter...reason over feeling// The Spectator-6 November, 1847// Allot P.78-
4. Robert Smith Keating. Tatler essay - 1902.
5. Mrs Ellis H. Chadwick's. In the footsteps of the Brontes. - 1914//Mc Nees, -v.3. -P. 479.
6. Herbert E. Wroot "Sources of Charlotte Bronte's novels: Persons and places" // Publications of the Bronte Society, suppl. to vol.8 (4)1935.
7. Тур Е. Мисс Бронте, ее жизнь и сочинения//Русский вестник. - М.: Спб., 1858. - Т.18, кн.2. - с. 501-575.
8. Цибрикова М. Англичанки-романистки //Отеч. зап. - Спб., 1871.- Т.198, №9. - с. 121-172.
9. Mrs Humphry Ward. Introduction// E.Bronte. Wuthering Heights. - Haworth - 1900// McNeese, 2.42.
10. Virginia Woolf. Jane Eyre and Wuthering Heights. [An essay]// McNeese, 3.69; 3.71.
11. Будагян А.А. Творческий путь Шарлотты Бронте: Автореф. дисс. канд. филол. наук/Моск. обл. пед. ин-т. - М., 1950. - 9 с.
12. Базилевич В.М. Обличительный характер произведений Шарлотты Бронте: Автореф. дисс... канд. филол. наук/Львов. гос. ун-т им. И. Франко. - Львов, 1954. - 15 с.
13. Михайлова М.С. Демократическая направленность и реализм романов Ш. Бронте: Автореф. дис. канд. филол. наук/ Моск. обл. пед. ин-т.-М., 1955.-15 с.
14. Гритчук М.А. Реализм Шарлотты Бронте: Автореф. дис... канд. филол. наук/ МГПИ им. Ленина. - М, 1957.- 15 с.
15. Гражданская З.Т. Роман Ш. Бронте «Шерли»\ Ш. Бронте. Шерли. [Роман]. - М, «Худож. литература», - 1963. - с. 3-14.
16. Анитин Г.В., Михальская Н.П. История англ. литературы.-2-е изд.-М, 1985.
17. Гениева Е.Ю. Неукротимый дух. Предисловие//Шарлотта Бронте. Джейн Эйр. [Роман]; стихотворения. - М.:«Худ. лит.», 1990-с. 5-14.
18. Дьяконова Н.Я. Романы Эл. Гаскелл и Ш. Бронте: «Мери Бартон» и «Шерли» (опыт сопоставительного анализа)// Филолог. науки.- №5, 2004.- с. 52-57 (54-55).
19. Martin R.B. The accents of persuasion: Charlotte Bronte's novels//London: Faber, 1966. - P.81,83.
20. Gilbert S.M., Cubar S. Norton Anthology of literature by Women. - 1985.
21. Gayatri Spivak. 3 women's texts and on critique of Imperialism. [An essay]//Critical Inquiry, 12- 1985.-P.511.
22. Дедра Уоллер. Avoiding dangerous sexuality in Jane Eyre//http://www.victorianage//.
23. Соколова Н.И. Шарлотта Бронте: Эстетика. Концепция личности в творчестве. Автореф. дисс. - М., 1990.
24. Соколова Е.А. Романтический мир юношеских произведений Ш. Бронте. - М., 1995.
25. Alexander, Chr., Smith, M. The Oxford companion to the Brontes - Oxford University Press, 2006.

Раїса
ХЕЙЛИК
(США)

МІСТ ЧЕРЕЗ ОКЕАНИ

Частина шоста

(Продовження. Початок в №№ 5-9.)

Наслідувала сестрині інструкції і, поки глина ще була вогка, я витворила лице жінки. Надя була захоплена моєю новою здібністю. Вона знала, що я вмю малювати, а це був додатковий винахід. Це йшлося деякий час, творити речі з глини було розважаючим, але вони зникли і я перейшла до інших винаходів - цей раз спів.

Моя сестра Надя артистично була досить винахідлива і це легко завважити в її квартирі, де було багато речей її витвору. Вишиті подушки, маленькі підвішені килимки, картини на олії, паперові квіти, кошики з лози, барельєфні скульптури і її власний одяг.

Вона була чудовою модисткою.

Пригадую з теплом в серці делікатно гарне вбрання, що вона пошила мені на градуацію, в школі було сенсацією поміж моїх приятельок.

В 1950-их роках мексиканські фільми були дуже популярні і більшість з них мали тематику, де головний артист співав, і я, після насолодження кіном, підхоплюла одну чи пару пісень вертаючись додому, і вже всередині розризалась "ранчерами" на повні легені на біду моєї сестрі Наді. Не важно скільки разів вона наказувала перестати горлопанити, я зупинялась на пару хвилин, а тоді знову тянула мелодії на повні груди, а моя сестра терпіла наслідки. Одного разу вона знайшла спосіб, як трохи притишити мій спів. Ззаді апартаменту був менший балкон, де вона тримала квітник, пральну машину та дошку до гладження одержі. Там мені вільно було співати на все горло, гладючи купу одержі. Я любила гладити, бо це йшло з ритмом, мій отгуч то летів,чи то планував, залежно від пісні і довкілля з відкритим простором, наповнене кольоровими пташками, квітучі дерева і синє небо дарувало унікальний спокій.

До 1952 Венесуела не мала ніякої офіційної групи танцю для її репрезентації, тому міністерство культури заклало нову програму, створивши позицію директора культурних фольклорних танків.

Він вклав програму і почався заклик зацікавленої молоді. За короткий час було створено групу під назвою "Ретабло де Маравіл'яс" (Перелік Див). Моя приятелька, Інєс, під час наших розмов натякнула, що ми можемо приєднатись до танцювальної групи, принаймні дізнатись в чім річ. Поза тим, вона каже, хіба фольклорний танок може бути тяжким? Моє зацікавлення насторожилось, бо я ж брала балетні класи в моїх дитячих роках і я відчула, що зможу кваліфікуватись, по правді я подумала, скільки дітей працівників середньої класи Венесуели мали класи балету? І ось Інєс і я пішли на інтерв'ю.

Щойно призначений директор "Ретабло де Маравіл'яс", жилавий, худорлявий, середнього віку чоловік, легко коричневого кольору шкіри, з глянуватим чорним намаченим волоссям, приліпленого до його черепа, дав кілька запитів, зробив кілька танцювальних кроків для повторення нами і після приблизно години часу нас прийняв долучитись до щойно створеного "Ретабло де Маравіл'яс".

Разом вже було десь коло 20 аспірантів до танцю, молоді хлопці і дівчата жадібно показували, як вміло можемо наслідувати інструкції директора, бути скорими на ногах і з усмішкою на устах, не зважаючи на біль управ.

Тренування, на мій погляд, не було тяжким в порівнянні з вимогливим інструктором балету в минулі роки. Ми тренувались яких чотири рази на тиждень і вже під кінець кількох місяців були готові показати наші артистичні кроки простого фольклорного танку Венесуели на нашому першому офіційному дебюті.

Однострій складався з простої селянської блузки, повної спідниці зі складами та чорних альпаргатів (босоніжок), це було типове святкове вбрання селянки, хлопці ж носили свої святкові лікі-лікі, але хвилююча частина була - це, що ми всі мали мараку, причеплену до кожної альпаргати, так що, коли ти зробив крок, марака робила свій специфічний звук шарудіння. Марака - це висохша тиква, наповнена сухим насінням чи горохом, залежно який звук

бажано створити цим перкусійним інструментом.

Одна марака має високий верескливий тон, друга - низький тренет і коли ти нею трусиш, вона виробляє відмінний звук як "Ч-Ч!". Нас теж хвилювало: а ось хтось з нас зробить помилковий крок, звук буде відчутно з турботним результатом. Але тоді думка находила: як можна зробити помилку, коли ти і всі в ритмі? А ми такі мали ритм.

В день нашого виступу ми, хвилюючись, зібрались в коридорі театру, і коли прийшла наша черга - завіса відсунулась і парами ми вийшли на сцену - хлопець і дівчина, ступаючи в ритм, формуючи одну лінію і з нашим кроком Хоропо (напівофіційний танок Венесуели,) хлопці, присутуючи, а дівчата човгаючи, вийшов цей гострий, чіткий, точний, піднесений, одноголосний звук "Ч-КЧ-Ч" з наших причеплених до ніг марака. Публіка збожеволіла, підняла нас в небеса насолоди.

Вийшов директор, кілька раз вклонився і це був початок моєї кар'єри в "Ретабло де Маравіл'яс".

Запрошення посипались. Де б ми не виступали, публіка була великодушна. Ми танцювали в багатьох урядових діяннях. Ми танцювали при культурних виставах. Ми танцювали при виборі Королеви Краси Венесуели. Ми танцювали, танцювали, танцювали. Наша популярність і похвали росли, ми були улюбленими і найбільш популярними виконавцями фольклору.

Тоді наш директор повідомив, що ми запрошені в інший штат для кількох виступів. Я вирішила, що це не для мене, бо не бажала подорожувати в далекі місця. Я любила танцювати, але не подорожувати. Так що зробила декілька вибачень, директор не міг стримати свій гнів, але згодився з фактом і я лишила групу. Я довго жалувала за камарадерією групи.

Вже кілька років пізніше група перейменувала себе на "Танці Венесуели", змінила оригінальність, додано спів, прості типові танки, підвищені на більш модерних софістикованих типу кроків з домішкою модерного стилю балету і, на мій погляд, змінило просту щасливу душу танку Венесуели на неокреслений стиль з акцентом на солізм та модернізм. Група

продовжувала подорожувати по інших країнах, успішно продаючи фольклорний танок Венесуели.

Моя сестра Надя завжди наполягала, щоб я завжди її акомпанувала, коли П'єрова фірма була заангажована з кількома контрактами і йому треба було роз'їжджати, П'єр і його спільники створили топографічну фірму в той час, коли Венесуела планувала розбудувати мережу модерних доріг, щоб сполучити віддалені міста, містечка і глухі села. П'єр і його помічники часто мешкали в палатках, довгими місяцями накреслюючи мапи доріг серед глухих диких джунглів, борячись з шкідниками, звірями, комахами та втомою. Коли він повертався додому, моя сестра готувала велике прийняття для його втомленого тіла, покрите вкусами комарів, кліщів і пошкрябане, це був той час, коли ми ходили навшпінки, говорили притихшим голосом, але в той самий час це був найкращий момент сидіти і читати книги, котрі П'єр мав на його великій розкішній полиці.

Набережна дорога Карупано-Каріпіто була збудована, у великій мірі, дякуючи зусиллям П'єрової асоціації. Тяжко собі уявити скільки поту було вкладено в ті плани, хіба що ви подорожуєте по тих дорогах з поворотами, закрутасами, урвищами та долинами. Як могли ці чоловіки заокруглити стільки соток кілометрів ворожої території своїми власними ногами через недружні терени і вижити, щоб розповісти історію, є подиву гідним.

Нині дорога Карупано-Каріпіто стелиться через безкінечні ліси, поля і води впродовж забутих маленьких містечок, скотячих фарм та ексклюзивних поселень. Біля міста Кумана можна обсервувати в віддалі Солянки Араї. Їх відмінний пурпуровий колір весь час є мінливим, залежно, з якого кута світить сонце та яка глибина припливу моря. Озеро наповняється солоною водою і так лишається до випарування, аж поки не збереться сіль. А якщо заїхати до самого містечка Арая, там стоїть замок, збудований в 1625 році, нині вже проголошений національним монументом.

Щастя всміхнулось моїй сестрі і її чоловіві. П'єр вже був готовий створити свою власну фірму, і після довгих міркувань він вирішив перепровадитись

на захід Венесуели, в Маракайбо. Це місто офірувало багатоможливостей, так як Шел, Креол та інші американські петролерні компанії були в процесі пошуку нафти на багатих полях озера довкруги Маракайбо. Після їхнього переїзду і встаткування, моя сестра запросила мене прибути і мешкати з ними, працюючи в бюро П'єра. З благословінням моєї матері та обіцянкою, що повернуся за пару місяців, я була зацікавлена розширити мої горизонти, переїжджаючи до нової метрополії - Маракайбо.

Через прикордоння з Колумбією ім'я Маракайбо отрималося через помилку. Це ім'я в мові індіанців було "Маара-іво" означаючи "Місце, де повно гадів".

Десь серед 1680-років під час спротиву індіанців Мара з німецькими поселенцями Касіке Мара (шеф індіанців мара) загинув в боротьбі і молоді місцевці закричали: "Мара Кайо!" (Мара впаде!). З комбінації цих слів вийшло ім'я міста.

Це місце є також, де мешкують індіанці мотілоні коло річки Кататумбо. Фактично це племена барі і юкпа, але іспанські завойовники прозвали їх як мотілоні, через їх коротке волосся. Мотілоні були ні в контакті, ні під впливом цивілізації аж до 1960-х років. Всі заходи були відкинуті, часто з жертвами. Мотілоні без огнестрільної зброї, але вони досконалі лучники. Їхні двоколіметрові стріли розраховані зробити рану і жало для загонування і смерті. Є легенда, що вони є залишки давнього скандинавського експлорера Еріка, котрий заплив до озера Маракайбо і оселився поміж мотілонами - вийшла раса індіанців з голубими очима і рудим волоссям.

Блискавиця річки Кататумбо є досить відомим в світі феноменом. Трапляється це лиш при гирлі річки, де вона впадає в озеро Маракайбо. Часті, майже безперервні сильні блискавиці на досить малій території видні на сотні кілометрів віддалі. Цей феномен дає до 280 ударів на годину і продукує близько 1,176,000 K/W атмосферної електрики.

Може через це мотілоні визнані, як найжорстокіші люди американського континенту.

Маракайбо є дуже жарке і вологе. Опівдні, коли жара і волога в зеніті, тоді майже неможливо витриматись надворі.

Я була працівником нового П'єрового бюро, розташованого в одноповерховому колоніальному будинку, оточеним соковитими тропічними квітучими рослинами, а зазді кілька дерев фрукти манго, і на моє щастя, дерева мали повно фрукти, кожна гілка облипла фруктою, висіла низько через їх вагу. Вони були гладкі, форма печінки і зелені. Їсти зелене манго - це так, як їсти зелене яблуко, не рекомендується, тому в обідній час я перевіряла кожне з них для сплості, чи напівсплості і це мене не розчарувало. Вони хрущали, як яблука, їх м'яка шовкова кістка ще недоспіла.

Після обіду топографи повертались до бюро і в скорому часі я всіх їх знала. На моє здивування, між працівниками був один молодий росіянин на ім'я Ігор і скоро ми заприятелювали, він запрошував мене в кіно, і я, наслідуючи латинський звичай, брала з собою мою племінницю, певного роду шаперон. Наші зустрічі були приємні і розважливі. Ігор мав добрий талант до малювання і під час моєї відсутності він залишав маленькі записки з цікавими малюнками на моєму столі, він також був практичним жартівником, що мені не було до смаку. Але поза все я була задоволена мати приятеля з ким перекинутись думками та ідеями.

Якось я сказала, що мені часом нудилось через брак праці, а він натякнув, щоб я читала книжку по-англійськи, бо це є найкращий спосіб вивчити мову. Спершу ту ідею я відкинула, але коли всі працівники були відсутні, щоб не нудитись, я почала читати книжку по-англійськи - не знаючи, про що там річ, але через декілька дюжин сторінок, картина почала набирати фокус і коли я кінула книжку, майже все було зрозумілим. Назавжди вдячна, Ігоре.

Життя в Маракайбо є заздалегідь розмірковане на повільний рух, спішка не є стиль чи рекомєндовано, бо коли рухатись поспіль, паркість і жара будуть неприємністю, мозок стає лінимим, а за ним і тіло, ви навскрізь промокаєте потом і гнітюча волога відчувається так, ніби вас накрила тяжка мокра ковдра. Отож і я вивчилася бути повільною, мої рухи стали млявими, котрі я підсилювала драмою для розваги моєї сестри та П'єра, часами бавлячи їх моїм повільним танком.

Дім, де ми мешкали, Кінта Чіпола, це була розлога одноповерхова будова з проходною мармурною підлогою, великі вікна для використання легенького вітерцю, город за хатою мав бананові дерева, квітучі поїнсетії, а на стовпах розкішно в'язалася парчіта (passion fruit). Дім був, за звичаєм, огорожений відкритим металевим парканом. Килим трави мав заманливий вигляд м'якості, а в мить, коли сядеш на неї, то отримаєш неприємну сверблячку протягом кількох хвилин.

По неділях ми виїздили на поля довкруги міста, до багатьох маленьких річечок... і з особливим зацікавленням до озера Маракайбо. Через деякі річки перекидалися дерев'яні мости, а біля них маленька затемнена жаровня на прилавку. Ми зупинили авто і П'єр замовляв для нас рибу, господар йшов до середини дерев'яного моста, кидав в річку сітку, витягав кілька маленьких рибинок, відразу їх чистив і тут же смажив на рудіментарній жаровні, клав рибинки на паперові тарілки для нашого смакування. Крихкий хрустівнивий свіжий смак риби - це незабутній приємний спогад. Або ми доїздили до самого берега озера, висідали з авто і брели в його яснозелені води. Так ніби йшли в далечінь, аж поки вода сягала пояса. Цей відкритий простір лагідних хвиль здавався безкінечним. Ми насолоджувались такими днями зі смаком.

На жаль, сьогоднішні води озера Маракайбо неймовірно забруднені.

В бюро я працювала з сторінки за сторінками цифр, це були детальні безкінечні ряди калькуляцій розмірів, принесених топографами після їхніх багатьох екскурсій в полях озера Маракайбо. Ці сторінки мусіли бути переписані без помилок, подвійно перевірені і тоді вручені клієнтам з технічними описами. Американські компанії потребували нові місця для бурення за ропою, і П'єр їх прищиковавав.

Надзвичайно плодотворний ґрунт дозволяв на велику кількість скважень, що здавались безкінечними. Часами топографи мусіли наважуватись іти в джунглі, котрі індіанці мотілоні вважали своєю територією. Це була небезпечна частина праці. Ти мусив знати багато таємних знаків на деревах, ґрунтових чи інших частинах

джунглів, де мотілоні лишали свої знаки-застороги. Кожний знав серйозні наслідки таких засторог і кожний старався з впевненістю не злегковажити ними.

Під кінець тижнів, коли можливо, Ігор і я мали приємні прогулянки, звичайно, в кіно, а тоді до ресторану випити соди. Наші розмови пересічно були про часи, коли ми повернемося до столиці Каракаса.

Нарешті, прийшов дощовий сезон, звільняючи нас тимчасово від жару, розігнавши гнітючу вологість свіжішим подихом повітря. Топографи, працюючи на полях, не долюблили дощову пору, що перетворювала ґрунт в грязь, затруднюючи працю. Після надзвичайно зтяжненого дощового тижня група працівників повернулася під вечір, приносячи купу сторінок записаної праці для мене на декілька днів. Ігоря того вечора не було між ними, це мене не здивувало, бо не раз він повертався пізніше за інших.

Протягом кількох днів я працювала над переписом рапортів, а коли дійшла до сторінки рапорту Ігоря, там раптово зупинка. Здивована, запитала П'єра, чому сторінка не є докінчена, він сказав - лиші її наразі, бо її треба переробити. Як я запитала чому, відповіді не було, то я вирішила не питати, про щось, що я не розумію.

Минали тижні за тижнями, а Ігор не вертався до бюро, це мене трохи злило, бо я думала, що він є моїм приятелем, а не лишив мені записки про свою відсутність. Після того як пройшло декілька часу, рішилась запитати одного молодого топографа про Ігора. Неохоче, він покликав мене надвір і сказав, що протягом останнього дощового періоду вони пішли в джунглі робити топографічні виміри і знайшли голову Ігоря, настроєну на стрілу мотілонів. Невже Ігор не дочитався чи не зрозумів демаркацію індіанців мотілонів і вступив у заборонену територію, за яку є кара смерті? Приголомшена, я глянула на нього з недовірливістю, повторюючи знову і знову: "Не може бути, Ігор знав всі правила. Він знав правила", - і з тремтінням я затулила моє лице руками і нестримано заплакала.

ТРИЛОГІЯ РОМАНА РИЖКИ

У Парижі вийшла книга про Голодомор - роман "Ниви людоджерів", написаний у жанрі фантастики, повідомляє Українська служба Бі-Бі-Сі.

Автор книги - французький журналіст і письменник Роман Рижка. Книга "Ниви людоджерів" є другою частиною трилогії Романа Рижки про події в Україні в 1914-1950 роках. Перший твір під назвою "Сім поїздів імператриці" розповідає про події визвольних рухів і громадянської війни.

Другий роман, "Ниви людоджерів", присвячений темі Голодомору 1932-33 років. Третій, останній роман трилогії, вже написаний. У ньому йтиметься про Другу світову війну і Українську Повстанську Армію.

Як розповів автор книги, про Голодомор він дізнався від батьків своєї дружини.

"Чому я вибрав місцем дії Україну? Тому що моя дружина - українка, і її сім'я

• ЗАБУТТЮ НЕ ПІДЛЯГАС

Антін ГРЕЩУК

ТРИВОЖНИМИ СТЕЖКАМИ ДО... ГУЛАГУ

(Закінчення. Початок у попередніх номерах).

Опівночі ми покидаємо село Крички, йдемо обережно, щоб не розбудити псів, в напрямку села Яблінки. Вже на околиці села я не втримався і запитав:

- Куди йдемо?

- В пошуках якогось приюту,- сказав Вишня, не відповідаючи конкретно на питання, бо насправді і сам не знав - куди. Він лиш, я здогадався, мовчки розмірковував: до кого звернутись за допомогою в такій складній і напруженій ситуації. Адже люди були залякані гарнізонниками та недремним оком їхніх помічників-сексотів, тобто безбідними заповіданцями.

Врешті решт, опинилися перед хатиною - напіврозвалюхою, перекошеною, з дірками в стінах. Двері відчинили з великими потугами.

- Розвалюха ця стала нежилою після того, як померли, два роки тому, її господарі, - пояснив Вишня. - Її доглядала донька померлих вдова Марія, вихована батьками патріотом України. Вона - симпатик повстанського визвольного руху.

сильно постраждала від голодомору. Мати мого свекра була єдиною в родині, хто вижив у 1933 році. Вона втратила батьків, двох братів, сестру... Сім'ю розкуркулили, а сама жінка не загинула лише тому, що працювала гувернанткою в родині радянського міліціонера", - розповів французький письменник.

Роман Рижка сподівається, що за допомогою художнього слова можна потроху розтопити загальну французьку байдужість до трагедії голодомору, а також зрівноважити активні московські впливи, які заперечують формулювання геноциду щодо подій 1933 року.

"Я певен, що література, роман - це хороший і прийнятний спосіб, який допомагає знайомити французів з українцями та їхньою історією. Але, зокрема у Франції, потрібно бути дуже терплячими. Французи мають багато упереджень стосовно України та Росії. Наприклад, чимало моїх співвітчизників знають Шевченка-футболіста і не знають поета...", - зазначив Рижка.

Роман Рижка журналіст "Раймон Клярінар", заступник головного редак-

тора французького тижневика "Courrier international". По роботі йому нерідко доводиться працювати з гемою Голодомору.

Журнал публікує переклади текстів на цю тему з української та російської преси. За спостереженнями редактора, не всі російські видання відкидають свідомий характер злочину проти українського народу.

Що стосується особистої позиції, то Роман Рижка зазначив, що в питанні Голодомору він не сумнівається у факті саме геноциду українців.

Нагадаємо, що в липні 2010 року до України приїздила французька журналістка Бенедикт Банет, яка знімає документальний фільм про Голодомор 1932 - 1933 років і знищення української інтелігенції в 30-х роках минулого століття.

А восени 2009 року знаменитий Британський Королівський Шекспірівський театр "British Royal Shakespeare Company" поставив спектакль про Голодомор.

**За матеріалами:
Українська служба Бі-Бі-Сі.**

Подумавши трохи, Вишня додав:

- За необхідністю зрідка я з нею контактував.

Прізвища жінки я не питав, бо, вважав, про це ліпше не знати. Таким було моє особисте розуміння ситуації.

У хаті, яка аж світілася своєю убогістю, на чільній стороні напроти вхідних із сіней дверей висіли ікони Святого Миколая і Пресвятої Богородиці. Вони на кожного, хто заходив до приміщення, дивилися прямо і немов би віталися з прибульцем-гостем, що якоюсь мірою заспокоювало. Біля стіни уздовж стола стояла лава, а між нею та ліжком було видно округлену яму, зазвичай призначеної для зберігання картоплі. Підлога була дерев'яною, підгнилою. Отвір ями мене заінтригував і я опустився на дно. Тут же, за кілька хвилин, у мене визріла думка: спорудити в ямі міні-криївку. На випадок екстремального моменту задля короткочасного, вимушеного перебування в примітивному схроні. І ми за за чотири дні довели до завершення мій задум. Трохи розширили яму, поставили десь метрові стояки, а зверху накрили дошками, роздобути з старої стодо-

братимів, на соломяній постелі швидко заснув.

Вранці проснувшись, побачив, що Вишня стоїть на горіщі і вивчає ситуацію навколо. Ніби тихо, спокійно...

Але опівдні Вишня з того ж горіща запримітив гарнізонників із псом на поводку. Солдати прямували до нашої хатини-прихистку. Втікати вже було пізно і ми стали біля дверей із зброєю в руках. Але пес нюхнув поріг, крутнув головою і відскачів до провідника, який нічого не зрозумів з поведінки тварини. Виявляється, нас знову врятував червоний перець: Явір насипав його під поріг і це псу не сподобалося...

Коли гарнізонники віддалилися від нас десь на метрів сто, ми помітили, що вони придивляються до слідів і враз знову направились убик хати.

Ми хутко, через задні сінешні двері залишаємо хатину і під її прикриттям влаштуємо втечу-відступ.

Обідньої пори напрочуд сонячного осіннього дня дійшли до шосейної дороги, що вела до Карпат. По ній в обидва боки мчали автомобілі. Із вікон деяких машин на нас уважно поглядали водії. В такі моменти ми уповільнювали ходу, щоб не накликали підозру.

Нарешті, ми перебігли швидкоплинну ріку Солотвинську Бистрицю, подолали крутий берег її і за метрів п'ятдесят забігли в чагарник. Опинившись на горі, в лісо-

вій гущавині на короткий час зупинились. Звіди в бінокль, котрий мав Вишня, спостерігали за тим місцем, де було наше недавнє пристанище. Там, в даліні спочатку в небо злетіла червона ракета і водночас прогрімив вибух гранати, якою, мабуть, знищували («печатали» без пломби) наш кількадедний груд. Червона сигнальна ракета кликала до себе із постою гарнізонників, які вже мчали навперегін до місця події.

А нас тепер тривожило одне: «Як бути? Куди діватися?». Над цим питанням радидись Вишня і Явір, котрий сказав, що має в покинутому селі Крички у резерві «цивільну» дружину Явдоху, мовляв, на всяк випадок. А потім Явір згадав епізоди з участі його в УПА віддалений гірський присілок поблизу села Осмолоди, мешканці якого їхню збройну повстанську чоту завжди радо зустрінчали і смачним вгощали.

- Як там нині, не знаю, та й не просто потрапити в ту місцевість, бо минуло три роки, коли я там бував,- сказав Явір,- але так як ми в безвиході, то будемо йти.

Потім засміявся й для настрою пожартував:

- Або пан, або - пропав...

Ішли обережно, не поспішаючи. Явір вивчав місця, пригадував...

Вечоріло.

Незабаром натрапили на біднувату забудівлю. Явір сказав, що в цій хаті він колись був.

Господарі - літня жінка Віроніка та її донька - вродлива гуцулка, струнка як смерічка, Ірина зустріли вояків привітно.

В цій хаті-господі пробули повстанці два дні.

Потім Явір сказав, що у його дружини Явдохи через тиждень день народження, а ще через тиждень буде день народження і в його сина від Явдохи - Василя.

Другого дня, по заході сонця Явір покинув нас, сказавши жінкам, що йде на зв'язок. А нам пообіцяв, що за нами прийде.

І справді - прийшов. Із горілчаным запахом, якого я з-за травми носа і не почув.

Вишня запитав:

- А чого це від тебе, Яворе, пахне?

Той, зніяковівши, відповів:

- Та я ж казав, що їду Явдоху з днем народження привітати. Вона вгостила і нам трохи передала...

І війняв з кишені куртки надпиту пляшку горілки та два погарі (келихи). Налив собі і поставив на солом'яний настил посудину, котра враз перехилилась і горілка вилилась.

- Ой, що я наробив! - збентежено вигукнув, чим швидше наливаючи спиртне в погар подав його Вишні.

Вишня, як любитель випити, відразу взяв посудину. А я, хоча взагалі за станом здоров'я до такого зілля не ласий, все-таки дозволив наповнити мені наполовину менше.

Виявляється, Явір приніс і закуску - сало, порізане шматочками, цибулину і трохи хліба.

Явір змушував нас пошвидше випити. Вишня, не зволікаючи, спорожнив стакан, а я дещо затримався. Вони вдвох заставили і мене випити. Від появи різкого у роті я закашлявся.

Вишня, лежачи на соломі, випив горілку залпом. Він враз неприродно простягнувся, застогнав.

Мені хмільне вдарило в голову - сильно, пекучо. З лівої руки випало сало, а з правої - хліб...

За мить на наші груди навалився Явір і з усіх сил тримав наші руки, які тягнулись до нагрудних кишені із гранатами. Явір люто закричав:

- Хлопці, сюди!!!

Як кризь сон отруєної пам'яті згадуються лише оці два слова. Коли і як нас винесли з приміщення і поклали на холодну землю зовсім не пам'ятаю. Відчув лише як знімали з мене, лежачого, портупею, і ніби кризь туман бачив над собою темні постаті...

Отямився я в Солотвинському МДБ, виходив з мороку тяжко, а потім поступово відходив і з переляку...

На слові «з переляку» під псевдонімом Орлик я і закінчую свої спогади про дворічну участь у визвольній боротьбі за УССД і визволення її народу від комуні-тоталітарного більшовицького режиму.

Через кілька днів із Солотвинського районного мене привезли до Станіславського обласного МДБ для спілкування з Вишнею та Явором, яким я сказав:

- Ви вдвох, Яворе і Вишне, добре знаєте: я морально і психічно зломлений і на якісь серйозні справи-зраду не здатний і сам себе суджу за свою діяльність, за яку готовий прийняти свідомо покарання радянського судочинства...

Цю розмову, напевне, скрито записували, бо через два дні емдєбіст, взявши мене під руки, у наручниках повів у підвальный одиночний ізолятор.

З перших хвилин було страшнувати. Почалися допити. Слідчі, як мені здалося, були добре ознайомлені із моєю пропагандивною діяльністю без насильницьких, убивчих та подібних їм дій. Допитував мене капітан Козаков, якщо не помиляюся, без крику і погроз. Був випадок, коли його замінив старший лейтенант, який відразу приступив до своєї роботи із погрозами і навіть кулаком штовхнув мене у живіт. У відповідь на його вчинок я підвищеним тоном у голосі заявив:

- Все, ні на яке питання відповідати не буду!..

І я замовк...

Тоді лейтенант викликав конвоіра, котрий і відвів мене у підземний однокамерний ізолятор. Далі допитував мене той же Козаков. Якось він, дивлячись у загразоване вікно, запитав:

- А ти не бивав?

- Чому таке питає, якщо добре знаєте, що я був пропагандистом, а не членом бовіки Служби Безпеки...

Після моєї відповіді допити припинилися. В реабілітації мені було відмовлено. Я був змушений підписати документ, в якому мене звинувачили в участі пограбування магазину на суму 768 карбованців з копійками.

У своїх спогадах я назвав чимало випадків допомоги борцям народу.

Ще перебуваючи під слідством у Станіславській тюрмі, із камери мене привели у великий кабінет приміщення Прикарпатського воєнного округу військ МГБ до полковника Костенка. Він сидів за столом, який мав форму букви «Т», а поряд з ним - представники Московського Генерального штабу військ МГБ генерал і два полковники. Костенко поіменно назвав їх.

Після такого «ритуалу» генерал промовив по-воєнному без багатослів'я, тикнувши у мій бік пальцем:

- Какая среда населения вам содействует? Богатые, средняки, бедные?

Відповів я російською мовою теж чітко, однозначно, майже гордо:

- Бедные!

У задумі генерал перепитав:

- Почему, объясните...

- Первые и вторые боются потерять свое нажитое упорным трудом добро. А беднякам терять нечего. Они считают, что им дороже всего Украина - независимое соборное государство - УССД, в котором мечтают жить свободно и богато...

Після моєї відповіді генерал махнув рукою і мене відвели в камеру чекати суду.

Дочекався і вироку: «Воєнний трибунал войск Министрства Госбезопасности Станіславской области, в гор. Станіславе, рассмотрев дело Грещука Антона Ивановича по ст. 54-1а й 54-11 УК УССР ПРИГОВОРИЛ: Грещук Антона Ивановича на основании ст. 54-1а заключить в исправительно-трудовые лагеря сроком на 25 лет, с поражением в правах на 5 лет и с конфискацией имущества. Срок наказания исчислять с 5 мая 1952 года».

Після виголошеного присуду мене відразу відвели у післясудову «збірну» - велику прямокутну камеру. В ній перебувало до ста політ'язнів-земляків. Вони лежали на двоярусних нарах по обидві сторони приміщення.

Так як був одягнутий в куртку повстанської форми, то такий одяг чомусь викликав шум. Кризь гамір я почув збуджені голоси:

- Ось, ще один запродаонець заявився!..

Похололо в душі: «Ой ні! Тільки не це!..».

Несподівано, як небесна блискавка-громовиця, пролунав голос знайомого Михайла Палійчука:

- Він не продавав мене і нікого іншого в нашому селі Крички.

Розтривожений гул ув'язнених як раптово виник, так миттєво і притих.

Очунявши, віднайшов поглядом Михайла Палійчука, підійшов, подав руку і подякував своєму - вже вкотре! - рятівникові...

О 9-ій годині ранку робочий день розпочався вивільненням камери і вивезенням засуджених у закритих машинах («воронках») на станцію, де їх загнули у заградований вагон, причеплений до пасажирського поїзда, що мав відійти на Львів.

В камері я залишився один.

Нарешті, двері відчинилися. З моїм «Делом» стояв тюремний наглядач, якому я мав

повторити записане: «Грещук Антон Іванович, 1930 года рождения. Срок - 25 лет плюс 5. Конец срока - 1977 год».

Наглядач передав мое «Дело» старшому лейтенанту, який ступив до виходу, а мене конвоїри, озброєні карабінами з штиками, з усіх чотирьох сторін взяли в «обійми» і вивели з приміщення і рушили по вулиці Чкалова, як я здогадався, убик вокзалу. Лейтенант з червоно-яскравою текою крокував попереду, а за ним і нас, п'ятеро.

Пообідня пора. Був сонячний серпневий теплий день. Пообід дороги на тротуарі дуже багато людей. Вони, особливо молоді, уважними поглядами супроводжували нас і звертали увагу чи не найбільш на мене, двадцятидвохрічного, у наручниках.

Признаюсь: не хвилюючись, ішов не з похиленою головою, а прямо і гордо, як і належало бути в такі моменти повстанцеві.

Через головний вхід Станіславського вокзалу пішли прямо до загратованого ступінського вагона. Червонопогонні військові, міліція серед скупчення пасажирів покрикували: «Разойдись! Разойдись!».

Минуло трохи часу - і ось наш потяг за графіком помчав у напрямку столиці України - Києва...

xxx

В кінці серпня прибули до великої пересильної тюрми в Ленінграді. Це місто кризь загратовані вікна я побачив уперше. Моїми очима сприймалася «коліска революції» непривітною.

Величезний пересильний пункт в'язнів, в основному політичних, навів гнітючий настрій, однак не убивчо-смертельний. Серед засуджених особливо виділялись естонці з Прибалтики (запам'яталось, що у двох з них за плечима висіли акордеони в футлярах) та литовські підпільні збройні повстанці, які боролись проти СРСР, як окупанта. В подальшому перебуванні на табірному «перевихованні» не можу не відмітити, що українці з литовцями перебували у досить добрих стосунках.

12 вересня 1952 року ми прибули етапом у «поселок» «Печорлагу» Інта Комі АРСР. Спочатку був 21-денний карантин. Першого ж дня поселення між в'язнями виник, використовуючи сучасну термінологію, «бартер»: ті,

в кого закінчувався «строк», міняли свої табірні роби на наш, цивільний одяг. Особливо великий попит мали чоботи. Це, так би мовити, між іншим...

14 вересня випав сніг. Нас із розподільного лагпункту №5 вивезли на розвантаження для потреб табору вугілля з вагона. Було холодно. Грілись у металевій «побутівці» біля гарячої бочки-пічки. Кожен думав про своє - пережите і незабутнє. Я теж поринав спогадами у минувшину.

Серед хвилинного затишшя неголосно (з дитинства любив співати), намузуючи, почав: «Реве та стогне Дніпр широкий...» Знайомий мотив, без диригента, голосисто підхопили присутні, а між ними були і львівські студенти Богдан Христинич та Богдан Стефанюк, котрі до ув'язнення навчались в одному виші разом з Дмитром Павличком.

До речі, інформація для обласного Клубу української інтелігенції Івано-Франківська: у таборі Інти

було створено підпільну організацію «Об'єднання», а керівником було обрано Ярославом Гасюком. Він народився в 1926 році в Івано-Франківську. Заарештований в 1948 за участь у визвольному русі та засуджений за ст.ст. 54-1а та 54-11 на 10 років позбавлення волі. У справі «Об'єднання» вдруге заарештований у січні 1960 та засуджений Верховним судом УРСР як «особливо небезпечний злочинець» ще на 12 років, які відбував у таборах Мордовії.

На початку 1972 р. оселився в Інти, де жили його дружина і син. В 1990 році переїхав із сім'єю до Львова, де мешкає до сьогодні.

Він - автор багатьох талановитих патріотичних віршів, член Співки політв'язнів України. Указом Президента України від 16.01.2009 року нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

І насамкінець завершую свої спогади віршем одного з табірних поетів:

**Здобуть хотіли кров'ю ми свободу -
Не вийшло це, на жаль.
Ми борг віддали рідному народу.
Стидатись нічого: не сором за свободу
Носить кайданів сталь!**

ІНДОНЕЗІЯ ЗАПРОШУЄ НА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ДНУ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара відвідали поважні гості – Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Індонезія в Україні пані Нінінг Сунінгсіх Рохадіат і Секретар з політичних питань пан Аріф Р. Бахтіар. Приїмали індонезійську делегацію перший проректор ДНУ Олександр Кочубей та проректори з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти Валентин Іваненко і міжнародного співробітництва Михайло Д'яченко. Перший проректор подякував дипломатам за візит, коротко розповів про історію та структуру вишу, ознайомив з навчальним процесом класично-

го університету. Олександр Олексійович наголосив, що ДНУ співпрацює з 80-ма провідними науковими і освітянськими установами світу, та висловив сподівання, що завдяки візиту пані Посла будуть налагоджені зв'язки з провідними університетами Індонезії.

У відповідній промові пані Нінінг Сунінгсіх Рохадіат щиро подякувала керівництву ДНУ за теплий прийом, за можливість розповісти про Індонезію студентам і викладачам одного з найпрестижніших вишів України:

- Насамперед я завітала до ДНУ для розширення відносин між нашими країнами в галузі освіти, – охарактеризувала мету свого візиту Нінінг Сунінгсіх Рохадіат. – Також я хочу розповісти про свою державу, спростувати той імідж, який, на жаль, існує в світі щодо мусульманських країн. Ми бажаємо, щоб у світі знали, що Індонезія – це не тероризм і екстремізм. Ми демократична країна, і ми відкриті для всіх.

Також ми хотіли б запропонувати вашим студентам стати учасниками проекту отримання стипендій на рік навчання в Індонезії, протягом якого вони б мали змогу вивчати індонезійську мову та індонезійську культуру. За цією програмою пройшли навчання вже 15 студентів з України. Двоє з них працюють зараз у нашому посольстві. Сподіваємось, що все більше українських студентів зможуть працювати над нашими спільними проектами. Вважаю, що майбутнього місяця ми зможемо підписати необхідні документи, і вже влітку дніпропетровські студенти почнуть навчання в Університеті Індонезії в Джакарті. Для них це буде перший досвід навчання в нашій країні.

По закінченні зустрічі пані Посол прочитала студентам факультетів міжнародної економіки та систем і засобів масової комунікації лекцію, присвячену розвитку демократії в Індонезії, в якій наголосувала, що її країна бажає мирно співіснувати зі світом.

**Інформаційно-аналітичне
агентство ДНУ ім. О.Гончара.**

Володимир
БІЛІНСЬКИЙ
(Продовження. Початок
у попередніх номерах)

КРАЇНА МОКСЕЛЬ-МОСКОВІЯ

НАШІ ПЕРЕДРУКИ

Пане Солженіцине, коли я слухаю вас, коли читаю ваші "міркування", коли згадую, що ви є високоосвіченою людиною, лауреатом Нобелівської премії; коли думаю, як ви в чорному смокінгу шаркали штиблетами по королівському паркету, я почувуюся в глухому тупику. Як можна перебрівувати факти? Як можна висмикувати питання з контексту історії Російської імперії, критично не осмисливши весь матеріал? Який же ви письменник і вчений після цього?!

Всі ваші міркування про Російську імперію зациклені на твердженнях російських великодержавників XIX століття та ідеях Століпіна. Але ж відтоді минуло більше ста років!

Загляньте у ВРЕ, третє видання, том 23, с. 104, і вам стане зрозуміло, що "Севастополь, місто респу́бліканського підпорядкування Кримської області УРСР".

Так що і в цьому питанні лукавите, пане Солженіцине, в надії, що проста людина заглянути в енциклопедію не захоче.

Вам, Олександрє Ісайовичу, стверджувати бездоказово нічого не варто не лише стосовно України.

Ось ваші "перлини" на адресу Грузії під час усе тієї ж "прямої лінії" 23 квітня 1996 року:

"Наприклад, Грузія паплюжила нас останніми словами: "прокляті окупанти, коли ви від нас підете, мовляв, ні в яке СНД ми не ввійдемо. А потім - раз і ввійшли в СНД. Тому що жити їм без нас важко".

Пане Солженіцине, але ж ці ваші слова навіть не звичайна людська брехня, це - вища міра шовіністичного блюзнірства!

"Були розв'язані за участю російських військ брудні імперські війни в Молдові, Таджикистані, Осетії, Грузії, Абхазії, Чечні, підготовлений проімперський, проросійський переворот в Азербайджані, роздерта, пошматована, потоплена в крові Грузія і силою загнана в СНД. При цьому нові російські керівники застосовували стару імперську політику - розділяти народи і групи населення, стравлювати їх між собою, знищувати одних, виїжджати на спинах інших..., захоплювати території, управлін-

ня, майно та панувати через залежних і підставних" [53, с. 1-3].

Таким чином, пане Солженіцине, Грузії стало "жити без Вас важко", відтак - "раз і ввійшли в СНД".

Увесь світ пам'ятає, чий літаки бомбардували Сухумі й Грузію, чий танкові удари громили грузинських добровольців. Але Солженіцин, виявляється, про це не знає.

А зараз час послухати пана Солженіцину стосовно Казахстану. Повернімося до тих же "Розмов..." в "Комсомольской правде":

"В Казахстані навіть після зусиль Назарбаєва стягнути казахів із Монголії, ще звідки завгодно, їх набралось 40 відсотків. А вас, неказахів - росіян, німців, поляків, євреїв і всіх інших - 60. Ганебно тікати відти, з Казахстану. Ми повинні освоювати цей Казахстан... Я знаю, що у вас там жорстокий зараз режим... Я знаю, вас позбавляють культури російської, вас позбавляють російських видань, російських телепередач. Так проводиться шовіністична політика, але повірте, Назарбаєв у глибині душі розуміє, що не може він з'їсти 60 відсотків... не поступайтеся, не виїжджайте... Нікому не здавайтесь".

Задумайтеся, до чого закликає пан Солженіцин, які провокативні думки підкидає російському народу. І навіть півсловом не радить некорінній людині, яка живе в Казахстані, вивчити казахську мову, пізнати казахську культуру, відверто й нахабно не зневажати звичаїв древнього казахського народу. Живучи в древній країні, серед стародавнього етносу, не можна ставитися до його народу проімперськи зарозуміло: "Ми повинні освоювати цей Казахстан".

Облагоджена Нобелівською премією душа Солженіцина іншої постановки питання не приймає. А жаль.

Адже, висловивши думки про опір, Солженіцин чітко показав своє справжнє обличчя, своє, як кажуть, нутро. Йому Казахстан потрібний, як завойована російським мечем земля: якщо підкорили - отже, не йдїть. Він закликає російський народ стати "п'ятою колоною" - "ні в чому не поступайтеся... Не здавайтесь!" Гнїть і далі проімперську лінію!

І бреше Солженіцин, як звичайно. Навіть за переписом 1989 року росіян у Казах-

стані було тільки 38%. (Див. газету "Труд" за 12 листопада 1994 року, № 210, с. 8: "Багато росіян за кордоном"). Але з 1989 року виїхало не менше 1,5 мільйона осіб. Притім глибоко помиляється пан Солженіцин в іншому - сьогодні в Казахстані ні євреї, ні німці, ні поляки в ряди російських шовіністів-державників не стануть. Не ті часи. Ви залишилися в глибокому минулому, Олександрє Ісайовичу.

Ваш колега, російський письменник Іван Щеголіхін, який також пізнав "принади" сталінських таборів, і який прожив у Казахстані більшу частину свого життя, ось у такий спосіб відповів вам ще 1994 року:

"Захід справді не любить Росію, причому мимоволі спадає на гадку порівняння, що Солженіцин з такою ж послідовністю й безглуздя не любить Казахстан... три роки роботи вчителем сільської школи в Джамбульській області він (Солженіцин. - В.Б.) прислав до свого табірнього строку. Прирівняв. А ми тут живемо все життя..."

У кожного своє розуміння волі, своє розуміння щастя - спів-щастя, спів-участі. І лише в дисидентів воно однакове: дисидент - незгода, неучасть... Проте вчать нас уму-розуму, намагаються відновити нашу зганьблену гідність, національну гордість, просвітити мізки наші темні, заварюють щораз кашу для нас, не думаючи про те, що Вашу (Солженіцине. - В.Б.) кашу доводиться нам розсюрбувати тут...

Обурення і незгоду викликають кількарізкові заяви Солженіцина на ту саму тему: "Весь північний і північно-східний Казахстан - це насправді Південний Сибір". Тобто щось беззастережно російське, начебто немає там алтайців, хакасів, бурятів, шорців, тувинців, якутів...

Адже досить глянути на топоніміку, щоб побачити: Південний Сибір - це власне і є Північний Казахстан. Однак ми претензій не пред'являємо ні Росії, ні Сибіру, не говорять про це ні політики, ні навіть письменники, а серед них є такі могодці, що ніяк не поступляться нобелівському лауреатові ні в національних амбіціях, ні в посліпності узагальнень" [54, с. 2].

Іван Щеголіхін чемно, злегка тремтячою рукою, заліпив панові Солженіцину ляпаса. І, як бачимо, - заслу-

женого. Настав час, сидячи в Підмосков'ї, перестати читати мораль і правила поведінки людям, які живуть в інших країнах. Приїдьте, поживіть серед нас, а пізніше й поговорити можна.

І не варто, пане Солженіцине, прижиттєво зараховувати себе до "команди Ісуса Христа", як ви чините привселюдно. Шовіністи-державники в таких почесних зібраннях недоречні. Бога носять у чистій душі, а не ходять "у його команді".

Хочу нагадати претензії Солженіцина до Чечні-Ічкерії.

Ось його слова:

"Ще 4 роки тому я пропонував президентові, що треба дати Чечні провести ось цей експеримент незалежності, що треба звідти всіх бажаючих нечеченів забрати. Кордони відгородити. Але, звичайно, без козачих земель ліво-бережжя Тереку, які Хрущов сп'яну подарував Чечні..."

Бачите, як відплатив Солженіцин Хрущову за свій, власне кажучи, порятунок. Із підтексту слів Солженіцина так і проступає любов до Сталіна за його мерзенне діяння з виселення чеченського народу. Шовінізм забрав у людини людську совість.

Не подаватиму інших думок цієї людини про Чечню - вони образливі. Досить сказаного.

Вражає державний імперський фанатизм і хватка цієї людини зі "збирання землі російської". На жаль, у словах Солженіцина ми ніколи не знайдемо правди про те, як його предки відбирали землі у корінних народів Кавказу. Його "зручна" пам'ять не зберігає таких дрібниць. Доводиться знову нагадувати панові Солженіцину історичні факти.

Послухаймо російського автора:

"Особливо жорстока розправа з горцями була проведена загоном полковника графа Соллогуба... вночі 19 липня (1778 року) раптово обклали натухайський аул Хапай. Атакований з чотирьох боків і підпалений, Хапай весь вигорів разом із населенням. Черкеси, що були поблизу аулу на косовицях, убиті та порубані, за приблизними підрахунками, в кількості до 400 осіб" [27, том I, с. 376].

А зараз послухаймо про "великі подвиги" на цьому поприщі самого генералісімуса Суворова:

"Суворов, якому було доручено переселити на Урал

ногайців..., розбив для зручності пересування кожну орду на загони або колони, доручивши супроводжувати кожну колону російським військам. Начальство над правим флангом колон, які пересувалися, доручено було Лешкевичу, а над лівим - полковникові Телегіну. Сам Суворов ішов із козаками (донцями. - В.Б.) за татарами...

Але коли звістка про виселення татар за такої ситуації рознеслася по степах, то татари, звісно, були збентежені. У масі чулося глухе ремство і побоювання, що татар ведуть в уральські степи на неминучу загибель...

1 серпня 10000 джамбулуків відокремилися від інших татар і повернули назад... Почалася битва... за висловом Суворова, "почалася повна рубка татарам". Відбулося справді щось жахливе, яке не надається до жодного опису. Зупинені драгунами й козаками ногайці кидалися в болотисту річку, грузнули в ній, і їх вражали кулями й картеччю; а тих татар, які скупчилися біля ріки, рубали й кололи козаки (донці. - В.Б.) і драгуни..." [27, том I, с. 391-394].

Такими методами генералісимум Суворов "зачищав" чужі землі. І не дивно, що наступний московський генералісимум Йосиф Сталін, продовживши ті ж діяння, повелів 1942 року повісити в своєму кабінеті портрет першого генералісимумса, а 1944 року повторив "досвід Суворова" в колосальних масштабах. До речі, пане Солженіцине, він і чеченську землю "звілний" від чеченського народу.

В діяннях Суворова раніше описані "подвиги" не були винятком. Різанина ні в чому не винних людей супроводжувала цього "полководця" повсюдно. Ось ще один приклад замовчуваних "подвигов" Суворова:

"Тим часом втеча Шахин Гірея з Тамані до черкесів спонукала Суворова прискорити похід проти татар, які ховалися за Кубанню по Лабі. Ночами (справді махровий бандит! - В.Б.) із засторогами Суворов, розпущивши чутки про свій від'їзд у Полтаву, пробрався до устя Лабі. Вночі 1 жовтня, з не меншими засторогами, він переправив загін через Кубань на світанку підійшов до татарських аулів. Тут поблизу урочища Керменчик, за 12 верст від Кубані, відбувся останній бій із татарами, жахливий за своїми наслідками. Першими кинулися (вранці-рано, коли мирні люди аулів спали. - В.Б.) з піками на татар донці, за ними драгуни і гренадерський батальйон. За три години битви (різанина сплячих людей - це

битва по-суворовськи. - В.Б.) 2000 трупів засіяли простір довкола військ, аули були спалені, а до кінця битви на полі залишилося більше 5000 лише вбитих. І козаки, і солдати однаково не давали нікому пощади - вбивали, різали й кололи чоловіків, жінок, старих і дітей" [27, том I, с. 393].

А ви, Олександр Ісайовичу, з професорським апломбом намагаєтеся переконати звичайного громадянина в тому, що землі Чечні-Ічкерії "на північ від ріки Терек" - козаці. Сподіваюся, хоча б тепер ви розумієте свою духовну спорідненість із паном Жириновським, основу на "праві миття російського чобота у річці Терек".

Отже, пане Солженіцине, закінчимо звертатися до ваших "словесних шедеврів", які смердять шовіністичною гнилизною. Відволічемося й поглянемо на саму Росію.

Послухаймо російського академіка:

"Василь Осипович Ключевський (російський академік початку ХХ століття. - В.Б.), приміром, указав зовсім на іншу причину, яку чомусь мало хто зберіг в пам'яті - "генеалогічне положення московських князів": будучи молодшою гілкою (Рюриковичів. - В.Б.), вони не могли претендувати на отримання великокнязівського ярлика. Звідси їхня ставка на Орду, підступництво у взаєминах між собою й жорстокість стосовно інших російських земель.

Міркуючи про те, чому перемагали і перемогли саме князі московські, - хоча вони ні розумом, ні полководницьким даром не відзначалися, в порівнянні, наприклад, із блискучими галицькими князями Юрієм Дмитровичем і його сином Дмитром Юрійовичем Шемякою, - чимало наших російських істориків відзначали, що перемога далеко не завжди буває за талановитими, процвітаючими й багатими. В роки Шемячиної смути - протиборство Василя II Темного і галицьких князів (коли, зауважимо, доля Росії могла б скластися інакше) - перемогли нещасні, задавлені нестатком мужики та хижі грабіжники з Государевого двору. Спаяні єдністю своєкорисливих цілей, ці княжата, бояри й діти боярські створювали свої багатства шляхом захоплення, полону, продажу своїх же співвітчизників у холопство на східних ринках. У цих умовах лише сильна і войовнича влада могла забезпечити своїм служивим людям і землю, необхідну для того, щоб із неї мати хліб на-

сущний, і челядь, яка повинна була її обробляти й поповнювати кадри військових і адміністративних слуг; і гроші, які можна було витратити на заморські вина й тканини, і вітчимане озброєння. Але землю треба було захопити в сусіда, гроші відняти в нього ж.

Одним словом, об'єднання, а точніше сказати - завоювання Русі Московією було умовою й засобом виживання величезного московського військово-службового люду. Ця маса спраглих розлилася по Русі, створивши генезис Московської влади (а це і є Російська влада!), густо замішаний на крові" [14, с. 121].

Як схоже на вчорашній і нинішній час! І ви, Олександр Ісайовичу, серед цієї "спраглої маси".

Посидьте, Солженіцине, в альтанці, заспокойтеся і покиньте свої думки про відродження Російської імперії "хоча б із чотирьох республік". Зрозумійте - менталітет української людини відрізняється від описаного вище - московського. Хоч би як це вам не подобалося, але в російського і українського народів - різне коріння. Український народ сформувався на базі слов'янських племен: полян, сіверян, древлян, тиверців, дулібів тощо. Читайте професора О.О. Шахматова! Російський народ сформувався на території північніше від Оки, на базі фінських племен: мері, муроми, весі, печори, мешери, мокші. Пізніше в нього влилася чимала частка татарської крові.

Доля-лиходійка була дуже жорстокою для українського етносу. Його з усіх боків рвали на ошмаття: з північного сходу - московіти, з північного заходу - поляки, із заходу - австрійці, угорці, з півдня - татари. Всі тяглися до українського хліба, до української душі. Ваша Російська імперія була найбільш жорстокою і нещадною до українського народу. Вона усвідомлено, без найменшої підстави, вкрала у Києва і українського етносу саме слово - Русь і привласнила його Московії, котра на початку XVIII століття у всій Європі і в самій Москві звалася - Московією, або Московською державою, а народ - московітами (москалями).

Навіть у самій Російській імперії не заперечували цих фактів ще на початку XIX століття.

А.О. Скальковський 1841 року в книзі "Історія нової Січі...", виданої в імперії під жорстокою царською і церковною цензурою, писав:

"... здається, поза всяким сумнівом, що військово-братерство вороже всьому неруському (неукраїнському. - В.Б.): татарам, туркам, Польщі, навіть великій Росії, коли вона з перенесенням автократії в Москву почала називатися Московією, а народ москалями (московітами)" [35, с. 30].

Тож коли ви злодійкуваті міркуєте про закарпатських русинів у своїй "Слов'янській трагедії" (газета "Труд" від 29 травня 1998 року): "Про русинів Закарпаття, з їх стійкими російськими коріннями, ми вже й думати забули", - ви відверто брешете!

Так, карпатські русини - люди, що зберегли свою назву із часів Русі та Великого Галицького князівства, коли Данило Галицький мав титул "Короля всієї Русі". Але карпатські русини ніколи не мали нічого спільного з москалями (московітами). Вони - слов'янського походження, тобто одноплеменники українців. Історичний злодюжка напрошується за рідню до русинів. Чи не смішно, Солженіцине?

У жодному, що дійшли до нас, так званому "літописно-зводі" XI, XII, XIII, XIV, XV століть Московія і смоленська земля не називалися Руссю!

Послухайте:

"... "Руссю" називали частину населених русичами (слов'янськими племенами. - В.Б.) областей - київське, переяславське й чернігівське князівства. Точніше: Київ, Чернігів, ріка Рось, Поросся, Переяславль-Руський, Сіверська земля, Курськ. Скрізь у древніх літописах пишеться, що з Новгороду або Володимирі... "їхали в Русь"! Тобто - в Київ. Чернігівські міста - "руські", а ось смоленські - уже "неруські" [31, с. 117].

Злодійське дійство, пане Солженіцине, вчинив цар Петро I. Саме він повелів Московську державу іменувати - Російською. Після цього він і почав називати себе великоросами. На підтвердження цієї істини можна подавати десятки свідчень іноземців, які відвідали ростово-суздальську землю і Московію з XIII по XVII століття: Плато Карпіні, Рубрук, Герберштейн, Дженкінс та інші.

В Російській імперії дуже старанно замовчували людину, яка написала історію Московії, - Лизлова Андрія Івановича. Саме він першим, ще в Московській державі, написав у 1692 році - "Скіфську історію". Лизлов використав достовірні джерела, які не піддавалися обробці й перекручуванням "порученців" Катерини II.

Ось про що писав сучасник Петра I:

"Скіфія складається з двох частин: одна європейська, в якій живемо ми, тобто москва (жителі Московії. - В.Б.), русичі, литва, волохи і татари європейські".

Русичами 1692 року називали не жителів Московської держави, а слов'янський народ Подніпров'я й Слобожанщини, а москва (московіти) навіть наприкінці XVII століття становила окрему самостійну гілку народу. "Руссю" москочівів ніхто не називав. Ще раз нагадуємо: ці істини почали фіксуватися у світі з 1246 року, коли Папський посол Плано Карпіні проїхав із Європи через Київ у Сарай і Каракорум.

А ось хто жив у ті часи в "Залешанській землі":

"жили тоді... *Меря* навколо Ростова і на озері Клещині, або Переславському; *Мурома* на Оці, де ця ріка впадає у Волгу; ... *Чудь* в Естонії, на Схід до Ладозького озера; *Нарова* там, де Нарва; ... *Весь* на Білоозері; *Перм* у названій так губернії; ... *Печора* на річці Печора. Деякі із цих народів уже зникли в новітні часи..." [1, том 1, с. 45].

Саме *фінські племена* ставали *великоросійським етносом* із приходом на їхні землі православних місіонерів.

Ось про що розповіла, пане Солженіцине, газета "Труд", № 141 від 5 серпня 1998 року на першій сторінці в замітці "Був такий народ":

"Більше трьохсот древніх могильників фінно-угорського походження виявила експедиція Поморського державного університету і обласного краєзнавчого музею, що проводила розкопки у Виноградівському районі Архангельської області. Всі вони відрізняються один від одного типом поховань і кількістю останків у них. У найбільшому кургані вчені налічили близько 80 фрагментів... Вивчення їх дозволить глибше зрозуміти вплив народу, іменованого "Чуддю заволоцькою", на процес освоєння Біломорського краю".

Ось де криється таємниця великоросійського етносу! Всі знають: на подібного роду дослідження в колишні часи було накладене суворе "табу". З великим задоволенням нагадує Солженіцину і його "корешам" по "слов'янському єднанню": практично всі ріки, всі стародавні селища, всі урочища і примітні риси місцевості від Тули, Рязані й Пензи до Біломор'я, Архангельська й Ками - це топоніми фінського походження. Навіть самі назви - Москва, Ока, Кама й т. д. - питомо фінські слова. І жили

фінські племена *меря, весь, мурома, мешера, мокша, пetchора, мордва* та інші по всій "споконвічній великоросійській землі" не "у доісторичні часи", а в часи становлення "великоросійського" етносу з XII по XVII століття. Прийшли в суздальську землю народ ніколи б не прийняв у свій обіг далекі йому назви в такій кількості.

У "великоросійських" церковних творах є безліч прикладів, як навіть у XV-XVII століттях відбувалося "вихрещування" фінських племен на великоросів.

Навіть підкорення Московією древніх слов'янських міст кривичів (слов'янське плем'я) Новгороду і Пскова не дозволяло перенести на Московію назву - "слов'янська". Тому що населення цих підкорених міст було знищено.

До речі, Новгород знищувався Московією двічі: вперше - Іваном III в 1471 році, і вдруге - Іваном IV в 1570 році. Нагадаю панові Солженіцину, що в 1581 році, під час Лівонської війни, Стефан Баторій оминув Новгород, бо той лежав у руїнах. А в 1617 році, "згідно з ревізією", в Новгороді проживало 850 людей.

Пан Солженіцин повинен розуміти: знищивши слов'янський етнос, ремесла й культуру Новгороду, москочіві не стали ні спадкоємцями, ні продовжувачами древньої слов'янської культури. Запанував войовничий, усеруйнуючий фінно-татарський етнос. Переселені в Московію "осям тисяч" людей здебільшого вимерли і загинули. А ті поодинокі, що залишилися живі, згодом здичавили. Це не наклеп і не вимисел: Московія XV століття була геть відсталою територією Європейського континенту. Навіть М.М. Карамзін писав - мов цвях забивав:

"Новгородці, маючи правління народне, загальний дух торгівлі та зв'язок із вельми освіченими Німцями, без сумніву, відрізнялися шляхетним якостями від інших Росіян (москочівів. - В.Б.), принижених тиранством Моголів" [1, том VI, с. 288].

Дикі, войовничі москочіві, разом із татарами Орди, які стояли значно нижче в культурному розвитку, погубили древню культуру новгородської землі, існуючі там торгівлю й ремесла. Та відсталість, що панувала в Московській державі до кінця XVIII століття, стала наслідком загибелі Новгороду. Не були збережені ні великі мислителі Новгороду, ні ремісники, навчені в Європі, ні торговці, ні священики. Навіть церковні маєтки

були "описані". Слов'янська культура Новгороду не була затребувана москочіві. Вони тільки "запозичили" багатства і землі.

В історії Русі ви ніколи не знайдете подібного варварства стосовно своїх одноплемінників.

Всі, хто знає історію не за брехливими імперськими сказаннями, чудово розуміють, на якій великій крові збита Російська імперія. Московія - це породження хана Золотої Орди Менгу Тимура, і цьому є безліч історичних доказів, прямих і непрямих. Про що автор уже писав.

У цій короткій повторній відповіді у мене немає можливості повідати вам, Солженіцине, і таким, як ви, - великоросам-державникам, які нещастя та скільки крові ваша імперія принесла на слов'янську Українську землю. Уже тільки те, що наприкінці XVIII століття імперія насадила в Україні рабство - кріпацтво, якого в Європі й близько не було, говорить про наше "слов'янське братерство" значно більше, ніж усі ваші "клятвенні промови" про любов до України!

А зараз, пане Солженіцине, повернімося до Російської імперії. Згадаймо ще кілька сторінок з історії Московської, згодом Російської держави - зовсім не афішованих епізодів, свідомо захованих в словесній полові.

1791 року, 22 червня, статс-секретар Катерини II О.В. Храповицький у розмові з імператрицею підтвердив, що вони мали в руках і читали оригінал твору великого Нестора - "Повість минулих літ". Сподіваюся, ви розумієте, що Катерина II і О.В. Храповицький добре знали про безцінність оригіналу найдавнішого твору. Але надалі оригінал безцінної праці Нестора зник безвісти. Про нього в Росії не стали навіть згадувати. Начебто він заважав російським авторам історії. І це в той час, коли Катерина II ганялася за раритетами й старовиною не лише в своїй державі, але й по Європі, Азії й Африці. Про це свідчить особисто все той же О.В. Храповицький.

У чому криється таємниця великої праці літописця Нестора, яка вона була знищена або захована в надсекретні схованки імперії? Про інше говорити не випадає, бо Санкт-Петербург не піддавався ні облозі, ні окупації. А такі найбільші, рідкісні раритети завжди були на найсуворішому обліку. І раптом про оригінал твору забули, став він для великоросів нецікавий. Усіх "влаштували" копії.

Чи не дивно?

В цьому випадку відповідь може бути лише одна: в оригіналі "Повісті минулих літ" щось не влаштувало правителів Російської імперії. Адже в ті же катеринівські часи і пізніше було "знайдено" тисячу, я знову повторюю це слово: тисячу, - які звідкись раптом з'явилися, - так званих літописних зводів, де першим розділом ішла "Повість минулих літ" або інший раритет Київського князівства.

Ось як нам про те явище розповів М.М. Карамзін, сучасник Катерини II:

"Я кажу тут (у своїй "Історії..." - В.Б.) про головні, найкращі, принаймні найвідоміші списки (літописних зводів. - В.Б.): їх є, може, близько тисячі в Росії... Катерина Велика, жагуче люблячи нашу Історію, перша наказала друкувати літописи (літописні зводи. - В.Б.). Витратили чимало грошей, але не зробили найпотрібнішого: справного вченого зводу літописів" [1, том 1, с. 24-25].

Так і не зрозумів М.М. Карамзін, чому Катерина II не зробила "вченого зводу літописів". Хоча в неї під рукою були великі уми того часу, історики:

Болтін Іван Микитович (1735-1792), Щербатов Михайло Михайлович (1733-1790), Рігельман Олександр Іванович (1720-1789), Міллер Герард Фрідріх (1705-1783) та інші.

Ось такі, Солженіцине, дива: друкували багато сотень літописних зводів, але, "люблячи російську історію", не зберегли оригіналу "Повісті минулих літ". До речі, я повинен нагадати Олександрові Ісаєвичу, що й сама Катерина II 29 грудня 1791 року закінчила складати свій варіант "літописного зводу Російської історії". Закінчення роботи над "літописним зводом" імператриця навіть відзначила за чаркою з митрополитом, про що також повідав нам усе той же статс-секретар. Але 1792 року чомусь з'явилася в Санкт-Петербурзі не історична праця за підписом Катерини II, а так званий "Львівський літописний звід" за підписом "Літописця Руського". Знову, як бачимо, непорозуміння.

Не буду перераховувати ще з десяток втрат оригіналів. Секрет полягає в тому, що жоден древній оригінал, який був у руках правителів Російської імперії, не зберігся!

ХУРШЕД-ЧЕМПІОН

Найсильніша людина міста навчається у Національному гірничому університеті.

Із Центральної Азії, а вірніше, з Таджикистану, приїхав до Дніпропетровська Хуршед Тилабов. Він став студентом Національного гірничого університету і відразу завоював авторитет серед однокурсників. Однак його помітили зовсім не через хвацьку силу. Про спортивні досягнення молодого таджика мало хто навіть здогадувався. Хуршед вирізнявся з-поміж ровесників успішним навчанням, вихованістю, скромністю, чемністю, що в наші дні, на жаль, не так часто зустрічається. А напередодні Нового року аудиторіями гірничого пронеслася звістка – Хуршед став чемпіоном серед борців міста! Наш кореспондент зустрівся з тепер уже відомим у обласному центрі чемпіоном.

– Хуршеде, розкажи, будь-ласка, як ти, на другому році навчання в НГУ, втер носа усім борцям Дніпропетровська? Коли взагалі почав займатися спортом?

– У десятому класі я разом з товаришем потрапив до одного зі спортивних клубів Таджикистану. Усе сподобалося відразу і вже через три місяці я посів третє місце на республіканських змаганнях зі східних видів боротьби! Однак займався нерегулярно і лише у Дніпропетровську став серйозно тренуватися у Федерації бойового самбо, у спортивному клубі «Патріот». У гірничому університеті моїм улюбленим тренером став викладач кафедри фізичного виховання Геннадій Мізін, і я увійшов до збірної команди НГУ з дзюдо.

– Як усе це ти встигаєш поєднувати з навчанням?

– Так сталося, що я навчався у Душанбе, у Президентському ліцеї для обдарованих дітей, і там нас навчили бути організованими, грамотно розподіляти кожну хвилину. Вільно спілкуюся англійською, персидською, узбецькою, російською мовами, нині залюбки вивчаю українську. Завдяки набутій дисципліні за тиждень до початку зимової сесії склав усі заліки й іспити...

– Оце молодець! Хто з викладачів сподобався тобі як лектор, наставник?

– Я зустрів тут багато гарних людей. Постійно відчуваю щирість і допомогу з боку керівництва університету. Мені надзвичайно багато допомагав у навчанні з гірничої справи Олексій Євгенович Григор'єв. Він напрочуд розумна і хороша людина. Також з вдячністю запам'ятаю і професора Олену Олександрівну Сдвижкову, яка викладає у нас математику. А ще у мене є справжній товариш Олександр Первушин. Ми живемо з ним в одному гуртожитку і він залюбки допомагав мені на перших порах освоїтися, влитися у студентський колектив, розумів, як мені непросто знаходитися далеко від рідних місць.

– Ти сумуєш за домом?

– Звичайно, хіба можна не сумувати

за батьківщиною? Я можу поїхати до своєї родини, мами, братів і сестер лише раз на рік. А у нас там дуже гарно. Я звик до гір, до відомого на весь світ Памиру...

– Якщо не помиляюся, мало не 100 відсотків території твоєї батьківщини займають гори. Очевидно, тому вибір навчання випав саме на наш гірничий?

– Так, і ні. Мій рідний дядько успішно працює на золоторудному комбінаті, раніше бував він і у Кривому Розі, тож він підказав, що в НГУ навчатися найкраще. Надра нашої маленької країни мають майже всі корисні копалини таблиці Д. Менделєєва. Вся складність полягає у їх видобутку, нестачі хорошої техніки, обладнання, спеціалістів.

– Але ж ти і навчаєшся тут, щоб допомогти країні підняти економіку, зробити країну щасливішою?

– Звичайно, моїх земляків у гірничому небагато, лише шість чоловік. Однак ми допомагаємо один одному, підтримуємо, стараємося успішно навчатися і мріємо якнайшвидше повернутися хорошими фахівцями на батьківщину.

– Тож хай вам щастить!

Ірина СОБОЛЬ.

На світлинах: під час робочої зустрічі (зліва направо): декан з роботи з іноземними студентами **В'ячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ**, студент групи ГрБ-09-1 **Хуршед ТИЛАБОВ**, студент групи ГрБ-07-2 **Шараф АЛЯМОВ**, ректор НГУ **Геннадій ПІВНЯК**, завідувач кафедри фізвиховання **Володимир ВІЛЯНСЬКИЙ**, **Хуршед ТИЛАБОВ**.

Фото **Світлани ТКАЧЕНКО**.

НА ПЕРЕХРЕСТІ ДУМОК

ЯКОЮ МОВОЮ МИ ГОВОРИМО?

Найбільш розповсюджена відповідь на це запитання – російською або українською, і саме в такій послідовності. Пропоную обговорювати тему двомовності в Україні, а перейти до менш помітної, але вже болючої проблеми – чужомовних запозичень. Саме вони поступово перетворюють нашу мову на біду тинь літературної спадщини

класиків. Отже, якою мовою насправді ми говоримо?

Це питання було поставлене на вже традиційній у нашому університеті конференції, присвяченій Дню української писемності. Цей день відзначається 9 листопада і пов'язується із вшануванням пам'яті преподобного Нестора Літописця. Тема конференції щорічно змінюється, а цього разу йшлося про чужо-

мовні лексеми в україномовному просторі.

Доповіді підготували першокурсники фінансово-економічного факультету та факультету менеджменту. Саме з їх вуст присутні почули про запозичення з англійської (і її американського варіанту), російської, польської, французької мов. До речі, як виявилось, одним із перших відомих французьких запозичень

було широковживане у 12 столітті слово «танта», що означало шатро чи намет. А близько 80% всіх нових слів в українську мову потрапили з Англії чи Америки. Взагалі, сфера бізнесу та економіки використовує чи не найбільшу кількість запозичень і з плином часу потребує все нових і нових слів.

І добре, якщо мова збагачується такими термінами, як «імідж», «електорат», «брифінг». Проте не слід забувати

і про рідні та зрозумілі широкому загалу слова «образ», «виборці», «нарада». А якщо ж мова словнена розповсюдженими серед молоді вибухами «вау, супер, о'кей»? Питання контактумов залишається відкритим. Проте всюди слід шукати золоту середину, і підсумок цієї конференції вже давно було підбито словами Тараса Григоровича Шевченка: «І чужому научайтесь, і свого не цурайтесь».

Марія **БЕРЕЖНА**,
гр. ЕГ-08-1 НГУ.

• **СТУДЕНТСЬКИЙ ПОГЛЯД**

Рубрика
Даринки
СУХОНИС

Оленка Бардиш навчається у 10 класі середньої школи №46. Але попри свій юний вік вже встигла показати себе цікавою та непересічною творчою особистістю. Ця сором'язлива сіроока поетеса пише про коханню, рідну Україну, любов матусю, історію держави. Її вірші, сповнені справжніх почуттів та переживань, особливі ще й тому, що в нашому сучасному урбаністичному світі не кожен зупиняється, аби розгледіти яке життя прекрасне.

- Коли ти почала писати вірші і про що був твій перший твір?

Я почала писати вірші не так давно – рік чи два тому. Ними я виражала власні переживання, які зазвичай довіряла лише особистому щоденникові та матусі. Мій перший вірш було присвячено людині, яка вперше повірила в мене, допомогла трохи зрозуміти власні почуття, подорослішати, усвідомити себе, як особистість і невід'ємну частиночку суспільства. Слова, сказані нею, досі гріють і підтримують мене, коли я засмучена чи маю кепський настрій.

- Чому саме поезія, а не проза?

На мою думку, написати поезію трошечки легше, аніж великий прозовий твір. Бо вірш – то лише емоція, яку треба вчасно занотувати. Проза ж вимагає від письменника глибоких знань, терпіння, таланту, наполегливості у досягненні поставленої мети. Віршовані рядки просто лунають у моїй голові і я їх швидко записую. Тоді як над прозовими творами я можу сидіти годинами, міркуючи про те, що краще у ньому написати, який вкласити сенс, чим зацікавити і вразити.

- Оленко, а про що ти мрієш?

Найбільше я мрію стати гарною людиною та здобути вищу освіту, влаштуватися на роботу, яка не тільки при-

носитиме матеріальний достаток, а й задоволення. Також мрію про власну міцну і щасливу родину та коханого, який буде поряд і не покине у скрутну хвилину (посміхається). Мрію побачити свого тата, обійняти, подивитися йому в очі і подякувати йому за те, що він подарував мені найцінніше – життя.

самовдосконалення, здатні на справжні високі почуття, дбають про власну честь та гідність, духовний світ.

- А чи є в тебе кумири?

Я захоплююсь художньою майстерністю і творчістю Франка, Шевченка, Лермонтова.

ВІРШ - ТО ЛИШЕ ЕМОЦІЯ, ЯКУ ТРЕБА ВЧАСНО ЗАНОТУВАТИ

- Я бажаю, аби кожна з твоїх мрій обов'язково справдилась. А чи бачиш ти у своєму майбутньому місце творчості?

Дякую. Своє майбутнє планую пов'язати з професією, яка полягає у безпосередньому спілкуванні або з вихованням та турботою про дітей. Дуже хочу продовжити освіту у Дніпропетровському Національному університеті на філологічному факультеті. Поезію вважаю захопленням, але якщо буде можливість пов'язати своє життя з діяльністю на літературній ниві, буду неймовірно щасливою.

- А що дають тобі перемоги на літературних конкурсах?

Мені дуже приємно, що комусь подобається те, що я пишу (посміхається). Найбільшою втіхою для мене слугують щирі почуття, сміх та сльози, викликані прочитаною поезією. Але вважаю, що моя творчість ще не досягла того рівня майстерності та таланту, що викликали б захоплення. Мені здається, є ще багато над чим попрацювати, тому прагну вдосконалювати і стиль написання, і римування та зміст своїх творів.

- А яку літературу полюбляєш читати?

Найбільш мене вражають твори таких видатних майстрів слова, як Григорія Квітки-Основ'яненка («Маруся»), Віктора Гюго («Собор Паризької Богоматері»), Михайла Булгакова («Майстер і Маргарита»), Павла Загребельного («Роксолана»). Вони вражають своєю неповторністю до глибини душі. Змушують мислити, робити висновки. Люблю читати твори, які змушують переосмислити себе та власне життя, поведінку, ідеали; у яких герої прагнуть до

- Чи можеш описати себе в декількох словах?

Я невинна мрійниця та фантазерка. Понад усе ціную затишок і спокій, а також люблю пухнастих тваринок, особливо цуценят та кошенят (посміхається). Слухаю повільну музику, читаю українську та світову класику.

- Що ти вкладаєш у свої твори? Що тебе надихає?

Для мене поезія – частинка людської душі, закарбована в слова на білому аркуші паперу. У неї я вкладаю власні почуття, думки. Намагаюся донести до читача щось добре та світле, подарувати хоч трішечки радості та тепла. Натхненням для мене слугують матуся та друзі, а також вчителі, які вірять і завжди підтримують своїх учнів мудрою порадою й діями. Зрештою, саме вчителям я і завдячую вмінням виражати думки за допомогою слів. Свої твори присвячую людям, які приймають мене такою, яка я є, з усіма недоліками й цінують не тільки за зовнішність, а й за душу.

- Якою мовою ти переважно пишеш?

Пишу переважно українською мовою, бо вона дуже мелодійна – нагадує спів соловейка. Саме з її допомогою можна глибше поринути у світ людських думок, переживань, емоцій, точніше передати їх відтінки та прояви, яскравіше та детальніше описати будь-який образ. Та, на жаль, у повсякденному житті я частіше розмовляю російською – так склалося. Зрештою, я живу у русифікованому місті. Але українська мова назавжди зачарувала мою душу своєю неповторністю, бо пройшла нелегкий, сповнений розчарувань та випробувань шлях, щоб стати доступною для кожного з нас.

- Дякую тобі, Оленко, за цікаву розмову! Уся наша редакція бажає тобі нових творчих здобутків, хай щастить!

- Дякую вам! (посміхається).

Побажання юної поетеси Олени БАРДИШ журналу «Бористен» та його читачам у Новому році

**Я дуже вдячна за увагу
За Вашу віру й доброту,
Для Вас в молитві попрохаю
Я довгих літ, дітей турботу,
Подяку за невтомну працю,
Повагу від близьких людей,
На схилі літ - очей відраду
І тільки лагідних ночей.
Бажаю пам'яті зберігати
Про матір й батька, тих людей,**

**Які Вам світ відкриє зуміли,
Щоб не втрачали їх ніде!
Бажаю Вам в очах тонути,
Коханих, люблячих дітей,
Бажаю горя й бід не знати
І цінувати кожен день..
Бажаю вірити в власні мрії
І вдало втілити їх в життя,
Бажаю не відчувати болю,
Ненавісті і забуття!**

• У ІВАНА СМІХОВАНА

Вийшла друком книга Віктора ЧАБАНЕНКА "Бувальщина-оказія" (гумор і сатира). До збірки саркастично-гумористичних образів увійшли твори, присвячені життю українського нижньоаддні-пряньського села періоду 20-40-х років минулого століття. Сюжети бувальщини узяті зі спогадів самого автора та його земляків старшого віку.

Віктор ЧАБАНЕНКО

ОКАЗІЯ

З ПАМ'ЯТНИКОМ

Перед великою війною з німцями в селі Водяному, що біля Кам'янки-Дніпровської, поставили пам'ятник вождеві "всіх народів", тобто Сталінові. Поставили біля сільради, якраз над дорогою, що на базарний майдан вела. Пам'ятник такий величний і високий-високий! Вождь стояв на трьохметровій цегловій тумбі з гордо піднятою головою і простягнутою вперед правицею. Як подивитися збоку, то він наче показував шлях у "светлоє майбутнє" або просив щось...

Одного ранку йдуть люди на базар, дивляться... - а в Сталіна до руки казанок чималенький причеплено і якийсь папірець на тому казанкові наклеєно. Що за оказія?!. Побігли, збудили п'яного міліціонера Мендрика, розшукали голову сільради і гуртом - до вождя!..

Знайшли довгу драбину - і Мендик поліз до казанка. Доліз, зняв і спустився донизу. Народ глядь - коли воно казанок повен людських кізків, а на папірці написано: "Ти даєш нам грамами, а ми тобі - кілограмами".

Що там зчинилося!.. Наїхало тих "уполномочених" аж із області - тьма-тьмечна! І почали водянців шерстити... Багатьох як забрали, так і по ці пори їх, бідолах, не чути. Кажуть, аж на Соловки поправили.

Але на цьому пригода з вождем не скінчилася. Що ж ви думаєте? Унадилися до пам'ятника гави з Великого Лугу. І ото яка-небудь суча дочка сяде Сталінові на голову та й каркає на всю горлянку. А тоді ще, дивись, візьме та й накладе копичку або чвиркне, капосна, вождеві на лоб... Таким білим чвиркне, як сметана...

Дивився-дивився Мендик на ті гав'ячі витівки - і не витерпів: виїняв нагана та як палоне! А влучив не в капосну птицю, а прямо межі очі Сталіну! Так і пробив дірку в лобі!

Гави в плавню полетіла, а з Дніпропетровська "чорний ворон" примчався та й зляпав міліціонера. Тільки його й бачили!.. Ну, а обкаляного і простреленого вождя з тумби німці під час окупації скинули.

ДЕМОНСТРАНТ

У балабинського чередника Грицька Заярного душа співала, коли надходило якесь свято і не треба було гнати колгоспну худобу пастися аж у Баранову балку. Особливо він радів, як наставало (за його словами) "Октяберське" або "Первомайське". Страшенно йому подобалися демонстрації. Тоді він прокидався рано-рано, взував стоптани, в коров'ячих кізках кирзові чоботи, брав дрючка, яким завертав бугая Бовдуря, і йшов до школи. Там приставав до дівчорів і учителів, ставав попереду колони, піднімав високо вгору свого ціпуряку і так, міцно тримаючи пастуший знак, мовби держак прапора, - з гордо піднятою головою ступав аж до сільради.

Одного разу на демонстрацію в Балабину приїхало якесь начальство. Як побачило воно попереду школярів Грицька з дрючком, так зараз і визвірилося на місцевого дільничого міліціонера Блоху:

- Що это за дуралей впереді колони?

Непорядок, товарищ Блоха, непорядок..., розумієш...

З тих пір дільничий щосвята пильно стежив, щоб Заярний не очолював

святкову дівчорів і щоб між "красними знамянами" не показалася його оглобля. Ганяв, матюкав чередника, лякав Соловками. Та Грицько не здавався...

Одного разу, коли шкільна колони тільки-но рушила, міліціонер - тут як тут! Та до Заярного!

- Ах, мати твою! Так ти уп'ять?!..

Грицько ж як чкурне! Городами, ривчаками, поза бузиною... Випередив демонстрантів метрів на двісті, виліз на кам'яну огорожу, що її звів од вулиці Онопрій Пацюк біля своєї садиби, і чекає.

Ось і колони показалася. Заярний тоді як криконе:

- Пролітарія всіх стран, соїдіняйся!

- Я ось тебе зараз соїдіню! - кинувся до чередника дільничий.

Грицько не розгубився, ще вище підняв дрючка і ще голосніше зарепетував:

- Хай живе радянська міліція! А ти, Блоха, помни!.. - Тоді сплигнув із загати і дременував на колгоспну ферму.

Після того, кажуть, Заярного вже ніколи не бачили на демонстраціях.

ТЕЛЯЧА ШКОДА

У Причепилівці (Больбатові) тривога: від двору до двору пішла чутка, що з Василівки (з району, значить) прибув агент і привіз у правління колгоспу якусь дуже важливу бомагу... Коли так!.. Голова Бурмус наказав пришелепуватому Пархвеневі Гречці скликати причепилівців на збори.

Гречка заходився притьмом виконувати наказ. Бігав від воріт до воріт і щосили репетував:

- Гай-га на субранія! Гай-га на субранія!

На цей крик собаки зчинили гавкіт по всій слободі. А люди, хто був удома (бо багато ж молодих працювали в степу), повибігали з хат і мерщій подалися до правління.

Незабаром біля артільної контори зібралося душ двадцять бабів, дідів і зграйка дівчорів. Порозсідалися на зеленому спориші й стали чекати. Коли ось із контори виходять Бурмус і агент. Голова якийсь переляканий, а приїжджий - у шкірянці, в шкірянному кашкеті з червоною зіркою на лобі й при нагані.

Агент глянув на зібрання й сердито запитав Бурмуса:

- Што это за зброд ти мене собрал? А где трудоспособниє?

- Так, товаришу полномочений, зараз же польові роботи... Уборюшна, самі розумієте... Народ у степу...

- Ну, чорт с ним! Виносі стол і графін с водою да будем начинать собраніє.

Бурмус із Гречкою миттю винесли два стільці і стіл, заслали його

червоним покривалом, поставили графін з водою - і збори почалися.

Бурмус прокашлявся і звернувся до односельців:

- Ну, так... значить... Оце з району прибув товарищ Баран...

- Да не Баран, а Баранов, - огризнувся агент.

- Ага, Баранов, ізвиняюсь... Так він привіз документ нащот хлібопоставки... Отак, значить...

Поки Бурмус зв'язував свої слова до купи, Баранов дістав якийсь папірець із планшетки і поклав його перед собою. Аж тут раптом де не взявся вихор! Підхопив того папірця і поніс через голови сидячих зборів до перетки сусіднього обійстя, де паслося припнуте теля баби Артемихи. Дехто з дівчорів погнався за папірцем, але не встиг уловити. Бузівок упіймав язиком документ і почав його жувати. Пожував-пожував - і ковтнув...

- Ах ти, тварь етакая!.. Што ти наделала?!.. - закричав уповноважений. А збори качалися зо сміху по траві, Бурмус же й Баранов залякли, розкривши роти, і якусь мить стояли ні в сих ні в тих. Першим оговтався Баранов.

- Ну, Фьодор Сіргеїч... Мати твою, перемати! Што ж ти, болван, розрешаєш скотину випасати рядом с колхозним правлінням?.. Прідоцца ехати у Васілевку за копією документа... Я еду, а ти наводи тут порядок...

Невдовзі підкотила до контори бідарка - і вповноваженого як вітром здуло.

МУДРІСТЬ НАРОДІВ СВІТУ: ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

ГРУЗИНСЬКІ

- ✓ Батьківщина - мати, чужина - мачуха.
- ✓ Яким шляхом пішов, з таким народом стрівся.
- ✓ Роботящий долає час, час - неробу.
- ✓ Молоде серце і під спів жорен затанцює.
- ✓ Одне на одного кивали, а в хаті сміття повно.
- ✓ Дуже вітрила дуже вітри женуть.
- ✓ Скнарі здається, що в рай за гроші пускають.
- ✓ Зуби мав - горіхів не було, горіхи є - зубів нема.
- ✓ Вино, куплене в борг, п'янкіше.
- ✓ Старий живе спогадами, молодий - сподіваннями.

КУБІНСЬКІ

- ✓ Бідняки - як корови, їх усяк доїть.
- ✓ Слова без діла - гітара без струн.
- ✓ Хто рано встає, той знає куди йти.
- ✓ У всякій калюжі своя жаба.
- ✓ Ледачий пес кістки не знайде.
- ✓ Лестун і наймудрішого занапастить.
- ✓ Хто хоче мула без ганджу, йтиме пішки.
- ✓ У кожного дерева своя тінь.
- ✓ Добре на війні одне: мир, який згодом настане.
- ✓ Будеш солодким - з'їдять мурашки.

УГОРСЬКІ

- ✓ Ото громада, де всі - плече в плече.
- ✓ На думку не накладеш мита.
- ✓ Бахвальство - вітер, що дме від безголов'я.
- ✓ Краще знати мало, та добре, ніж багато, та абияк.
- ✓ Чи далеко зайдеш без хліба?
- ✓ Діаманти діамантами шліфують.
- ✓ Гнів - поганий порадник.
- ✓ Кожна корова своє телятко лиже.
- ✓ Безталанний і на рівній дорозі ногу зламає.
- ✓ Один сміливець не злякається сотні боягузів.

• РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ◆ ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
- В Україну: 30-40 днів
- В Москву: 30-40 днів
- В Ст. Петербург: 35-45 днів
- Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:

В Україну: 3-5 робочих днів

В Москву: 5-7 робочих днів

- ◆ ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ◆ ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- ◆ УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ◆ ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by iimaginestudio.com

Пів метра ще небагато!

Сніг радие око! Але як вікно відчинити, щоб підгодувати голодних пташок?

Лише чималенько потрудившись і проклавши ось такі стежки, можна було пересуватися подвір'ям.

СНІГ – БОЖА КРАСА!

Еред добрих прикмет у американців – щедрий сніг на Різдво. Кожного року мільйони людей мріють про найголовніше свято християнства, прикрашене снігом. Давні місцеві традиційні колядки навіть мають такий рядок: «Мені сниться про біле Різдво Христове».

Та цієї зими до Америки сніг прийшов тільки після латинського Різдва, себто після 25 грудня. Але який сніг! За 24 години в штатах Нью-Йорку та Нью Джерзі напало до метру снігу, а там, де ще й розгулялася завірюха, то білих опадів були цілі гори. На два дні весь транспорт в північно східних штатах США зупинився, тисячі літаків були приземлені, сотні тисяч пасажирів ночували в аеропортах, де чимало з них, напевно, бачили сніг про біле Різдво Христове.

Нам пощастило у цей час не бути в дорозі. А тому сніг більше потішив, аніж приніс незручностей. Адже то справді Божя краса! Однак довелося і попрацювати, щоб мати комунікацію з навколишнім світом.

Та все одно сніг по доброму схвилював душу!

Текст і фото
Віктора БАБАНСЬКОГО
(Нью Джерзі, США)

ПОСТАТІ ДІАСПОРИ

Загальновідомо, що своєю діаспорою в США та Канаді материкова Україна може пишатися. Наші люди у вільному світі не лише стали респектабельними громадянами своїх придбаних Батьківщин, але й чимало зробили як для збереження власної національної ідентичності, так і для позитивного іміджу українського цвіту в усьому світі.

Серед тих, хто невтомно і плідно творив Україну за океаном, голова парафії Св. Вознесіння Української Православної Церкви в штаті Нью Джерзі Володимир Могучий. Успішний інженер за фахом, ця людина роками трудиться на громадській ниві. Плідно і вдумливо працює родинна Фундація Зоряни і Володимира Могучих, котра намагається підтримувати кожну гарну справу на українських теренах. Вочевидь, життєва стежина пана Володимира Могучого може бути прикладом для кожного, хто справді любить і шанує свій родовід, хто хоче полишити по собі не лише матеріальні речі, а й духовні надбання.

На світліні пан **Володимир МОГУЧИЙ** провадить чергову українську імпрезу за тисячі миль від берегів Дніпра.

НЕЗАБУТНЄ

Гудрат ГАДЖІЄВ (на світліні) – голова Дніпропетровської обласної організації Конгресу азербайджанців України стоїть побіля імпровізовано

го жалобного стенду, присвяченого трагічним подіям в Баку 20 січня 1990 року. Тоді Кремль, будь яким способом прагнучи зберегти червону імперію, намагався при

боркати прагнення на родів СРСР до волі. Близько 20 тисяч військовиків, з усіх регіонів тодішньої країни, з червоними зірками на кашкетах вдерлись до столиці Азербайджану, брутально порушивши закони республіки, її Конституційний закон про суверенітет. На вулиці Баку вийшли сотні тисяч незгодних з їх діями мешканців столиці, серед яких, між іншим, були люди різних національностей. Пролилась кров.

На загал 170 осіб загинуло, близько 400 було поранено. Трагічні події 20 січня у Баку стали початком безповоротної боротьби азербайджанського народу за свою незалежність.

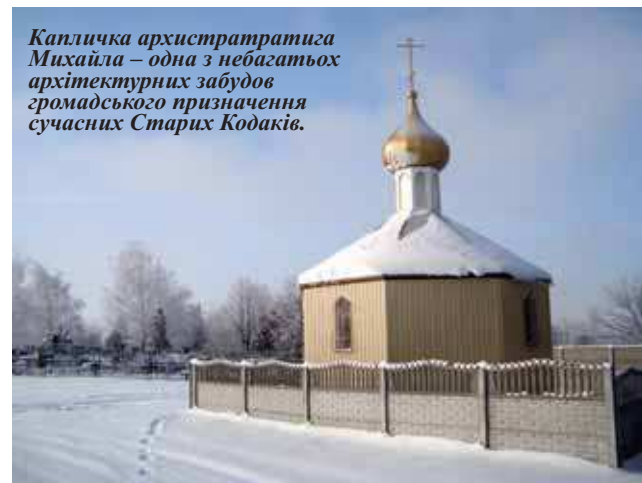

ЗИМОВІ СТАРІ КОДАКИ

Там, де нині скутий кригою широкий Дніпровий розлив, колись співав свою нескінченну пісню – Кодацький поріг.

Капличка архистратига Михайла – одна з небагатьох архітектурних забудов громадського призначення сучасних Старих Кодаків.

Інформаційний біг-борд, котрий порівняно нещодавно з'явився побіля залишків фортеці Кодак.

Є на мапі України села, котрі, попри зовнішню подібність до інших, безперечно, належать до особливих топонімів держави. Саме таким є село Старі Кодаки, котре примостилося на правому березі Славутича. На півночі Старі Кодаки межують з славнозвісним районом Дніпропетровська Лоцкам'янкою – старовинним містечком козаків – лоцманів дніпровських порогів. Якраз навпроти села починалися дніпровські пороги, зокрема, Кодацький. Ну, й, зрештою, найбільш сакральна ознака села – фортеця Кодак. Про неї докладніше.

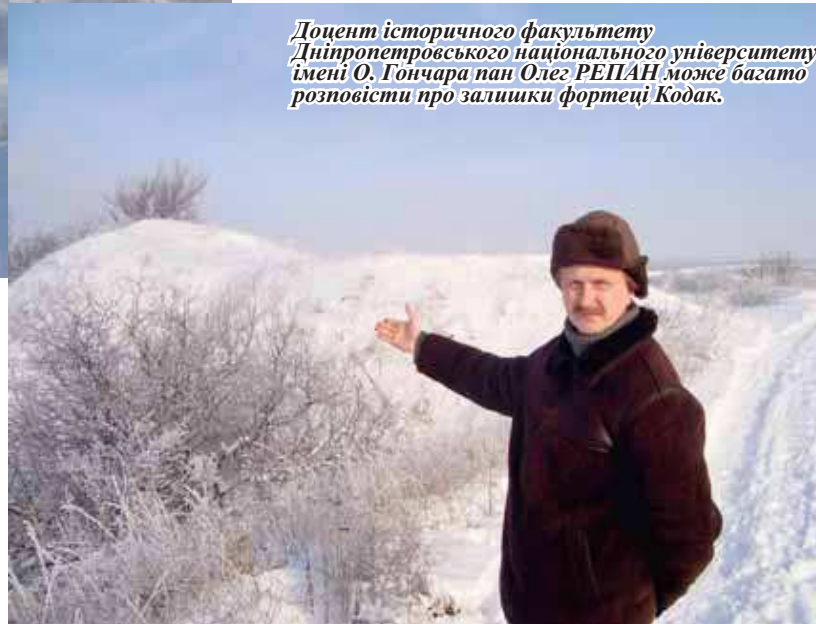
А чим же живуть Старі Кодаки нині? За адміністративним розподілом село належить до Новоолександрівської сільської ради Дніпропетровського району. Нині у поселенні проживає 1863 мешканці. Серед найбільш примітних об'єктів соціально-культурного призначення сільський будинок культури, декілька крамничок та неповна середня школа, у якій нині навчається аж вісімдесят два учня. Майже половина з сьогоднішніх селян – пенсіонери. А працездатні стародавні вимушені працювати в обласній столиці. Таких, коли б не сімдесят відсотків. Адже у самому селі, окрім одного приватного підприємця, жодних роботодавців немає. Однак могло б бути інакше.

Адже фортеця Кодак вже сьогодні робить село доволі знаним у світі. Збудована вона була поляками у 1635 році за проектом французького інженера Гійома Левассера де Боплана. І була потужною фортифікаційною спорудою тих часів у формі чотирикутника з бастионами загальною довжиною по периметру 1800 метрів. З трьох боків її оточував оборонний рів, у дно якого були вбиті дубові загострені палі, з заходу

Залишки найкрутішого кодацького рову нині найбільше викликають захоплення журналістів та вчених.

Доцент історичного факультету Дніпропетровського національного університету імені О. Гончара пан Олег РЕПАН може багато розповісти про залишки фортеці Кодак.

Недавно зведені хати «нових українців» впритул наблизились до історичної місцини.

Директор Старокодацького сільського будинку культури пані Ніна ПРОТОПОПЕНКО стоїть побіля стелів місцевої музейної кімнати, експозицію якої зібрали небайдужі односельці.

фортеця круто підносилася над Дніпром. Але це не завадило запорізьким козакам на чолі з Іваном Сулимою того ж року зруйнувати грізне укріплення. Відновили фортифікаційну споруду через наступні чотири роки.

У 1648 році під час національно-визвольної війни українців після чотирьох місяців облоги фортецю Кодак було захоплено козацькими загонами під командуванням полковника М. Нестеренка. В 1711 за наказом російського царя Петра I фортецю Кодак було зруйновано.

До наших часів залишилися земляні насипи фортеці, глибокі рови, які свого часу робили її майже неприступною. Довгі роки громадськість порушує тему про належне утримання залишків фортеці Кодак. Але далі розмов діло фактично не просувається. Хоч саму місцину оголошено пам'яткою національного значення.

В останні роки до меморіальної стели додався камінний знак про охорону залишків фортеці державою та біг-борд зі схематичним зображенням укріплень фортеці Кодак. Ось і все. Зрозуміло, що туристичну індустрію з такою інфраструктурою побіля фортеці аж ніяк не зорганізувати.

Мені не раз доводилося бувати в Старих Кодаках. Але так виходило, що майже завжди влітку. Незважаючи на соковиту зелень та сліпучу блакить та обшир Дніпра, і саме село, і однойменна фортеця чомусь викликали невеселі думки. Найперше, вочевидь, через кричущу загальну необлаштованість і того, і другого. Та ось вперше вдалося побувати у Старих Кодаках після щедрих зимових заметілей. Білий сліпучий сніг немов би прикрасив місцевість, приховав небалість та байдужість людських рук. Старі Кодаки начебто посміхалися мені морозною і обнадійливою посмішкою. Хто його і знає, але найсуворіша пора року чомусь подарувала оптимізм, мажорність стосовно майбутньої долі Старих Кодаків і залишків старовинної фортеці.

Завчасно прихоплена камера, хочеться вірити, на довгі роки дозволить зберегти цей позитивний настрій зустрічі з стародавнім козацьким поселенням. А ще надає мені гарну можливість запросити в цю історичну місцинку читачів «Бористену».

Текст і фото Фіделя СУХОНОСА